

KOLDING HØJSKOLES TIDSSKRIFT
2-3/76

TRYK

KINAS UDENRIGSPOLITIK

ISBN 87 87164 20 5

RETTELSESBLAD TIL: KINAS UDENRIGSPOLITIK.

Side 7, ^spalte 1, linie 5-9:

Det ene var invasionen af Tjekkoslavakiet i 1968,
og året efter den kinesisk - sovjetiske grænse-
strid. Fra nu af omtaler Kina ikke mere Sovjetuni-
onen som socialistisk, men - med et udtryk hen-
(tet fra Lenin ...osv...)

Side 13, linie 8 :

Her skal ikke stå 1874 , men 1974 . (-som alle vel
har regnet ud!)

Indholdsfortegnelse

Forord	1
Sameksistens og ydre trusler	
<i>af Ellen Brun og Jacques Hersch</i>	2
Afrustningsspørgsmålet <i>af Chiao Kuan-hua</i>	11
Proletarisk Internationalisme	
<i>af Ellen Brun og Jacques Hersch</i>	14
Til minde om Norman Bethune <i>af Mao Tsetung</i>	20
Kina — Sovjet. Det store ideologiske opgør	
<i>af Ellen Brun og Jacques Hersch</i>	22
Kina og Europa <i>af Jacob Jensen</i>	28
Kina sætter lus i den sovjetiske skindpels (om Kina som oliemagt)	
<i>af Kai Moltke</i>	36
Udviklingsspørgsmålet <i>af Chiao Kuan-hua</i>	41
Eksperter i lerhytten (om Kinas U-landsbistand)	
<i>af Clemens Stubbe Østergaard</i>	45
Solidaritet med Chiles folk <i>af Ellen Brun</i>	54
Angolaspørgsmålet, marts 1975	
<i>af Ellen Brun og Jacques Hersch</i>	57
Spørgsmålet om kampen mod kolonialismen	
<i>af Chiao Kuan-hua</i>	64
Kina og den fremtidige magtforskydning	
<i>af Ellen Brun og Jacques Hersch</i>	67
Ordforklaring <i>af Jacob Jensen</i>	72
Appendices <i>af Kjeld A. Larsen</i>	
Diplomatiske forbindelser	75
Udenrigshandel	77
Litteraturliste <i>af Hans Jørgen Hindrup</i>	78

TRYK

Redaktion: Karin Dahl Jørgensen, Anna-Lise Malmros,
Hans Pedersen, Lise Reinholdt. Redaktion og ekspedition:
Kolding Højskole, Nørremarksvej, 6000 Kolding tlf. (05)

53 06 00. Abonnement kr. 42,- for 6 numre. Løssalgspris: kr. 9,- for enkeltnumre,
Ved køb af 10 stk. kr. 7,-. Dobbeltnumre kr. 18,-. Ved køb af 10 stk. kr. 15,-.
gironr. 6516270.

Sats: Multigrafik, Mundelstrup. Tryk: Eks-skolens Trykkeri, København. Juli 1976

*»At vinde et hundrede sejre
i et hundrede slag
er ikke toppunktet af dygtighed.
At betvinge fjenden uden at kæmpe
er toppunktet af dygtighed«.*

Sun Tsu: Krigskunsten, ca 400 f.K.

I mere end tyve år efter sin oprettelse blev Den kinesiske Folkerepublik udsat for en vestlig blokade, der bl.a. forhindrede verdens folkerigeste nation i at indtage sin retmæssige plads i De forenede Nationer. I denne lange periode var Kina omgivet af stor uvidenhed og mange illusioner. Kinesisk udenrigspolitik var noget der kun optog et lille mindretal af særligt interesserede. Fra begyndelsen af 1970'erne er Kina imidlertid for alvor begyndt at dukke op på den internationale arena og spørgsmålet begyndte at melde sig: Ville Kina nu tilpasse sig? Eller ville det udvikle et revolutionært diplomati?

Problemerne ved at forstå Kinas udenrigspolitik hænger sammen med dels at kineserne analyserer den internationale situation på en anden måde end vi er vant til. I tråd med historisk materialisme* opfatter Kina verden som dybest set fuld af modsætninger, mens man hos os er tilbøjelig til at se harmoni som det normale og konflikterne som undtagelser. Desuden har Kina helt andre formål med sin politik end det vore

kommentatorer og eksperter sædvanligvis forstår ved »real-politik«.

De principper og metoder der ligger bag den kinesiske opfattelse af socialistisk udenrigspolitik er ikke så nye, som mange tror. Fundamentet blev lagt, da Lenin for halvtres år siden skulle til at udmønte en udenrigspolitik linie for verdens første socialistiske samfundseksperiment. I mellemtiden har verden imidlertid forandret sig meget. Især de sidste 5-10 år har oplevet en international magtforskydning, som mange af os endnu ikke rigtig har vænnet sig til. En rimelig vurdering af kinesisk udenrigspolitik forudsætter, at man kender lidt til Kinas verdenssyn og de principper dets politik hviler på.

Formålet med denne samling artikler er at oplyse om Kinas holdning til visse aktuelle internationale spørgsmål. Forsøget vil måske ikke svare til alles forventning, men vil i det mindste give anledning til videre diskussion om emnet. Vores håb er derigennem at skabe en bedre forståelse af verden.

Redaktionen

Sameksistens og ydre trusler

af Ellen Brun og Jacques Hersch

Et lands udenrigspolitik er til syvende og sidst altid et produkt af dets indenrigspolitik. Hvis man vil forstå kinesisk udenrigspolitik må man derfor dels tage udgangspunkt i det samfundssystem der råder i landet, nemlig socialisme*, dels forsøge at forstå, hvordan kineserne opfatter verdenssituationen. Uden at komme ind på nogen nærmere definition af begrebet socialisme skal det i denne forbindelse blot fremhæves, at kineserne betragter socialisme som et overgangssamfund mellem kapitalisme og kommunisme. Og de mener ikke, at man kan nå til næste fase, kommunismen og det klasseløse samfund, før hele verden har forladt det gamle verdenssystem. Kapitalisme og socialisme ses som i bund og grund uforenelige systemer. Enten vil det ene system få overtaget eller det andet. Derfor opfattes støtten til alle de anti-imperialistiske og anti-kapitalistiske kræfter som det mest afgørende aspekt af socialistisk udenrigspolitik, nøje knyttet til selve det socialistiske samfunds mulighed for at overleve. Teorien om at alle folkenes kamp objektivt støttet hinanden er ikke bare flokler, men er noget helt konkret.

Som socialistisk land opfatter Kina sig

som led i verdens revolutionære proces med en objektiv interesse i at støtte alt det, som svækker og skader kapitalisme og imperialism*. Men samtidig har Kina pligt til at føre en udenrigspolitik, der sikrer at den socialistiske opbygning får lov at overleve og fortsætte uden imperialistiske overfald. Spørgsmålet stiller sig: *Hvordan bekæmper man imperialismen og støtter de undertrykte folks og nationers kamp uden dog selv at geråde i krig og støtte de socialistiske landvindinger over styr?* Denne problematik karakteriserer den situation som alle socialistiske lande befinder sig i på et tidspunkt hvor kloden stadig stort set beherskes af et kapitalistisk verdenssystem.

Proletarisk Internationalisme og fredelig sameksistent

Det var i dette lys Lenin formulerede *Proletarisk Internationalisme** som hovedlinien for et socialistisk lands udenrigspolitik. På et andet, og helt sekundært niveau formulerede han desuden princippet om *Den fredelige Sameksistent mellem lande med forskelligt samfundssystem*.

Selvom man måske kunne tænke sig situationer, hvor proletarisk internatio-

nalisme og fredelig sameksistent kunne komme i modsætning til hinanden, mener kineserne, at de to ting objektivt og på længere sigt støtter hinanden, fører mod samme mål, nemlig fremmer socialismen i verden. *Forudsætningen er imidlertid, at de ikke blandes sammen, og at proletarisk internationalisme betragtes som hovedlinien.* Det er vigtigt at forstå disse to helt forskellige sider af socialistisk udenrigspolitik, idet det bl.a. var et af kernepunkterne i de ideologiske uoverensstemmelser mellem Kina og Moskva i 1960'erne.

Lad os starte med den mindst vigtige: *Den fredelige Sameksistens.* Den bygger på fem principper:

- 1) gensidig respekt for territorial integritet* og suverænitet*
- 2) gensidig ikke-aggression.
- 3) gensidig ikke-blanding i indre anliggender.
- 4) lighed og gensidig fordel.
- 5) fredelig sameksistens.

Kina tager disse principper særdeles bogstaveligt. Fredelig sameksistens er imidlertid ikke noget, der opstår af sig selv, men noget de kapitalistiske lande må tvinges til. Som bekendt var det første disse foretog sig, da bolschevismen var ved at sejre i Rusland i 1917, at intervenere i den efterfølgende borgerkrig. På dette tidspunkt mente Lenin, at kapitalismen kun kunne bringes til at acceptere eksistensen af en socialistisk stat ved at man politisk samlede alle folk og nationer, der blev udnyttet og undertrykt af imperialismen omkring denne stat. Dette var baggrunden for en dialektisk politik, hvor proletarisk internationalisme betragtedes som en forudsætning for den fredelige sameksistent, mens omvendt fredelig sameksistent gjorde det muligt, indenfor de

mellem-statslige forbindelser, at danne alliancer på forskelligt niveau med henblik på at svække og internationalt isolere det som til enhver tid fremstod som hovedkraften i den imperialistiske og reaktionære lejr. Men betingelsen for at denne dialektik kunne ske fyldest var, og er, som nævnt, at internationalismen forbliver hovedlinien og at der skarpt afskilles mellem disse to sider af den socialistiske udenrigspolitik.

Fredspolitik

I denne sammenhæng hører også et aspekt som er mere revolutionerende end det umiddelbart forekommer, nemlig at *socialismen grundlæggende står for en fredspolitik.* Historisk har kapitalismens udvikling været karakteriseret af talrige krige, mens rustningsudgifter har haft en væsentlig indflydelse på kapitalismens trivsel i nedgangsperioder bl.a. på grund af den stimulan rustningsudgifterne betyder for industriens nøglesektorer indenfor rammerne af markedsökonomien. Socialismen er i virkeligheden det første samfundssystem, der ikke har brug for krig, men tværtimod har brug for fred for at komme til fuld udfoldelse. Dette har altid været et vigtigt punkt i anti-kapitalistisk agitation uden af den grund at have noget med pacifisme at gøre.

I tråd hermed ønsker Kina ikke krig med nogen, men vil leve i fred med sine naboer. Kina mener ikke at man kan eksportere revolutionen og intervenere* ikke i et andet lands indre anliggender under noget som helst påskud. Kun hvis Kina selv bliver angrebet med våben slår det igen med våben. Det så man under Koreakrigen 1950-51, hvor nær ved en halv million kinesiske frivillige gik ind i krigen efter at amerikanske

soldater havde bombet mål på den anden side af Yalufloden — eller i 1962 under den af Indien startede grænsekonflikt.

Enig i et fjendtlig hav af verdenskapitalisme

Når Kina ønsker fredelig sameksistens med alle lande, som er parat til at overholde de omtalte fem principper, betyder det naturligvis ikke nogen godkendelse af de pågældende regeringer. Da militærkuppet fandt sted i Indonesien i 1965, hvor et meget stort antal kinesere blev nedslagtet, førte det f.eks. *ikke* til diplomatisk brud men kun til en nedkøling af forbindelserne. Ligeledes er det USA, og ikke Kina, der har stået i vejen for diplomatiske forbindelser mellem disse to lande, selvom USA i årevis blev angrebet som »alle verdens folks største fjende« i kinesisk terminologi. Historisk bygger princippet om fredelig sameksistens på den omstændighed, at landene udvikler sig i ulige tempo, og at den revolutionære situation ikke modnes samtidig overalt. Derfor måtte først Sovjetunionen, og siden andre socialistiske lande, indrette sig på en periode, hvor de to systemer, — selvom de er indbyrdes uforenelige — måtte sameksistere. Da Lenin formulerede sin politik, stod Sovjetunionen alene midt i et fjendtligt hav af verdenskapitalisme. Også Kina har lige siden sejren i 1949 været konfronteret med en fjendtlig verden.

USA's blokadepolitik

Det startede faktisk allerede før 1949 med USA's intervention i den kinesiske borgerkrig på Chiang Kai-sheks side. Derefter kom USA's inddæmnings- og

blokadepolitik, der allerede i 1950 førte til først Koreakrigen og afskæringen af den kinesiske provins Taiwan (der blev »udnævnt« til at repræsentere hele Kina). Samtidig blev der oprettet talrige militærbaser rundt omkring Kina. Japan, og til en vis grad også Indien, blev opbygget som en slags junior partnere i denne inddæmningspolitik. Selv krigen i Indokina blev af amerikanske politikere fremstillet som en inddæmning af den såkaldte »kinesiske kommunisme«, selv om det var vietnamesere, cambodianere og laotere, der — ligesom før dem koreanerne — måtte betale prisen for at være naboer til et land, som USA ikke ville sameksistere med.

Reaktionen i det, man en gang kaldte den socialistiske lejr, på dette imperialistiske pres mod et af dets vigtigste medlemmer i Det fjerne Østen, blev en vigtig faktor i udviklingen.

Sovjet ændrer udenrigspolitik

Forholdet mellem Kina og Sovjet var aldrig præget af nogen blind tillid.

(Se herom Kina-Sovjet side ...)

Alligevel kunne de uenigheder, der opstod, i lang tid betragtes som uoverensstemmelser blandt venner. Sovjetunionens eksistens sikrede Kina en allieret og muliggjorde en fredelig økonomisk opbygning på et tidspunkt, hvor Kina blev udsat for en total vestlige blokade.

De første afgørende vanskeligheder begyndte imidlertid med Nikita Khrushchevs nye udformning af Lenins gamle fredelige sameksistens politik. Den nye politik begrundedes til dels med en henvisning til den nye situation som moderne våben-teknologi, især kernevåbnet, havde skabt i verden. Mens sameksistent-politikken hidtil kun havde drejet sig om forbindelser mellem stater med

forskelligt samfundssystem og var et sekundært aspekt af en politik hvis ledende princip var proletarisk internationalisme, så udnævnte de sovjetiske ledere i begyndelsen af 1960'erne den fredelige sameksistens til »den udenrigspolitiske generallinie for Sovjetunionen og de andre lande i den socialistiske lejr.« (1) Dertil knyttedes hurtigt teorien om muligheden for fredelig overgang til socialismen som resultat af det sejrige økonomiske kapløb mellem kapitalisme og socialisme (især USA og Sovjet) der ville demonstrere socialismens overlegenhed overfor verden. (se mere udførligt herom Kina-Sovjet side 25)

Tilnærmelser USA-Sovjet

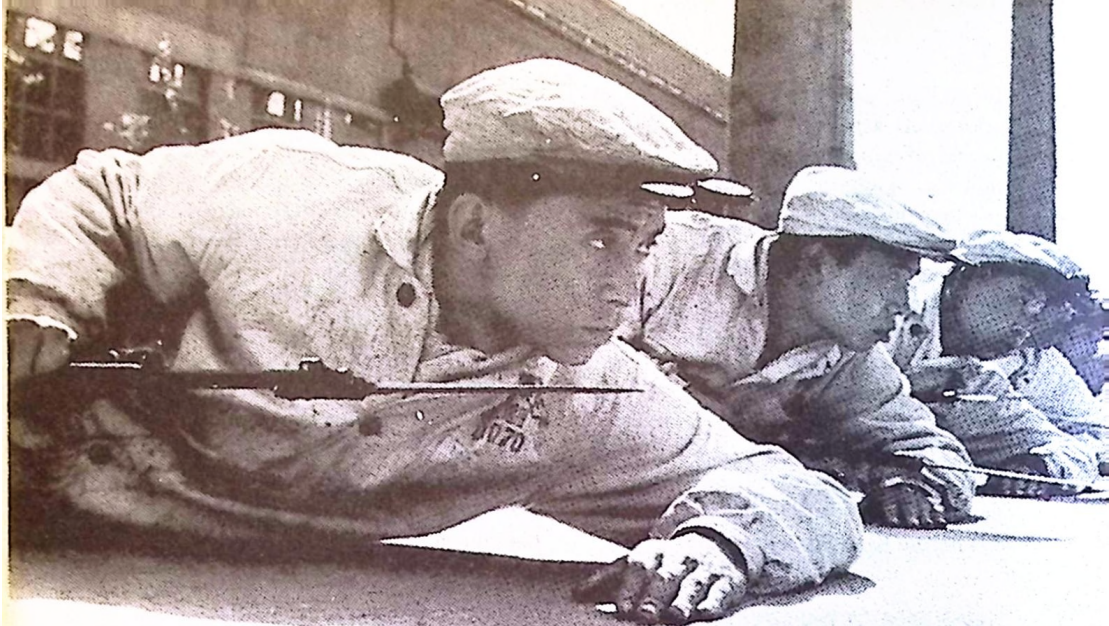
Den nye strategi gav sig på internationalt plan udslag i topmøde-diplomati, hvor forskellige amerikanske præsidenter diskuterede ikke alene bilaterale* forhold, men også verdensanliggender med Nikita Khrushchev. (2) Samtidig med denne øst-vestlige tilnærmelse opretholdt Washington en antagonistisk* og aggressiv holdning overfor de asiatiske socialistiske lande: Nordkorea, Nordvietnam og Kina.

En politik, der kunne have tvunget imperialismen til fredelig sameksistens med *samtlig*e socialistiske lande blev reelt aldrig forsøgt. Da Khrushchev lige før indledningen af de såkaldte Camp David samtaler med Eisenhower i 1959 annullerede løftet om at bistå med kernetvåben-udviklingen, kunne det — set med kinesiske øjne — vanskeligt opfattes som andet end udtryk for at Sovjet nu var rede til at ofre alliancen med Kina til fordel for en tilnærmelse til USA. Dette forhold blev yderligere understreget under den indisk-kinesiske

grænsestrid, hvor Sovjetunionen indtog en såkaldt »neutral« holdning, mens det reelt kun var takket være sovjetisk materiel og helikoptere, at indiske tropper kunne transporteres til Himalayas utilgængelige egne. Proletarisk internationalisme ville utvivlsomt have krævet solidaritet med det socialistiske Kina i stedet for med det nationalistiske, borgerlige Indien, der iøvrigt var ansvarlig for konflikten (3). Det er desuden bekendt, at Sovjetunionen ved adskillige lejligheder (så tidligt som i 1962) har opmuntret kinesiske nationale mindretal i Sinkiang provinsen til oprør mod centralregeringen.

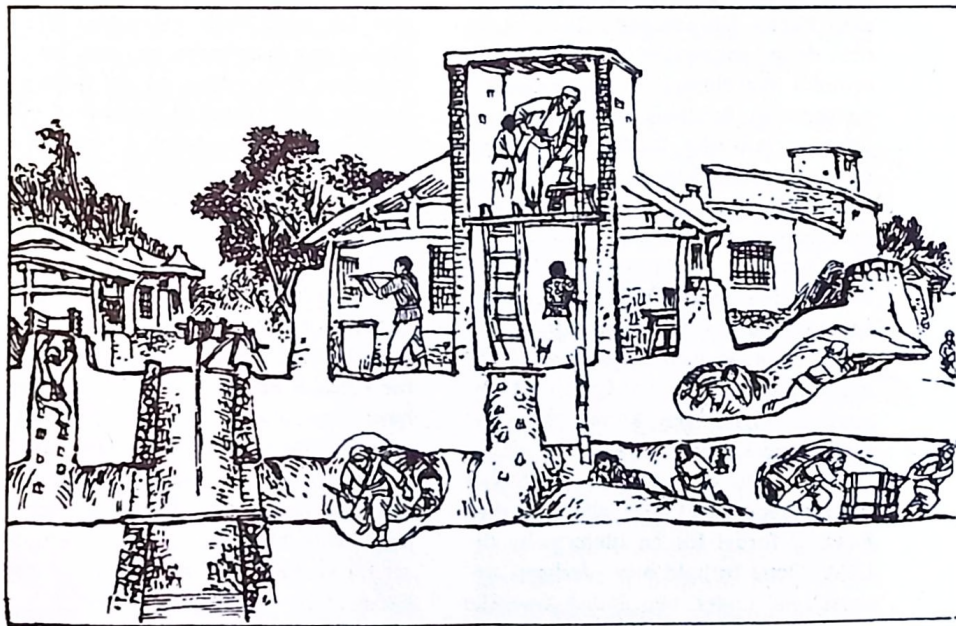
Spittelsen manifesteres

Uoverensstemmelserne i den socialistiske lejr var først af ideologisk art. Det drejede sig om holdningen til imperialismen, spørgsmålet om krig og fred, fredelig sameksistens m.m. og inkluderede principiel stillingtagen til selve strategien for socialistisk overgang. Efterhånden gav uenigheden sig, som det er fremgået, også udslag på det mellemstatslige plan. Uover de førnævnte episoder trak Sovjetunionen i 1960 uden varsel alle sine teknikere hjem fra Kina. Formålet var at presse Kina til at opgive sin selvstændige indenrigs- og udenrigspolitik, og da det til med skete på et tidspunkt hvor Kina yderligere var ramt af århundredets største naturkatastrofer, kom det til at betyde et stort tilbageslag for kinesisk økonomi. Reelt kunne det have bragt hele socialismens opbygning i fare i dette verdens folkerigeste land! (Forøvrigt var det ikke kun Kina, der var udsat for denne afpresning. Nogle år tidligere havde Nordkorea været udsat for sovjetisk indblanding af mindst ligeså dramatisk art.) (4) I hele denne

Øverst: Udfra parolen »Hvert menneske er en soldat« har Kina opbygget folkemilitisen, der er en vigtig del af det national forsvar. Opbygningen af den militære styrke giver ingen mulighed for at føre angrebskrig

Nederst: Det er ikke bare nu, kineserne graver tunneller under deres byer. Her har en landsby i 1942 rustet sig til forsvar mod japanerne.

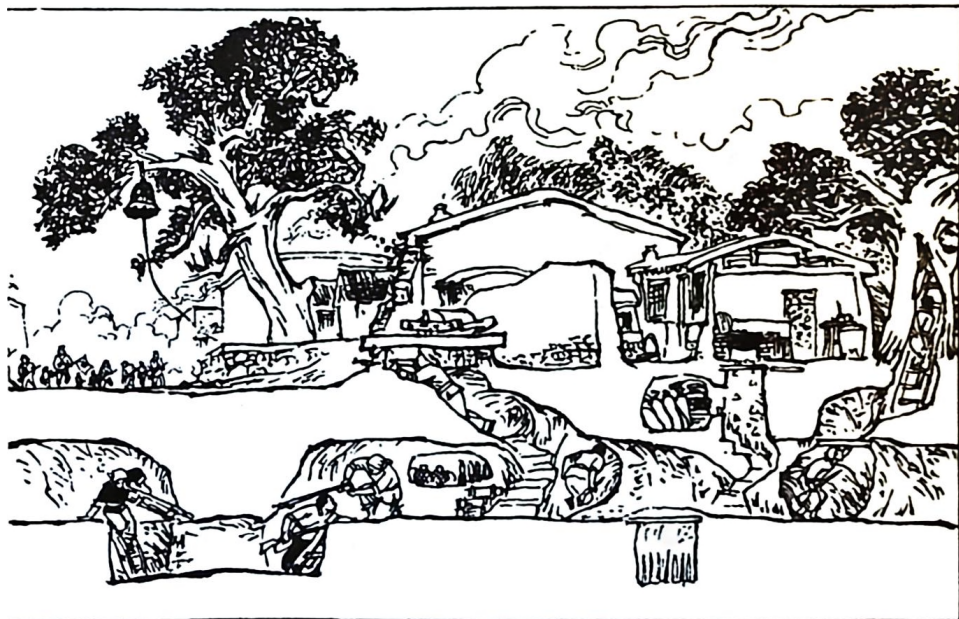
periode betragtede Kina dog stadig Sovjetunionen som en socialistisk magt. Imidlertid indtraf der to begivenheder som fik Kina til at ændre sin holdning: Ligeså dramatisk art.). (4)

I hele denne periode betragtede Kina dog stadig Sovjetunionen som en socialistisk magt. Imidlertid indtraf der to begivenheder som fik Kina til ændre sin holdning: tet fra Lenin — som *socialimperialistisk*, dvs. »socialistisk i ord, men imperialistisk i gerninger«.

Forsvarspolitik

Bresnev-doktrinen om »begrænset suverænitet«, formuleret umiddelbart efter invasionen af Tjekkoslavakiet, indebar i realitetetn at Sovjetunionen betragtede det som sin ret at intervenere militært i et hvilket som helst broderland, dersom dets interne politik fore-

kom i modstrid med den sovjetiske opfattelse af socialisme. Da Kina uafbrudt i denne periode selv havde være anklaget for at være på »afveje«, måtte det uvægerligt opfattes som en direkte trussel. Dertil kom, at Sovjetunionen i 1969-70 overførte uhyre mængder af militært material, kernevåben-raketter, fly og soldater til den kinesiske grænse. For nu at vende tilbage til kinesisk udenrigspolitik, så måtte denne, for at være realistisk, tage hensyn til alle disse ydre trusler, der nu ikke *kun* kom fra USA i øst og syd, men også fra Sovjetunionen mod nord. Diplomatisk måtte der føres en aktiv politik, der forhindrer disse lande: USA, Sovjetunionen, samt deres allierede Japan og Indien, i at finde hinanden i en fælles anti-kinesisk front. Samtidig krævede den store militære opbygning ved Kinas grænser

tilsvarende militære forberedelser i Kina. Men disse er dog udelukkende lagt an på at forsvare selve det kinesiske territorium — ikke på at indlede ekspeditioner udenfor landets grænser.

Igennem alle disse år har Kina uafbrudt været beskyldt af henholdsvis vestlig og østeuropæisk presse for krigeriskhed. Ikke desto mindre har Kina som sagt ikke en eneste soldat stationeret udenfor sine egne grænser. De store magter, der selv uafbrudt taler om nedrustning og afspænding, udvikler stadig nye våbensystemer, som koster milliarder og atter milliarder dollars. Samtidig bebrejder de Kina, at det søger at udvikle sit eget kernevåben. Ifølge den amerikanske efterretningstjeneste, brugte Kina for et par år siden da dets forsvarsbudgetter var på deres højeste, ca. 10 milliarder dollars om året til forsvar, hvilket i virkeligheden kun er en lille brøkdel af, hvad Sovjetunionen og USA bruger. (*International Herald Tribune* 2/2-72)

Ydermere forlyder det, at Kina siden da skal være begyndt at skære forsvarsbudgettet drastisk ned. (ca. 25 pct.) Det kinesiske forsvar lægger hovedvægt på beskyttelse af civilbefolkningen, samt opbygningen af en form for folkemilitis der kan udkæmpe en langvarig folkekrig, hvis det skulle blive nødvendigt. Mens de to store magter, USA og Sovjet, opbygger deres anti-raket-systemer, ser man i Kina hele befolkningen i færd med at grave beskyttelsesrum og underjordiske tunneller under alle byer. Desuden lægges der bevidst vægt på lokal selvforsyning og der opbygges lagre af levnedsmidler og medicin overalt, for at være parat i tilfælde af krig eller naturkatastrofer.

Det skal ikke glemmes at Kina er det land i verden, der oftest har været udsat

for trusler om forebyggende atombombegreb!

I mange henseender står Kina således i en situation, der minder om den, Sovjetunionen befandt sig i, da Lenin formulerede principperne for socialistisk udenrigspolitik. Fredelig sameksistens overfor Kina er stadig noget imperialismen (og social-imperialismen) kun nødtvunget går med til, og metoden til at få dem til det består stadig i at knytte alliancer med alle, der på et eller andet niveau modarbejder imperialismen.

En fredelig verden?

Det kinesiske udgangspunkt bygger på den dialektisk materialistiske opfattelse, at verden ikke i hovedsagen er i harmoni, men at ligevægt og balance tværtimod snarere udgør en undtagelse end reglen. *Så længe imperialismen eksisterer, består faren for krig, og kun ved at mobilisere folkene i verden kan krigen forhindres.* Denne holdning er selvsagt ganske modsat de udtalelser der fremsættes af Sovjetunionen og USA. Under mødet i FN's generalforsamling den 3. oktober 1973 talte den sovjetiske udenrigsminister Gromyko om »en ny æra af afspænding« og mente, at »afspændingen er blevet uigenkaldelig«, mens den amerikanske udenrigsminister Kissinger fremmanede visioner om en »institutionaliseret fred, der omfatter alle nationer.« Da den kinesiske vice-udenrigsminister Chiao Kuan-hua tog ordet var tonen ganske anderledes:

»Alle de fundamentale modsigelser i verden er i færd med at blive skærpet ... Omend ingen ny verdenskrig er brudt ud siden Anden Verdenskrig, er lokale krige frembragt af imperialistiske aggressioner aldrig ophørt ... Spændingen i Mellemøsten er ikke blevet det mindste

mindre ... Aggression, undergravning, kontrol og indblanding rettet mod landene i Asien, Afrika og Latinamerika fra supermagternes side fortsætter uden ende. Et nyligt eksempel var det militære statskup i Chile ... At lemlæste et land ved hjælp af væbnede styrker og legalisere og forevige dets deling ... er en anden taktik i de store magters forsøg på at dominere verden. (5) På det økonomiske område vokser kløften mellem de rige, udviklede lande og de fattige udviklingslande, og selv blandt de udviklede lande eksisterer der modsigelser. Følgelig er afspænding mellem dem langt fra at være fremherskende ...

Kort sagt mener vi, at verden i øjeblikket karakteriseres af uro overalt, ikke fredelighed. Og hovedtendensen i denne store uorden er, at lande ønsker uafhængighed, nationer ønsker befrielse og folket ønsker revolution.«

Kun tre dage efter denne tale kom oktoberkrigen i Mellemøsten, oliekrisen m.m. Et år senere — 1974 — efter endnu en runde af topmøder mellem USA og Sovjetunionen til »styrkelse af afspændingen« fulgte Cypern-krisen. I mellemtiden var krigen i Indokina endnu ikke afsluttet. Det blev den først i 1975. De seneste 12 måneder (før dette skrives) oplevede en kraftig opblussen af borgerkrigen i Libanon, mere eller mindre åbenlyse forsøg på indblanding i Portugals indre anliggender, amerikansk, sydafrikansk og sovjetisk intervention i Angola, væbnede sammenstød mellem Mozambique og Rhodesia, indonesisk intervention i Timor osv.

Alt dette betyder ikke, at Kina er modstander af afspænding, hvis noget sådant var muligt under de givne forhold. Men som det fremhæves, er »gode ønsker én ting, virkeligheden er en an-

den«. Hvad Kina stærkt modsætter sig er, at folkene i verden afvæbnes og fyldes med illusioner om en bedragerisk fred og en falsk afspænding. Efter Kinas mening kan ægte afspænding kun opnås ved at gøre modstand mod imperialismen og social-imperialismen.

Ikke desto mindre — selv om imperialismen og socialimperialismen stadig eksisterer — er den internationale situation også karakteriseret af, hvad kineserne ser som en voksende bevidsthed og enighed blandt et flertal af menneskeheden. Ligeså meget supermagterne frygter forandringerne i verden i en retning der indskrænker deres kontrol, ligeså meget vokser ønsket blandt verdens folk om at ændre den nuværende tingenes tilstand. Det er, ifølge kineserne denne intensivering af alle de fundamentale modsigelser i verden, som er drivkraften bag udviklingen i en retning til gunst for folkene.

Lighed og gensidig fordel

I forholdet mellem stater søger Kina konsekvent at støtte bestræbelser på at gøre fredelige sameksistens, principper til generelle folkeretslige regler. I tråd hermed fordømmer Kina enhver aggression, enhver intervention i et andet lands indre anliggender, magtmisbrug mellem landene, samt støtter princippet om lighed og gensidig fordel:

»Den kinesiske regering er altid gået ind for, at alle lande, store såvel som små, bør være ligestillede og bør respektere hinanden. Store nationer bør ikke tyrannisere små nationer, og stærke nationer bør ikke tyrannisere svage nationer. De anliggender, der vedrører et lands folk, bør varetages af folket selv i det pågæl-

dende land, og intet andet land har ret til indblanding. Verdens anliggender bør løses af alle verdens lande gennem konsultationer, og det bør ikke tillades, at de afgøres ved en eller to supermagters diktat» (Teng Hsiao-pings tale under statsminister Hartlings besøg 19. oktober 1974)

Disse principper er ganske i tråd med FN-pagten. Men Kina er det eneste land som konsekvent forsøger at fastholde dem og få dem ført ud i livet, gennem et aktivt diplomati.

(1) Khrushchevs tale ved modtagelse på DFR Koreas ambassade i Moskva 5/6-61: den fredelige sameksistens er »den udenrigspolitiske generallinie for Sovjetunionen og de andre lande i den socialistiske lejr«. Lignende udtalelser findes mange andre steder på dette tidspunkt.

(2) Khrushchev i samtale med C. L. Sulzberger: »Vi er de stærkeste lande i verden, hvis vi forener os i fredens tjeneste bliver krig umulig. Hvis en eller anden galning ønsker krig, behøver vi så kun at løfte en advarende pegfinger imod ham.« (New York Times sept. 1961)

Gromyko i tale ved den Øverste Sovjet 13/12-62: »...hvis der er enighed mellem N. S. Khrushchev, lederen af den sovjetiske regering og John F. Kennedy, USAs præsident, vil alle internationale problemer som menneskehedens skæbne afhænger af kunne løses.«

(3) jfr. bl.a. hovedværket herom: Neville Maxwell, *India's China War*, London 1970/71

(4) I 1956 udsattes Nordkorea for stærkt sovjetisk pres i forbindelse med iværksættelsen af den første Fem Års Plan, hvis prioriteringer Moskva var uenig med. Russerne gik så vidt som at opfordre det koreanske parti til at udskifte sin ledelse!

(5) Der tænkes på Vietnam, Korea, samt Taiwan-spørgsmålet.

Afrustningsspørgsmålet

Afrustning er et gammelt spørgsmål. I en tid, hvor faren for en ny verdenskrig er voksende, er det ganske forståeligt, at folkene i hele verden og i særlig grad folkene i den Tredie og den Anden Verdens lande, vier dette spørgsmål endnu større opmærksomhed. Efter den europæiske sikkerhedskonference har sovjetledelsen i særlig grad ivret for, at man skulle »supplere den politiske detente med en militær detente«, og har forkyndt, at almindelig og fuldstændig afrustning er den allervigtigste opgave i nutiden. Dette er ikke andet end at slå politisk mønt af verdens folks berettigede ønsker. Det er et udspekuleret bedrag.

Enhver, der respekterer kendsgerningerne, kan se, at der absolut ikke er tale om nogen politisk afspænding i Europa, men at der dér på alle områder foregår en heftig rivalisering mellem de to supermagter. Umiddelbart efter afslutningen af den europæiske sikkerhedskonference krænkede Sovjetunionen Norges lufttrum. Er dette ikke endnu et bevis på, at den såkaldte afspænding blot er en tom frase? Under disse omstændigheder at snakke om en udvidelse, uddybelse og udbredelse af afspændingen er jo til at le sig fordærvet over.

Idet den udnytter det forhold, at udviklingslandene brændende ønsker at udvikle deres nationale økonomier, har Sovjetunionen for nylig igen udbasuneret sit forslag om, at Sikkerhedsrådets fem permanente medlemmer skal nedskære deres militærbudgetter med 10 pct., og at en del af de derved sparede beløb skal anvendes som hjælp til udviklingslandene. Sovjetunionen anser dette forslag for at være sit mesterstykke, og dens repræsentanter har, jeg ved ikke hvor mange gange, forsøgt at få praktet os det på. Men indtil nu har de ganske undladt at oplyse os om, hvor stort Sovjetunionens militærbudget egentlig er. Det ville sandsynligvis tage et par år at skaffe sig klarhed herover. Og hvem ved, hvor mange år der yderligere ville forløbe, før man virkelig fik reduceret militæruddgifterne, sådan som Sovjetunionen har foreslået? Denne vidunderlige sovjetiske plan svarer til »at tegne en kage for at stille sin sult«, som et kinesisk mundheld lyder. Hvis udviklingslandene skulle være tvunget til at vente på en sådan hjælp, ville de så ikke være i samme situation som »den ilanddrevne fisk, der får løfte om vand, som skal hentes fra et fjernt hav«?

Kinas synspunkter vedrørende afrustning er alle bekendt. Vi går ind for afrustning. Men det skal være en ægte afrustning, ikke en skinafrustning. Vi er imod skinafrustning og vi er endnu mere imod Sovjetunionens forsøg på at udnytte en afrustningskonference som et slør, der tilhyller sandheden om dens oprustning og krigsforberedelser. De to supermagter bevæger sig med stadig hastigere skridt hen imod en ny verdenskrig. I denne situation ville en afrustningskonference, ligegyldig under hvilken form, kun skabe illusioner om fred, den ville tjene til at bedrage verdens folk og lulle dem i søvn, og den ville binde de talrige små og mellemstore landes hænder. Dette er vi afgjort modstandere af.

Hvad angår en verdensafrustningskonference, så fastholder Kina det standpunkt, det for længe siden har fremført, nemlig at konferencen må have et klart mål, og at de nødvendige forudsætninger må være til stede. Det klare mål er gennemførelse af et fuldstændigt forbud mod og en fuldstændig ødelæggelse af alle kernevåben og absolut ikke den såkaldte begrænsning af strategiske våben. De nødvendige forudsætninger er disse: Alle kernevåbenbesiddende lande og i særlig grad de to atomsupermagter, Sovjetunionen og U.S.A., må allerførst utvetydigt forpligte sig til ikke på noget tidspunkt og ikke under nogen omstændigheder at være de første, der bruger kernevåben, og specielt forpligte sig til ikke at bruge dem mod lande, der ikke besidder kernevåben, eller mod kernevåbenfrie zoner; videre må de trække alle deres militære styrker, herunder de tropper, der er bevæbnet med atommissiler, hjem fra andre lande og nedlægge alle deres militærbaser, herunder deres kernevåbenbaser, på andre landes territorier. Men i dag afviser supermagterne endog at påtage sig selv den mindste af disse forpligtelser, nemlig forpligtelsen til ikke at bruge kernevåben mod de lande, der ikke besidder sådanne våben. Hvordan kan man så sige, at betingelserne for indkaldelse af en verdensafrustningskonference allerede er opfyldt?

Historiske erfaringer fortjener opmærksomhed. Jo mere imperialisterne gør brug af afrustningsrøgtæppet, jo større er faren for krig. Før den 2. verdenskrig blev der under Folkeforbundets auspicier efter syv års forberedelser afholdt en stort anlagt international afrustningskonference, der varede i næsten tre år. På konferencen blev hundreder og atter hundreder af begæringer og forslag diskuteret. Men hvad var resultatet? Resultatet var oprustning, ikke afrustning, resultatet var krig, ikke fred. Det eneste, der kom ud af denne konference, var, at mange lande blev mindre årvågne. De stod derfor uforberedte, da den 2. verdenskrig brød ud, og led af denne grund store tab.

Det er vor opfattelse, at de Forenede Nationer ikke bør gentage Folkeforbundets fejltagelse.

Nuvel, som man kunne vente, har Sovjetunionen i år på ny forelagt Generalforsamlingen et forslag om »almindeligt og fuldstændigt forbud mod kernevåbenforsøg«. Det er gammelt kram i en ny indpakning, atter et af de kneb, den benytter sig for at kunne bevare sit kernevåbenmonopol. Kinas standpunkt vedrørende dette spørgsmål er alle bekendt, og vi skal ikke gentage det her. Hvad angår Sovjetunionens forslag om forbud mod fremstilling af det, som den benævner nye typer våben, der er endnu mere frygtindgydende end kernevåbnene, så har det kun til formål at aflede folks opmærksomhed fra de ting, der ligger lige for, og få dem til at snakke om fjerne ting. Lad dem, der er parat til at fremstille sådanne våben, diskutere det! De behøver ikke at bringe det frem her med det formål at skræmme folk.

(Uddrag af tale af den kinesiske delegations leder Chiao Kuan-hua ved FN's Generalforsamlings 30. samling)

Afsættelsen af Teng Hsiao-ping fra sin post som vicepremierminister skete kort før trykningen af dette hæfte. Teng Hsiao-ping havde i de senere år viet en stor del af sit virke til udenrigspolitikken. Hans udtalelser og mange udlandsrejser var imidlertid udtryk for det kinesiske kommunistpartis internationale politik besluttet på højeste plan snarere end hans egen personlige. Hans afsættelse skyldtes først og fremmest hans syn på den indre udvikling i Kina. Indtil videre må man derfor forvente, at de taler som Teng Hsiao-ping holdt om udenrigspolitiske spørgsmål, bl.a. talen ved FN's råvarekonference i 1974 er gyldige udtryk for Kinas officielle holdning.

En kritik på den udenrigspolitiske område, som måske vil blive rejst i kampagnen mod Teng Hsiao-pings forkerte linie vil muligvis dreje sig om forholdet til Sovjet. Løsladelsen af tre sovjetiske helikopter-piloter i vinteren 1975 blev af mange iagttagere betegnet som uforklarlig. Dette har forårsaget visse spekulationer, der gik ud på at denne beslutning måske kan være truffet egenrådigt af Teng Hsiao-ping. I forbindelse med vores formål, som er at redegøre for Kinas udenrigspolitik, har afsættelsen af Teng Hsiao-ping kun begrænset betydning.

Proletarisk Internationalisme

af Ellen Brun og Jacques Hersch

Hidtil har vi hovedsageligt behandlet hvad man kunne kalde den defensive side af Kinas udenrigspolitik: den fredelige sameksistens og de forhold, som man betragter som ydre trusler. Men samtidig fører Kina en offensiv. Ikke en militær offensiv: ingen kinesiske krigsskibe krydser rundt i andres farvande, ingen kinesiske militærbaser er oprettet uden for Kina, der betragter det som i modstrid med socialistisk udenrigspolitik at begynde at sende militær udenfor ens eget territorium. Det, det drejer sig om er en *diplomatisk, økonomisk og politisk offensiv*.

De fire modsigelser

For at forstå denne defensive/offensive politik der ligger i begrebet proletarisk internationalisme, er det nødvendigt at kende lidt til kinesernes verdensbillede. I mange år har Kina analyseret verden som bestående af 4 fundamentale modsigelser:

- 1) modsigelsen mellem imperialismen og de undertrykte nationer (ulandene) (samt mellem disse og social-imperialismen)
- 2) modsigelsen mellem imperialistiske lande indbyrdes (samt mellem dem og social-imperialismen)

- 3) modsigelsen mellem proletariatet og og bourgeoisiet i de enkelte lande (inklusive i Østeuropa)
- 4) modsigelsen mellem socialisme og kapitalisme (samt social-imperialisme)

Paranteserne blev tilføjet efter Sovjets invasion af Tjekkoslaviet, 1968.

Denne opstilling blev oprindeligt brugt af Lenin, men er stadig en meget nyttig måde at klarlægge de dialektiske modsætninger* i verden. Modsigelse nr. 2 fx. spillede den væsentlige rolle i forbindelse med de to verdenskrige i dette århundrede, men i de første femogtyve år efter Anden Verdenskrig var denne modsigelse mindre dominerende. Europas og Japans svækkelse efter krigen tvang disse lande til mere eller mindre frivilligt at indordne sig under amerikansk overherredømme. Også modsigelse nr. 3 var mindre stærk i efterkrigstidens økonomiske genopbygning i Vesten. Til gengæld voksede modsigelse nr. 1 og 4 i styrke. Siden 1945 har mere end et halvt hundrede krige fundet sted i Den tredje Verden, de fleste af dem med direkte eller indirekte indblanding fra de store industrilande, og mange af dem blev betegnet som »forsvar« mod kommunistisk infiltration.

Fra omkring 1970 begynder billedet af skifte. Efter denne periode, hvor USA kunne ekspandere sin indflydelse og

magt overalt i den vestlige verden, begynder en modstand at gøre sig gældende. Vesteuropa og Japan er påny fuldt genopbygget med nye moderne industrier, som begynder at konkurrere med de amerikanske. Og i denne begyndende interimperialistiske konkurrence (modsigelse nr. 2) ser man regeringerne i forskellige ulande forsøge at spille industrilandene ud mod hinanden i form af en mere selvstændig politik. Hvor modsigelse (nr. 1) før hovedsageligt antog form af nationale befrielseskrig, giver den sig nu udtryk på en ny måde: i en slags økonomisk nationalisme rettet mod industrilanden dominans og privilegier i den såkaldte »internationale arbejdsdeling«.* I den krise, som på den ene side konkurrencen mellem industrilande og på den anden side ulandenes begyndende pres for rimelige bytteforhold i den internationale handel har udløst, begynder også modsigelserne indtil i industrilandene at nå op på et nyt niveau i form af en skærpelse foreløbig af den økonomiske klassekamp.

I Østeuropa begynder en lignende magtforskydning. Også her har en lang periode af næsten total sovjetisk indflydelse fremkaldt forskellige former for modstand. Tjekkoslovakiet var et første eksempel. Men flere østeuropæiske lande forsøger at indtage en mere uafhængig stilling i det østeuropæiske fællesskab COMECON og ønsker at optage direkte forhandlinger med Vesten.

Hele denne magtforskydning har gjort verdenssituationen på én gang enklere og mere kompliceret. Under FN's råvarekonference i 1974 fremlagde den daværende kinesiske vice-udenrigsminister Teng Hsiao-ping hovedtrækkene i Kinas syn på den nuværende verdenssitua-

tion, som nu kan opdeles i »tre verdener«:

- 1) de to supermagter* (USA og USSR)
- 2) de mellemstore industrilande (Øst- og Vesteuropa, Japan m.m.)
- 3) Tredie Verden

»Den første verden« udgøres af de to supermagter som forsøger at bruge deres overlegenhed til at dominere resten af verden. Deres magt og rigdom kan kun øges på de andres bekostning, samt ved at træde hinanden over tærne! Forbindelserne mellem dem er karakteriseret af samarbejde og konkurrence på samme tid. I en lang række forhold har de som supermagter fælles interesser i forhold til den øvrige verden (fx. opretholdelsen af den ulige internationale arbejdsdeling, bevarelsen af de store landes veto-ret i FN osv.) men samtidig er de begge yderst vagtsomme overfor situationer hvor den ene part udvider sin indflydelsesafære på den andens bekostning. Om de to supermagter sagde Teng Hsiao-ping, at deres indbyrdes kompromis og sammensværgelse kun kan være delvis, midlertidig og relativ, mens deres konkurrence var altomfattende, permanent og absolut. En ten ville det ende med at de fører krig mod hinanden, eller folkene vil rejse sig i revolution.

»Den anden verden« befinder sig mellem de to andre verdener. Dens situation er mere kompliceret. På den ene side deltager de mellemstore industrilande i den imperialistiske udplyndring af ulandene, på den anden side bliver de selv domineret og undertrykt af supermagterne.

»Den tredje verden« består af de undertrykte nationer, den tidligere koloniale verden. Selv om de fleste har vundet politisk uafhængighed, står de næsten alle

overfor den historiske opgave at udrydde resterne af kolonialisme og udvikle den nationale økonomi og derved konsolidere uafhængigheden. »Plyndring og udbytning af kolonialismen, imperialismen og især af supermagterne gør de fattige lande fattigere og de rige lande rigere, og udvider yderligere kløften mellem disse to«. (Teng Hsiao-ping 1974)

Under forhenværende statsminister Hartlings besøg i Kina kom Teng Hsiao-ping atter ind på den internationale situation, som han betegnede som »udmærket«: »Talrige lande i den Tredie Verden har ikke blot rejst sig politisk, men er også begyndt at rejse sig økonomisk. Deres retfærdige kampe og de retfærdige kampe, der føres af folkene i andre lande i verden, hamrer i fællesskab løs på den gamle verdensorden. Supermagterne, der prøver på at komme ud af den knibe, de befinder sig i både hjemme og ude, intensiverer deres strid om indflydelse og verdenshegemoni. Europa er det strategiske tyngdepunkt for deres rivalisering. Supermagternes hegemonibestrebelse* og magtpolitik er hovedårsagen til uroen i verden.« (*Kina i dag* 26/11—74)

Proletarisk Internationalisme

Det er denne komplicerede situation der gør det muligt at danne forskellige former for alliancer, som hver på deres måde svækker det imperialistiske verdenssystem og tilsvarende begunstiger de revolutionære. Ifølge kineserne er det i dag en »uimodståelig historisk tendens, at lande ønsker uafhængighed, nationer ønsker befrielse og folkene ønsker revolution.«

Denne tendens danner grundlaget for

Kinas praktisering af proletarisk internationalisme. Af samme formulering kan man aflæse linien i kinesisk diplomati, der operer på disse tre niveauer:

Den første tendens, »lande ønsker uafhængighed« refererer til de små og mellemstore landes modstand mod supermagterne. Der er tale om forholdet mellem regeringer indenfor den fredelige sameksistens' rammer, hvor Kina f.eks. støtter forskellige ulands-regeringer i deres forsøg på større uafhængighed og selvstændighed, — uanset hvilken politik disse regeringer iøvrigt fører *indadtil*. I samme kategori hører støtten til forskellige østeuropæiske lande i deres bestræbelser på at opretholde suverænitet og uafhængighed i forholdet til Sovjetunionen. F.eks. kritiserede Kina skarpt Wachapagt-landenes invasion i Tjekkoslavakiet, hvis nationale suverænitet man forsvarede. Samtidig angreb man imidlertid den tjekkiske politiker Dubcek for »ultra-revisionisme«!*

I forholdet til EF findes en lignende dialektik. På den ene side opmuntrer man Vesteuropa til at stå sammen og styrke deres modstand mod supermagterne og råder dem til at indgå aftaler direkte med Den tredie Verden (udenom supermagterne) på betingelser der i højre grad bygger på lighed og gensidig fordel. Samtidig nærer Kina næppe illusioner om Vesteuropas muligheder for at opbygge en ny stor konkurrerende imperialism. For selv at kunne tage »den amerikanske udfordring« op, måtte Europa (eller Japan) selv blive en udfordring og tilkæmpe sig samme privilegier på verdensmarkedet og i forhold til ulandene som USA har (og Sovjetunionen er ved at få). Dette kan kun ske på de to supermagters bekostning. Den øgede modstand får som væsent-

ligste resultat *at svække hele det imperialistiske system og især stække supermagternes handlefrihed.*

»Nationer ønsker befrielse« antyder Kinas støtte til de nationale befrielsesbevægelser i Sydafrika, Latinamerika, Palestinenserne, i Sydøstasien o.s.v.

Den vigtigste tendens og den, som på længere sigt betragtes som den dominerende, er tendensen til at *»folkene ønsker revolution«*. Dette drejer sig om interne sociale omvæltninger og indebærer Kinas støtte til de revolutionære bevægelser.

Støtte til reaktionære regimer og deres interne oppositioner

En forudsætning for at denne revolutionære proces kan komme til fuld udfoldelse er imidlertid ofte at de to førnævnte tendenser stimuleres. Selvom de holdes skarpt adskilt, betragtes de 3 niveauer som en dialektisk enhed:

Ved at støtte visse alt andet end venstreorienterede politikere i Den tredje Verden i opgøret med den imperialistiske arbejdsdeling, svækkes på den ene side imperialismen. Men samtidig svækkes det pågældende ulandsregime, som oftest netop har fået sin interne magtposition takket være militær og økonomisk hjælp fra imperialismen. Man ser således visse regier: Shahan i Iran, general Mobuto i Zaire o.s.v. som indtil for nylig var udprægede nekoloniale* styrer af yderst reaktionær art, men som på grund af den internationale krise er begyndt at spille en mere nationalistisk rolle i modsætning til de højstudviklede industrilandes interesser. Ved at svække de imperialistiske forbindelser til disse regimer, åbnes der nye muligheder for politisk handling fra disse landes inter-

ne opposition. Kinas støtte til disse regeringer, eller til Det europæiske Fællesmarked, indenfor Den fredelige Sam eksistens' principper, indebærer ikke nogen samtidig opfordring til venstreorienterede i de samme lande om at forholde sig passive. De to ting har intet med hinanden at gøre. Tværtimod, for at dialektikken i denne strategi skal ske fyldest, må de anti-kapitalistiske og anti-imperialistiske kræfter i hvert land søge at udnytte de mange muligheder situationen byder!

Der vides ikke noget præcist om Kinas kriterier for, hvornår en bevægelse anses for at være revolutionær, men på grundlag af de forløbne års praksis, tyder det på, at det for det første må være bevægelser, der peger fremad, d.v.s. er i overensstemmelse med den »historiske tendens«. Det skal være bevægelser med rod i masserne og strategisk set skal de virke forenende på de progressive kræfter, ikke splitte dem. Da Kina ikke tror på eksport af revolution, eller på at verdensrevolutionen kan dirigeres fra et eller andet superrevolutionært center, bør de revolutionære først og fremmest stole på deres egne kræfter og ikke lade sig bruge af den ene eller anden supermagt. Mens Kina ikke har nogen som helst tro på muligheden for fredelig overgang til socialisme, er man på den anden side også stærk modstander af »kup« eller spontane oprør, der blot provokerer til reaktionære nedslagninger.

Strategi på kort og lang sigt

Udover at benytte disse forskellige niveauer i deres analyse af verdens udvikling, synes Kina at operere med begre-

ber som tid og rum. Som man ofte udtrykker det, er »fremtiden strålende, men vejen bugtet«. På kort sigt satser man på at splitte og isolere supermagterne, hvis samarbejde og konkurrence man betragter som den største krigsfare og største forhindring for fremskridtet i verden. På længere sigt og som hovedsigte støtter man de revolutionære tendenser.

Mange har den mekaniske fornemmelse, at »Proletarisk Internationalisme« er noget med trompetstød og røde fæner, hemmelig optræning af partisaner og duglte våbenleverancer til lokale oprør. Det er klart, at der kan være situationer, hvor denne form for hjælp er nødvendig, selvom det ifølge sagens natur ikke så godt kan opreklameres. Men hvis Proletarisk Internationalisme kun blev bygget på en sådan individuel støtte til subjektive revolutionære kræfter i de enkelte lande, med alle de muligheder for fejltagelser og tilbageslag det indebærer, ville det være en meget usikker affære. Desuden ville det hurtigt blive ensbetydende med at »eksportere revolutionen«, hvilket marxister aldrig har troet på. Selv om de revolutionære kan have brug for en vis støtte udefra må de, ifølge kineserne, i hovedsagen stole på sig selv, mobilisere deres eget folk og bygge på egne objektive forhold. At det kan være både upraktisk og farligt for de revolutionære at stole for meget på støtte udefra, er der mange historiske eksempler på.

For at Proletarisk Internationalisme skal have nogen mening må den bygge på en analyse af hovedmodsigelserne i verden og deres dialektiske sammenhæng. På denne baggrund søger man at finde de svageste punkter, de svageste led, — der hvor der mest effektivt kan sættes ind for at *fremme den revolutionære proces i verden som helhed.*

Den internationale arbejdsdeling

Et praktisk eksempel på denne politik har været Kinas holdning til Den tredje Verdens voksende krav. Ved hver eneste internationale konference, såvel indenfor som uden for FN, har Kinas repræsentanter benyttet lejligheden til at give uforbeholden støtte til ulandenenes krav om ligeret til at bestemme over betingelserne i de internationale økonomiske og politiske forbindelser. I denne kamp, som Kina betragter som en fortsættelse af opgøret med kolonialismens og neokolonialismens rester, har Kinas stemme været den mest utvetydige. Historisk betragtet kan dette få en meget stor betydning, idet kinesisk politik i dette spørgsmål meget vel kan blive en katalysator, der fremskynder en proces, der i sidste ende truer hele grundlaget for det imperialistiske verdenssystem. Ved at udfordre den ulige »internationale arbejdsdeling« som også vore egne forbrugersamfund bygger på, fremmer Kina i alliance med Den tredje Verden den revolutionære proces og kapitalismens indre modsigelser også i de højt udviklede lande.

Samtidig hermed afsløres revisionismen, idet Sovjetunionen i praksis handler, som om den »internationale arbejdsdeling« var noget én gang for alle givet. Således har sovjetiske ledere ved gentagne lejligheder ytret det som Sovjetunionens bevidste bestræbelse at blive mere integreret i den internationale arbejdsdeling. (2) Men denne selvsamme »arbejdsdeling« er i virkeligheden blot det moderne ord for de neokolonialistiske forhold på verdensmarkedet og mellem landene, som fik deres oprindelse i kolonitiden. Sovjetunionens stilling i dette spørgsmål er derfor yderst afslørende og helt i strid med socialistisk praksis.

Fremtiden og den aktuelle politik

Hvis man sammenligner Kinas og Sovjets nuværende udenrigspolitik — som to store lande der begge bekender sig til socialismen — træder to forskellige linier klart frem. Mens Sovjetunionen mener, at internationale spørgsmål bedst kan løses gennem topkonferencer mellem supermagterne, går Kina konsekvent ind for at alle lande, store som små, skal være ligeberettigede og at kun en bred front af progressive folk og regeringer kan tvinge supermagterne til at afstå fra magtanvendelse.

Verdenssituationen er, ifølge kineserne, yderst farlig på kort sigt, men på længere sigt er fremtiden lys: »Med hensyn til spørgsmålet om verdenskrig er der kun to muligheder: Enten vil krigen føre til revolution eller revolutionen vil forhindre krigen. Faren for en ny verdenskrig eksisterer stadig, og folkene i alle lande må forberede sig. Men revolutionen er hovedtendensen i verden i dag.« Gennem en politik og et diplomati, der søger at skabe fronter på forskelligt niveau imod imperialismen og reaktion, søger Kina at fremme den revolutionære udvikling i verden. Samtidig søger man gennem analyser og politiske erklæringer, uden at sprede illusioner, at opmuntre og støtte de progressive kræfter. Det skal tilføjes, at Kina også har en national interesse heri: Sålænge USA og Sovjetunionen er beskæftiget med at opretholde deres kontrol i andre dele af verden, vinder Kina tid til sin egen

fredelige socialistiske opbygning. Når Kina er blevet en socialistisk industrimagt, vil det sandsynligvis kunne bidrage i endnu højere grad til verdens fremgang. I sin rapport til den 10. partikongres opsummerede Chou En-lai den forbindelse der eksisterer mellem udenrigspolitikken og revolutionen: »I den udmærkede situation der hersker hjemme og i udlandet er det yderst vigtigt at vi administrerer Kinas anliggender godt. Derfor må vores Parti på den internationale front opretholde proletarisk internationalisme, opretholde Partiets* konsekvente politik, styrke vores enhed med proletariatet og hele verdens undertrykte folk og nationer og med alle lande der er genstand for imperialistisk aggression, undergravende virksomhed, indblanding, kontrol eller dominans og danne den bredeste enhedsfront mod imperialismen, kolonialisme og neo-kolonialisme, samt især imod de to supermagters USAs og Sovjetunionens overherredømme. Vi må forene os med alle ægte Marxist-Leninistiske partier og organisationer verden over og føre kampen mod den moderne revisionisme* igennem til enden. På hjemmefronten må vi fortsætte Partiets grundliggende linie og politik for hele socialismens historiske periode, vedblive med at fortsætte revolutionen under proletariatets diktatur, forene os med alle de kræfter der kan forenes og arbejde hårdt for at opbygge vores land til en mægtig socialistisk stat med det formål at kunne yde et større bidrag til menneskeheden.«

(1) Efter 1969 blev parentes (og social-imperialisme) tilføjet. Social-imperialismen indgår således i den inter-imperialistiske konkurrence og i modsætningsforholdet til ulandene, samt i modsætning til socialisme. Ligesom der opereres med Klassekampen i den social-imperialistiske lejr.

(2) »I dag er det simpelthen uprofitabelt og ufornuftigt at begrænse det økonomiske samarbejde

(med Vesten o.a.) alene til handel. Det er kun muligt at følge trit med tiden og opnå et niveau i den videnskabelige og tekniske revolutions behov og potentiel ved at stole på en bred international arbejdsdeling. Dette er måske i dag selvindlysende.« (Generalsekretær Leonid Bresjnevs tale ved Verdens Fredskongressen 1973, Pravda 27.10.73 (Novosti oversættelse))

Til minde om Norman Bethune

Mao Tsetung, 21. december 1939.

Kammerat Norman Bethune¹, som var medlem af Canadas kommunistiske Parti, var omkring halvtreds år, da han blev sendt til Kina af de kommunistiske partier i Canada og USA. Han betænkte sig ikke på at rejse tusinder af kilometer for at hjælpe os i vores modstandskrig mod Japan. Han kom til Yenan om foråret ifjor, gik igang med arbejdet i Wutai bjergene og døde til vores store sorg som martyr på sin post. Hvad er det for en ånd, der får en udlænding til uselvisk at gøre det kinesiske folks befrielse til sig egen sag? Det er internationalismens ånd, kommunismens ånd, som hver kinesisk kommunist må lære af. Leninismen lærer os, at verdensrevolutionen kun kan lykkes, hvis de kapitalistiske landes proletariat støtter koloniale og halvkoloniale folks befrielseskamp, og hvis koloniernes og halvkoloniernes proletariat støtter proletariatets kamp i de kapitalistiske lande². Kammerat Bethune anvendte denne leninistiske linje i praksis. Vi kinesiske kommunister må også følge denne linje i vores praksis. Vi må forene os med proletariatet i alle kapitalistiske lande, med proletariatet i Japan, England, USA, Tyskland, Italien og alle andre kapitalistiske lande, fordi det er den eneste vej til at styrte imperialismen, til at befri vores nation og folk, og til at befri verdens andre nationer og folk. Det er vores internationalisme, den internationalisme som vi sætter op imod både snæver nationalisme og snæver patriotisme.

Kammerat Bethunes ånd, hans opofrelse for andre uden tanke på sig selv, viste sig i hans store ansvarsfølelse i arbejdet og i hans store varmhjertethed overfor alle kammerater og overfor folket. Alle kommunister må lære af ham. Der er ikke så få, der er ansvarsløse i deres arbejde, som foretrækker det lette og kniber udenom det tunge, som skubber de svære opgaver over på andre og vælger de lette selv. Ved enhver lejlighed tænker de på sig selv fremfor andre. Når de endelig gør en lille indsats, er de ved at revne af stolthed og praler af det af angst for at andre ikke skal bemærke det. De føler ingen varme overfor kammerater og overfor folket, men er kolde, ligeglade og sløve. I virkeligheden er den slags mennesker ikke kommunister, de kan det mindste ikke regnes for ægte kommunister.

Ingen af dem, der kom tilbage fra fronten, undlod at udtrykke deres beundring for Bethune, hver gang hans navn blev nævnt, og ingen undgik at føle sig påvirket af hans ånd. I Shansi-Chahar-Hopei grænseområdet var der ikke en af de soldater eller civile, som var blevet behandlet af dr. Bethune, eller som havde set ham arbejde, der ikke var bevæget. Alle kommunister må lære denne sande kommunistiske ånd af kammerat Bethune.

Kammerat Bethune var læge, helbredelsens kunst var hans fag, og han arbejdede hele tiden for yderligere at udvikle sin kunnen, der stod meget højt i Den ottende Rutehærs lægetjeneste. Hans eksempel er en fremragende lære for de mennesker, der ønsker at skifte arbejde, så snart de ser noget, der er anderledes, og for dem der foragter teknisk arbejde, fordi de tror det ikke har nogen betydning eller ikke rummer nogen løfter for fremtiden.

Kammerat Bethune og jeg traf kun hinanden én gang. Senere skrev han mange breve til mig. Men jeg havde travlt og skrev kun ét brev til ham, og jeg ved ikke engang, om han nogensinde fik det. Jeg sørger dybt over hans død. Nu mindes vi ham alle, og det viser hvor dybt hans ånd inspirerer os alle. Vi må alle lære den absolutte uselvisheds ånd af ham. Med denne ånd kan enhver blive til stor nytte for folket. Et menneskes evner kan være store eller små, men hvis det har denne ånd, er det allerede ædelt og rent, så er det et menneske med høj moral, hævet over lave interesser, et menneske der er værdifuldt for folket.

Noter:

1. Norman Bethune var en anset læge og medlem af Canadas kommunistiske parti. Da de tyske og italienske fascister overfaldt Spanien i 1936, tog han til fronten og arbejdede for det antifascistiske spanske folk. Han kom til Kina i spidsen for et lægehold for at hjælpe det kinesiske folk i dets modstandskrig mod Japan, og ankom til Yenan i foråret 1938. Kort efter tog han til Shansi-Chahar-Hopei grænseområdet. Opfyldt af en stærk internationalistisk og ægte kommunistisk ånd tjente han hæren og folket i de befriede områder i næsten to år. Han pådrog sig en blodforgiftning, mens han opererede sårede soldater, og døde i Tanghsien i Hopei den 12. november 1939.

2. Se J. V. Stalin: »Leninismens grundlag«, *Leninismens problemer*, forlaget Tiden, København 1949, side 50—57.

Kina-Sovjet

Det store ideologiske opgør

Af Ellen Brun og Jacques Hersch

Hvis man anlægger en historisk synsvinkel, er der ingen tvivl om at socialismen som ideologi og samfundsmæssig praksis må betragtes som relativt ung.

Socialismen får fodfæste

Efter at marxismen gradvis var blevet udformet som videnskabelig teori (og revolutionær metode) i midten af forrige århundrede fulgte den første socialistiske revolution i 1917, hvorved kapitalismen blev unddraget et stort område. Denne begivenhed blev opfattet som en dødelig trussel for det hidtidige samfundssystem og talrige forsøg blev foretaget med henblik på at trænge kommunismen tilbage. Eksistensen af et socialistisk samfundseksperiment, med de perspektiver det indebar, fremkaldte store forandringer i det kapitalistiske system. På den anden side blev verdens første socialistiske land også påvirket af sin særlige situation: omgivet af en fjendtlig verden og genstand for uafbrudte trusler.

Socialismens levedygtighed viste sig i de vanskelige krigsår, hvor fascismen blev besejret, bl.a. takket være Sovjetunionen. Det betyder ikke, at der ikke blev begået både små og store fejl. Men fundamentalt lykkedes det *ikke* i denne periode at tilintetgøre grundlaget for socialismens videre udvikling. Efter fascis-

mens nederlag etableredes en række nye styre i Central- og Øst-Europa som proklamerede sig som socialistiske. I Asien, efter japanernes nederlag, kom august-revolutionen i Vietnam; Nordkorea blev unddraget systemet, og fire år senere fulgte revolutionens sejr i Kina.

Et overfladisk blik på verdenskortet vil afsløre, at den socialistiske lejr fra nu af udgjorde en kæmpestor potentiel styrke omfattende ca. en trediedel af jordens territorium og mere end en fjerdedel af verdens befolkning.

Ironisk nok havde socialismens fædre forudset, at kapitalismen først ville bryde samme i de højtudviklede samfund, og der eksisterede ingen revolutionær »køgebog«, hvor man kunne slå op og finde metoderne til socialismens opbygning. Udviklingen af imperialismen, med den ulige internationale arbejdsdeling mellem landene, ændrede historiens gang og socialismen kom til at se dagens lys først i de lande, hvor imperialismen havde gjort en kapitalistisk industrialisering umulig. De socialistiske eksperimenter har derfor stået overfor *to samtidige opgaver*: dels at grundlægge en ny revolutionær teori og praksis for samfundets omformning i socialistisk retning, dels at gennemføre den industrialisering, som kapitalismen ikke havde

formålet at iværksætte i disse lande. Dette er en væsentlige objektiv baggrund for de vanskeligheder man har oplevet — ikke alene i de enkelte landes opbygning af socialisme, men også i forbindelserne mellem lande, der hver for sig bekender sig til Marxismen—Leninismen.

Kina-Sovjet — alliance med problemer

Problemer af ideologisk, politisk og økonomisk art måtte logisk nok opstå i forbindelserne mellem de efterhånden mange forskellige socialistiske eksperimenter. Mellem Kina og Sovjet eksisterede der meningsforskelle på et meget tidligt tidspunkt. Allerede i slutningen af 1920'erne, da det kinesiske kommunistparti var stærkt påvirket af sovjetiske rådgivere, oplevede man — til dels som resultat af forkerte råd — en fuldstændig nedslagtning og et tilbageslag for de revolutionære. (Ifølge deres princip om »at stole på egne kræfter« påtager det kinesiske parti sig det fulde ansvar for denne fejltagelse). Senere, efter Japans nederlag i 1945, rådede Stalin kineserne til at nedlægge våbnene og samarbejde med Chiang Kai-shek fremfor at opmuntre til en kommunistisk magtovertagelse. De kinesiske kommunister fulgte ikke dette råd og det siges, at Stalin senere selv skal have erkendt sin fejltagelse. Det er en kendsgerning, at sovjetisk presse kun indeholdt sparsomme oplysninger om de be- drifter der blev udrettet af Asiens største kommunistparti, før sejren var så godt som vundet.

Alliancen mellem Kina og Sovjet var med andre ord aldrig helt problemfri. Men at samarbejdet med Sovjetunionen

var af stor betydning for Kina i de første år, er formentlig hævet over enhver tvivl, selvom der næppe var tale om nogen overdreven sovjetisk gavmildhed. Efter Stalins død i marts 1953 kom en kort periode med gode forbindelser. Russerne ydede bl.a. Kina et lån på 130 millioner dollars til videnskabelig og teknisk hjælp, inklusive bistand til kinesisk kernevåben-forskning. Kina begyndte nu at dukke op i international politik. Ved Geneve-konferencen i 1954 spillede Kina en vigtig rolle, og året senere vandt det under Bandung-konferencen voksende sympati hos sine asiatiske naboer.

To forskellige revolutioner

Omtrent på dette tidspunkt opstod der i forholdet mellem de to lande en voksende uenighed både med hensyn til intern økonomisk strategi og hvad angik de økonomiske forbindelser mellem landene. Kimen til forskelligheder i udvikling lå faktisk allerede i forskellene mellem den kinesiske og den bolsjevikiske revolution. Mens den sidstnævnte havde været en relativt kortvarig proces bygget på industriarbejderne og med en stor mangel på politiske kadre efter borgerkrigen, havde processen i Kina taget form af en langvarig folkekrig med mobilisering af bønderne (men stadig med industriarbejderne som ledende faktor og i alliance med dele af borger-skabet). I Sovjetunionen bevarede man en mistænksomhed overfor bønderne. Den såkaldte »oprindelige kapital-ak-kumulation« til at gennemføre landets industrialisering foregik til en vis grad på bøndernes og landbrugets bekostning. Endnu i dag lider sovjetisk økonomi under følgevirkningerne af denne

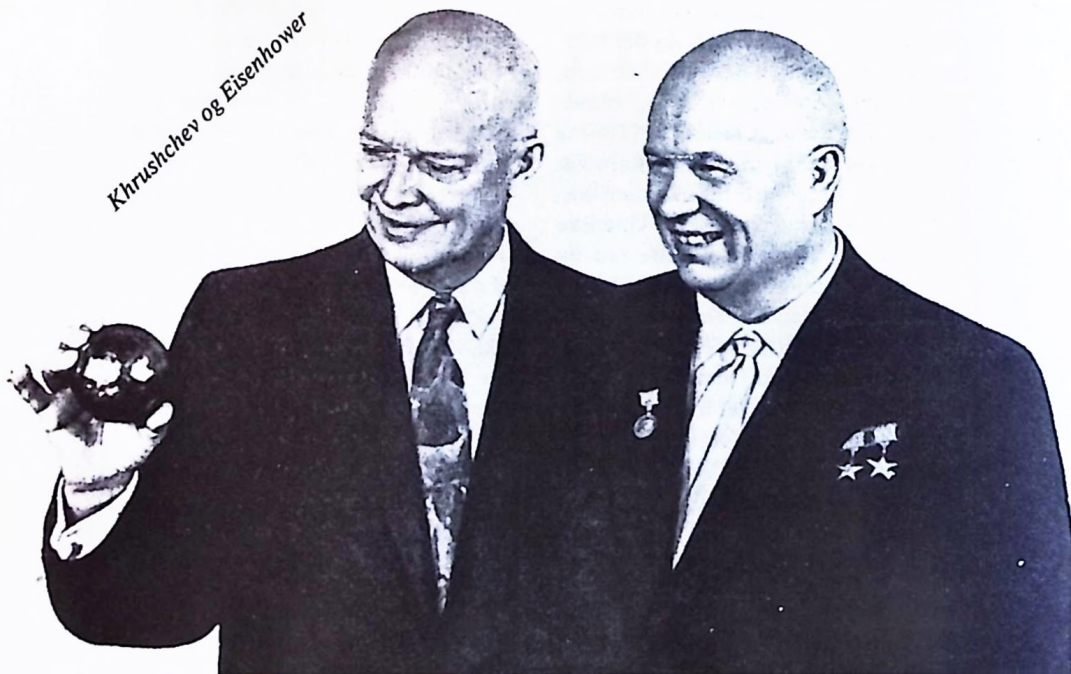
politik, mens den politiske mobilisering af landbefolkningen aldrig for alvor fandt sted. I Kina lykkedes det derimod at gøre bønderne til et progressivt element, og kapitalakkumulationen blev tilsvarende påvirket i mere socialistisk retning med større lighed mellem samfundsgrupperne og økonomiens sektorer (industri-landbrug, by-land). En milepæl i denne udvikling var det såkaldte »Store Spring fremad«* og dannelsen af folkekommunerne*. Begge, eksperimenter som russerne skarpt kritiserede. Uenigheden om disse og andre spørgsmål førte til Sovjetunionens tilbagetrækning af alle sine tekniske rådgivere så at sige med dags varsel i 1960, hvilket medførte uhyre vanskeligheder og nær havde bragt hele fundamentet for Kinas socialistiske opbygning i fare. Men allerede fra omkring midten af

1950'erne var de to landes prioriteringer såvel i den interne opbygning som i udenrigspolitikken begyndt at fjerne sig fundamentalt fra hinanden.

Khrushchevs hemmelige rapport

Selv om det åbne brud for øjnene af hele verdens offentligheden først fandt sted, da Kina i 1963 nægtede at underskrive Moskva-aftalen for delvis stop af atom-prøvesprængninger (1), begyndte den ideologiske konflikt meget tidligere. Et vendepunkt var Nikita Khrushchevs hemmelige rapport til den sovjetiske parti-kongres i februar 1956, hvor han i voldsomme vendinger lagde skylden for alle hidtidige fejl og mangler i det sovjetiske samfund på Stalin. (Det skal erindres, at ingen af de socialistiske broderpartier havde været rådført eller underrettet om denne tale i forvejen. Og

Khrushchev og Eisenhower

på grund af den uhyre prestige og ærbødighed der omgav Stalins person, forårsagede den kriser og dybe splittelser, især i en række europæiske partier, hvor ideologisk usikkerhed begyndte at brede sig. Talen blev aldrig offentliggjort i Sovjetunionen!) Kineserne og andre asiatiske kommunistpartier nægtede at acceptere indholdet af Khrushchevs tale og indtog en langt mere nuanceret holdning til Stalins historiske rolle. Endnu i dag betegnes den som havende været ca. 70 pct. positiv og 30 pct. negativ!

Sovjets nye udenrigspolitik

Men denne såkaldte »af-Stalinisering« indeholdt ikke kun et internt historisk opgør med fortiden i Sovjetunionen, men indledte en ny epoke i sovjetisk indenrigs- og udenrigspolitik — foreløbig personificeret af Nikita Khrushchev. Bl.a. under påberåbelse af den forandring, som atomvåbnets opfindelse hævdedes at have hidført, formulerede Kreml en ny linie karakteriseret af, hvad kineserne kaldte »*de tre fredelige*« og »*de to hele*«. Ved førstnævnte hentydede man til den fredelige sameksistens, som også Kina var tilhænger af, men som nu blev udnævnt til at være »generallinien« i sovjetisk udenrigspolitik — i stedet for som før at være sekundært aspekt i de mellem-statslige forhold. Den *fredelige kappestrid* gik i Khrushchevs daværende version ud på, at på grund af atomvåbnet var krige nu blevet umulige. Opgøret mellem socialisme og kapitalisme ville i hovedsagen blive afgjort af et fredeligt økonomisk kapløb mellem USA og Sovjetunionen (en konkurrence hvor man forudså, at USA ville være indhentet af russerne inden

1980). Et af problemerne ved denne teori var, at den helt så bort fra imperialismens realiteter: at USA med sine 6 pct. af verdens befolkning forbruger omkring halvdelen af verdens ressourcer. Skulle Sovjetunionen gøre sig håb om at vinde et fredeligt kapløb om forbrugisme med verdens stærkeste imperialistiske magt, måtte det indebære tilsvarende sovjetiske fordele i den internationale arbejdsdeling på u-landenes bekostning!

I sammenhæng med de to førnævnte opfattelser lancerede Sovjet samtidig teorien om den *fredelige overgang til socialismen*. Uden at der på noget tidspunkt for alvor blev fremlagt en sammenhængende teori, blev denne linie overtaget af alle de Moskva-tro partier. Som kineserne den gang påpegede, havde historien imidlertid endnu aldrig set et eksempel på en sådan strategis gennemførlighed. Tværtimod havde illusioner om dette spørgsmål talrige gange kostet de revolutionære unødigt blod. (Chiles erfaring i Allende-perioden gav denne diskussion en beklagelig aktualitet).

Med de »*to hele*« refererede Kina til teorien om at klassekampen i Sovjetunionen nu var ophørt og afløst af en situation, hvor staten var blevet til »*hele folkets stat*« og partiet til »*hele folkets parti*«. Denne teori benægtede ikke blot eksistensen af klasser i Sovjetunionen, men også nødvendigheden af »proletariatets diktatur«* i overgangsperioden mellem kapitalisme og det kommunistiske samfund. Samtidig betød det, at den leninistiske teori om statens karakter som klasse-redskab blev kastet over bord. Tilsammen var det tale om en gennemgribende revision af Leninismens principper.

Tilnærmelse Sovjet-USA

På det internationale plan begyndte samtidig de sovjetiske bestræbelser for at opnå en forståelse med USA. Først i forbindelse med de såkaldte Camp David samtaler mellem Khrushchev og Eisenhower i 1959 og senere under topmødet i Glassborough i 1967 mellem Kossygin og præsident Johnson, blev det fejret i sovjetisk presse — ikke bare som en triumf for den fredelige sameksistens, men som udtryk for at blot de to store magter stod sammen, så ville konflikterne i verden let kunne løses. Som bekendt fandt sidstnævnte møde sted netop på det tidspunkt hvor USA var i færd med at blive isoleret i verdensopinionen på grund af sin voldsomme optrapning af krigen i Vietnam. En

hel bølge af pacifisme gik gennem den internationale kommunistbevægelse i disse år, stærkt tilskyndet fra Moskva. I Kina derimod lød det altdominerende slagord i denne periode: *»Folk i verden foren jer og bekæmp den amerikanske imperialisme!«*

Den store polemik

Det var fra omkring 1960 at den ideologiske debat for alvor begyndte. Det startede med udformningen af fælleserklæringer og resolutioner ved de internationale konferencer, hvor russerne i begyndelsen angreb Albanien som stedfortræder for Kina, mens kineserne angreb Jugoslavien for ting, som alle vidste lige fuldt gjaldt Sovjetunionen. Snart blev polemikken åben i form af en

Sovjets invasion i Tjekkoslovakiet gav det sidste stød til Kinas brud med Sovjet, som det fra nu af betegnede som socialimperialistisk. Invasionen skabte ligeledes stor uro og splittelse i samtlige verdens kommunistpartier.

udveksling af åbne breve og kommentarer mellem det kinesiske og sovjetiske parti, samt med forskellige vestlige kommunistpartier som det italienske og det franske. Nogle af disse dokumenter hører til de skarpeste og klareste i socialismens moderne historie. (2) (Det er iøvrig symptomatisk, at kineserne offentliggjorde alle de sovjetiske hovedindlæg i polemikken, mens sovjetisk presse fortiede næsten alle de kinesiske. Efter Khrushchevs fald genoptrykte kineserne dennes værker i millionoplag for at de kunne bruges i politiske studiekredse. Man skulle lære af det dårlige eksempel!)

Den følgende periode oplevede en opblomstring af marxistisk tænkning verden over. Ofte kom de nye impulser fra teoretikere fra Den tredje Verden, der efter Anden Verdenskrig for alvor er dukket op på verdensscenen. Marxismens europæiske rammer var ved at sprænges. Givet er det, at den ideologiske konflikt mellem Kina og Sovjet kom til at spille en enorm rolle. En hel generation af nye marxister fik deres første politiske lektion via denne polemik, der drejede sig om alle de fundamentale spørgsmål indenfor marxismen og den internationale politik. På det praktiske plan kom den kinesiske Kulturrevolution*. Den var i hele sit væsen en kritik i praksis af den historiske udvikling i Sovjetunionen, samt af dens nuværende politik. Hovedfjenderne under Kulturrevolutionen blev identificeret som »dem, der gik den kapitalistiske vej« (dvs. ind for at lægge hovedvægt på materielle stimulanser frem for

ideologiske; — på økonomiske effektivitetskriterier fremfor politiske, — på ekspertvælde fremfor den politiske mobilisering af masserne). Og denne såkaldte »kapitalistiske vej« var den som russerne stort set havde tilbagelagt. Forskellene i de to landes interne opbygning understregedes mere og mere.

Bruddet konsolideres

Yderligere påvirket af sovjetisk politik i disse år — med kulmination i invasionen af Tjekkoslaviet, Brezhnev-doktrinen om »begrænset suverænitet«, samt den kinesisk-sovjetiske grænsestrid — indtrådte omkring 1969 en kvalitativ forandring i forholdet. Kina betragtede nu ikke længere Sovjetunionen som et socialistisk land, men som social-imperialistisk, det vil sige socialistisk i ord, men imperialistisk i gerninger. Konflikten var ikke længere kun en ideologisk »familie-strid«, men var blevet en politisk konflikt på det statslige plan.

(1) Kina mente, at aftalen ville afmobilisere verdensopinionen så de to atommagter i ly af den kunne øge deres kernevåben-arsenal og opretholde et monopol overfor resten af verden. Kina ønskede i stedet en verdenskonference med deltagelse af alle lande med det formål helt at afskaffe atomvåbnet.

(2) De sovjetiske indlæg findes i Fakta om Sovjetunionen de pågældende årgange. En del af de kinesiske indlæg er samlet i bogen *Den store polemik Peking-Maskva* (Futura 1975). Tilsammen er de et oplagt emne for politiske studiekredse.

Kina og Europa

af Jacob Jensen

Da Kinas viceministerpræsident Teng Hsiao-ping var på besøg i Frankrig i foråret 1975 udtalte han: »De vesteuropæiske lande gør til stadighed fremskridt på vejen mod enhed for at sikre deres uafhængighed og øge deres sikkerhed. Efter vor mening bidrager dette til en udvikling af den internationale situation i en gunstig retning.«

Dette positive syn på de vesteuropæiske enhedsbestræbelser igennem Fællesmarkedet har Kina altid haft. Umiddelbart kan dette synes usolidarisk overfor de mange fællesmarkedsmodstandere herhjemme. Men Kina har ikke forladt de socialistiske principper om international solidaritet. EF-modstandernes stillingtagen skyldes et ønske om, at Danmark ikke bliver kontrolleret af Fællesmarkedets monopoler og regeringsorganer. Men Kina er nødt til at tilrettelægge sin udenrigspolitik ud fra en analyse af *hele* verdenssituationen, og herudfra når det frem til den konklusion, at dannelsen af en vesteuropæisk blok har en gunstig virkning på udviklingen.

Vesteuropa frigøres fra USA

Oprindelig pressede USA på for at øge samarbejdet i Vesteuropa. De amerikanske ledere troede, at deres kontrol over området efter 2. verdenskrig var tilstrækkelig sikker, til at der ikke var

nogen risiko forbundet hermed. Men interessen kølnedes i løbet af 50'erne, da USA fandt ud af, at fællesmarkedslandene benyttede den øgede styrke, samarbejdet gav, til at optræde imod USA's vilje.

Da England først søgte om tilslutning til Fællesmarkedet, skete det med amerikansk opbakning. England var nemlig, da loyal overfor USA, som ad denne vej håbede, at få foden indenfor i Fællesmarkedet. Derfor nedlagde Frankrig i januar 1963 veto imod Englands optagelse. Da England begyndte at interessere sig mere for europæisk sammenhold og frigørelse fra USA, ændredes holdningen her til engelsk medlemskab. Af samme årsag gav Frankrig nu grønt lys, og forhandlingerne om Englands optagelse kunne afsluttes i juni 1971.

Alle disse ting blev åbent kommenteret i den kinesiske presse. USA er en supermagt i et verdensomspændende engagement. Tidligere blev Vesteuropa presset til at bidrage til dette engagement. Igenem dannelsen af Fællesmarkedet har Vesteuropa opnået en styrke, hvorved det er i stand til at modsætte sig den amerikanske pression. Det kunne de vesteuropæiske lande ikke have opnået enkeltvis. Derfor hilser Kina fællesmarkedsdannelsen velkommen.

Især under udviklingen af den ameri-

kanske krig i Indokina viste dette sig at have betydning. USA forsøgte det ene optrappingsforsøg efter det andet; men kræfterne slog ikke til. Havde USA haft styrken, ville næste skridt i krigen have været en amerikansk landgang i Nordvietnam med en kinesisk indgriben til følge. For at realisere disse planer, lagde USA kraftigt pres på de vesteuropæiske lande og Japan. Men disse lande var ikke interesseret i USA's krigsplaner og pressede tværtimod på USA for at få det til at trække sig tilbage. Da krigen havde svækket USA, mens økonomisk fremgang og indre sammenhold havde styrket Vesteuropa og Japan, blev dette pres medvirkende til at forhindre nye desparate krigseventyr.

Europa, centrum for supermagternes rivalisering.

USA er imidlertid ikke den eneste store fare, der truer denne verden. Sovjetunionen har efterhånden opbygget en militær styrke, som kan måle sig med USA's. Og denne styrke benyttes ikke til at forsvare socialismen, som man påstår i Moskva. Den benyttes til at skabe sovjetiske »indflydelsessfærer« overalt, hvor det er muligt. USA er som verdensmagt på tilbagetog, men dog langt fra besejret. Hvor USA trænges ud, forsøger Sovjetunionen efter bedste evne at trænge ind. Hermed er grunden lagt til den verdensomspændende rivalisering mellem de to supermagter. Overalt blander de sig i lokale stridigheder for selv at vinde indpas og trænge modparten ud.

Under sit besøg i Frankrig sagde Teng Hsiao-ping yderligere: »For at sikre sig førerskabet i verden rivaliserer de to supermagter intenst i Europa, i Middelhavet, i Mellemøsten, i Den persiske

Golf, i Det indiske Ocean, i Asien og i Stillehavet. Overalt, hvor de indleder deres rivalisering, bryder der uro ud. Centrum for deres rivalisering, det er Europa.«

Endnu er der ikke brudt den uro ud her i Europa, som er resultatet af supermagtsindblandingen andre steder i verden. Ikke desto mindre er det imod Europa, lederne i Moskva og Washington retter den største opmærksomhed. I USA indrømmes det direkte, som her i forsvarsministerens rapport til kongressen den 5. februar 1975: »Efter afslutningen af vort engagement i Vietnam er hovedvægten i vor planlægning skiftet over til Europa . . . De fleste af vore styrker er allerede eller vil snart blive orienteret imod Europa.«

I Moskva benægtes den voksende spænding i Europa, selv om det er en fastslået kendsgerning, at Sovjetunionen koncentrerer de fleste af sine offensive styrker i de østeuropæiske lande og i den europæiske del af Sovjetunionen. Bresjnev forsøger på alle mulige måder igennem taler om øget sikkerhed og afspænding i Europa at skjule, at rent faktisk forbereder begge parter sig på en konfrontation. Et vigtigt led i denne propagandaoffensiv var sikkerhedskonferencen i Helsingfors 1975.

Sikkerhedskonferencen i Helsingfors

Læser man dokumenterne fra sikkerhedskonferencen i Helsingfors igennem, ser man, at der heri ikke gives andre garantier for sikkerhed end dem, landene hidtil har haft igennem FN-pagten* og andre internationale dokumenter. Hvilken garantier skulle det give, at landene endnu engang underskriver sådan-

ne dokumenter?

F.eks. har Sovjetunionen adskillige gange skrevet under på princippet om »ikke-indblanding i hinandens indre anliggender«. Men en sådan underskrift forhindrede ikke, at Sovjetunionen i 1968 besatte Tjekkoslaviet, med tvang førte den lovligt valgte regering til Moskva og sikrede sig dens underskrift på et nyt dokument. Som topmålet af hykleri indføjede man endog samme passus om »ikke-indblanding« i dette dokument.

Kineserne ser den sovjetiske propagandaoffensiv som et røgslør over Sovjetunionens virkelige hensigter, en udvidelse af den sovjetiske »indflydelsessfære« i Europa. Herom advarer de kinesiske ledere alle europæere, som besøger Kina, her vicepremierminister Chi Tengkuai til den belgiske premierminister Leo Tindeman i april 1975: »Det er naturligt og fuldstændigt forståeligt, at de europæiske folk, som har kendt to verdenskrige, interesserer sig for sikkerheden i Europa. Men gode viljer er én ting, tidens objektive realiteter en anden . . . «

Den sovjetiske fremgangsmåde

Sovjetunionen forsøger sine fremstød overalt, hvor der er spændinger. Det stiller sig bag den ene part, leverer den våben og anden støtte og søger at puste til ilden for at få en konflikt i gang. Sådan udviklede det sig f.eks. i *Angola*. På et tidspunkt, hvor de tre befrielsesbevægelser havde en enhedsaftale garanteret af den afrikanske enhedsorganisation OAU, indførte Sovjetunionen pludselig store mængder til den ene organisation og gav den militær overvægt. Derfor turde denne organisation bryde

enhedsaftalen og starte en borgerkrig. Sovjetiske strateger havde uden tvivl i forvejen vejet stemningen i USA. Her var krigstrætheden ovenpå eventyret i Indokina overvejende, hvorfor USA ikke satsede så kraftigt på modparten. Derfor vandt Sovjetunionen et skaktræk i den internationale magtkamp.

I *Portugal* opstod der en tilsvarende situation i april 1974. Det fascistiske styre blev væltet, og Portugals kommunistiske Parti fik som det bedst organiserede parti stor indflydelse på udviklingen. PCP er et af de mest loyale partier over Moskva og står bedst organiseret blandt land- og byarbejdere i Sydportugal. Da PCP på grund af udviklingen blev tvunget væk fra sine magtpositioner, kunne det have startet et oprør fra Sydportugal. I denne borgerkrig kunne Sovjet have grebet ind på samme måde som i Angola med våben, teknikere og cubanske »frivillige«. Da modparten ville få støtte af USA, ville alle, som gik imod den sovjetiske aktion, kunne stemples som »imperialistiske lakajer«. Kun fordi Portugal var et NATO-land, og fordi Sovjetunionen endnu ikke turde tage en total konfrontation med NATO*, undlod Sovjetunionen at foretage dette skaktræk.

Meget tyder på, at det næste sted i Europa, som bliver offer for sovjetiske ekspansionsforsøg, er *Jugoslavien*. Den jugoslaviske indre stabilitet og sammenhold er i langt højere grad end andre steder knyttet til en enkelt person, Tito, der er født i 1892. De sovjetiske ledere har allerede lagt en strategi til rette med henblik på det røre, som vil opstå efter Titos død.

I de senere år har de kraftigt intensiveret organiseringen af illegale pro-sovjetiske grupper i Jugoslavien. Den

jugoslaviske presse har omtalt afsløringen af fire sådanne grupper. Tito og andre jugoslaviske ledere taler officielt om »udenlandske kræfter«, der blander sig i Jugoslaviens indre anliggender. Og privat siger de direkte, hvilke udenlandske kræfter, de sigter til: »Skønt jugoslaverne ikke offentligt anklager russerne for at stå bag gruppen i Montenegro (1) sidste år, så hævder jugoslaviske talsmænd privat, at de har vidnesbyrd om russeres, ungareres og tjekkers medskyldighed« (International Herald Tribune, d. 31/10—75). 1 november var generalsekretæren for regeringspartiet i Jugoslavien i Moskva for »officielt at bede Sovjetunionen om at undgå at blande sig i jugoslavisk politik« (Samme, d. 25/11—75).

Hvis det kan lykkes Sovjetunionen at skabe sådanne hemmelige grupper i Jugoslavien, har det også sikret sig politiske kræfter i Jugoslavien, som i en kommende kaotisk situation kan kalde sovjetiske tropper til hjælp. Det er derfor, Sovjetunionen de senere år har haft så travlt med at organisere prosovjjetiske grupper i Jugoslavien.

Styrkebalancen ændres

I disse år er der ved at ske afgørende ændringer i styrkeforholdet mellem de to supermagter. USA har hidtil uindskrænket været supermagt nr. 1. Men især nederlagene i Vietnamkrigen har svækket og isoleret USA og bragt det ud i den nuværende økonomiske og politiske krise. Dette har igen betydet tilbageholdenhed ved nye bevillinger til militæret. Også Sovjetunionen har sine økonomiske problemer. Men det har dog alligevel været i stand til støt år for år at øge sit militære beredskab. Derfor

er det ved at få militær overvægt overfor supermagtsrivalen USA.

Denne forskydning i magtbalancen gør, at Sovjetunionen optræder med stadig større dristighed på verdensscenen. En aktion som den i Angola ville Sovjetunionen f.eks. ikke have turdet foretage for blot nogle få år siden. Reaktionen på denne aktion i USA har været kraftig, bl.a. har den resulteret i nye store bevillinger til militæret. Ved senere tilsvarende aktioner vil USA uden tvivl sætte hårdere ind imod Sovjetunionen og dets klientstat Cuba. Herigenem øges faren for en direkte krig imellem de to supermagter, en krig, som vil inddrage hele den øvrige verden.

Især vil sammenstød i Europa være farlige, idet begge parter nu i stadig højere grad koncentrerer styrkerne i dette område. Enhver ændring af status quo kan få større strid til at blusse op. En sovjetisk indmarch i Jugoslavien efter Titos død vil betyde kraftige spændinger, selv om Jugoslavien ikke henregnes til den amerikanske »indflydelsessfære«. Endnu farligere situationer kan opstå i den tilstand af politisk opløsning og økonomisk krise, som i disse år rammer Vesteuropa. Den kan let føre et land ud i borgerkrigsagtige tilstande, hvilket kan friste Sovjetunionen til under påberåbelse af »international solidaritet« at intervenere til fordel for et af de »loyale« kommunistiske partier. Dette farlige spil kan let udvikle sig til en verdenskrig.

Kinas advarsel til Europa

Overalt i taler, erklæringer og artikler advarer kineserne imod den truende krigsfare. Hidtil har de kun haft ringe genklang i Europa. Nogle tror endog, at kineserne for at få endnu et påskud

til at angribe Sovjetunionen har »opfundet« en krigsfare. At tilskrive kineserne en så primitiv tankegang er en total fejlurdering.

Imidlertid begynder Sovjetunionens militære opbygning nu at antage sådanne proportioner, at flere begynder at stille spørgsmålstegn ved formålet. Hvis Brezjnevs taler om sikkerhed og afspænding skal stå til troende, hvorfor så denne kraftige sovjetiske oprustning? Dens art og størrelse kan næppe længere begrundes udelukkende med behovet for nationalt forsvar. »Med 19.000 kampvogne opmarcheret i Centraleuropa overgår Warszawa-pagtens* hære NATO's med lige ved 180 procent. Hvad er formålet med dette opbud, når de tilstedeværende kernevåben alene er i stand til at forvandle enhver tanke om aggression til selvmord?« spørger det franske dagblad Le Monde.

Men de ledende statsmænd i Vesteuropa tager endnu ikke faren fra Sovjetunionen alvorligt. Tværtimod, de tillader Sovjetunionen at optage lån og kreditter til milliarder af dollars. Uden disse beløb ville den sovjetiske økonomi have stået langt svagere — og dermed også dens evne til at finansiere den kraftige oprustning. Europæiske statsmænd har en lang tradition for eftergivenhed og følgagtighed overfor den magt, de betragter som den stærkeste. Denne eftergivenhed er i dag hovedtendensen i europæisk politik og bidrager direkte til en forøgelse af den sovjetiske styrke. Derved vil Sovjetunionen i fremtiden kunne lægge endnu større pres på Vesteuropa og evt. direkte gribe ind i lande, hvor der er opløsningstendenser. Da man ikke kan påregne, at USA frivilligt vil aflevere sin »indflydelsessfære« i Vesteuropa til Sovjetunionen, vil de

sovjetiske ekspansionsplaner nødvendigvis føre til sammenstød mellem de to supermagter.

Hvis de vesteuropæiske lande øger deres sammehold, vil det mindske de sovjetiske muligheder for pression. Hvis de bremser den enorme kreditgivning, som i praksis finansierer en del af den sovjetiske oprustning, vil denne hæmmes. Sådanne foranstaltninger vil derfor forsinke det tidspunkt, hvor Sovjetunionen bliver det samlede Vesten militært overlegent. Hermed udskydes tidspunktet for den afgørende konfrontation, hvilket igen vil øge chancerne for, at folkerejsninger i Sovjetunionen, Europa og USA forinden fjerner krigsfaren. Det er et af formålene med de stadige kinesiske advarsler til Europa.

Folkeopinionens betydning.

Så længe folkeopinionen er passiv, har alle krigsforberedende parter frie hænder til deres spil. Sådan er situationen desværre i dag i Vesten. Men kan en aktiv folkeopinion stille noget op imod krigsfaren?

Til sammenligning kan fremdrages situationen før 2. verdenskrig. Da var det fra Sovjetunionen, de kraftigste advarsler imod Hitlers krigsplaner kom. Den engelske premierminister Chamberlain var ved München-forliget (2) med til at passivisere folkeopinionen. Derved kunne han slippe uden om Stalins opfordringer til en fælles sikkerhedspagt mellem Frankrig, England og Sovjetunionen. Hvis en sådan pagt var blevet oprettet, havde Hitler været stillet overfor truslen om et angreb på alle fronter, hvis han foretog en yderligere aggression. Sandsynligvis ville Hitler da være blevet styrtet af de tyske generaler, som ikke turde binde an med noget sådant,

og 2. verdenskrig kunne måske have været undgået.

Men hvorfor ville Chamberlain ikke indgå en sådan sikkerhedspagt? Han var uden tvivl klar over, at Hitler havde aggressive planer; men han vidste også, at disse planer var rettet imod øst. Han håbede, at Sovjetunionen og Tyskland skulle udmatte hinanden i en krig, hvorefter Vestmagterne kunne gribe ind. Men hvis den engelske folkeopinion havde været tilstrækkelig stærk, kunne den have tvunget Chamberlain til at bøje sig — eller overlade premierministerposten til Churchill, som var indstillet på at tage konsekvensen af den nazistiske fare. Da Stalin ikke kunne få nogen pagt i stand med Vestmagterne, havde han ingen anden mulighed end at søge at sikre Sovjetunionens egen sikkerhed ved at indgå en ikke-angrebspagt med Tyskland. Hitler var villig til at indgå en sådan, fordi han ikke turde angribe mod øst, uden først at have ryggen fri mod vest.

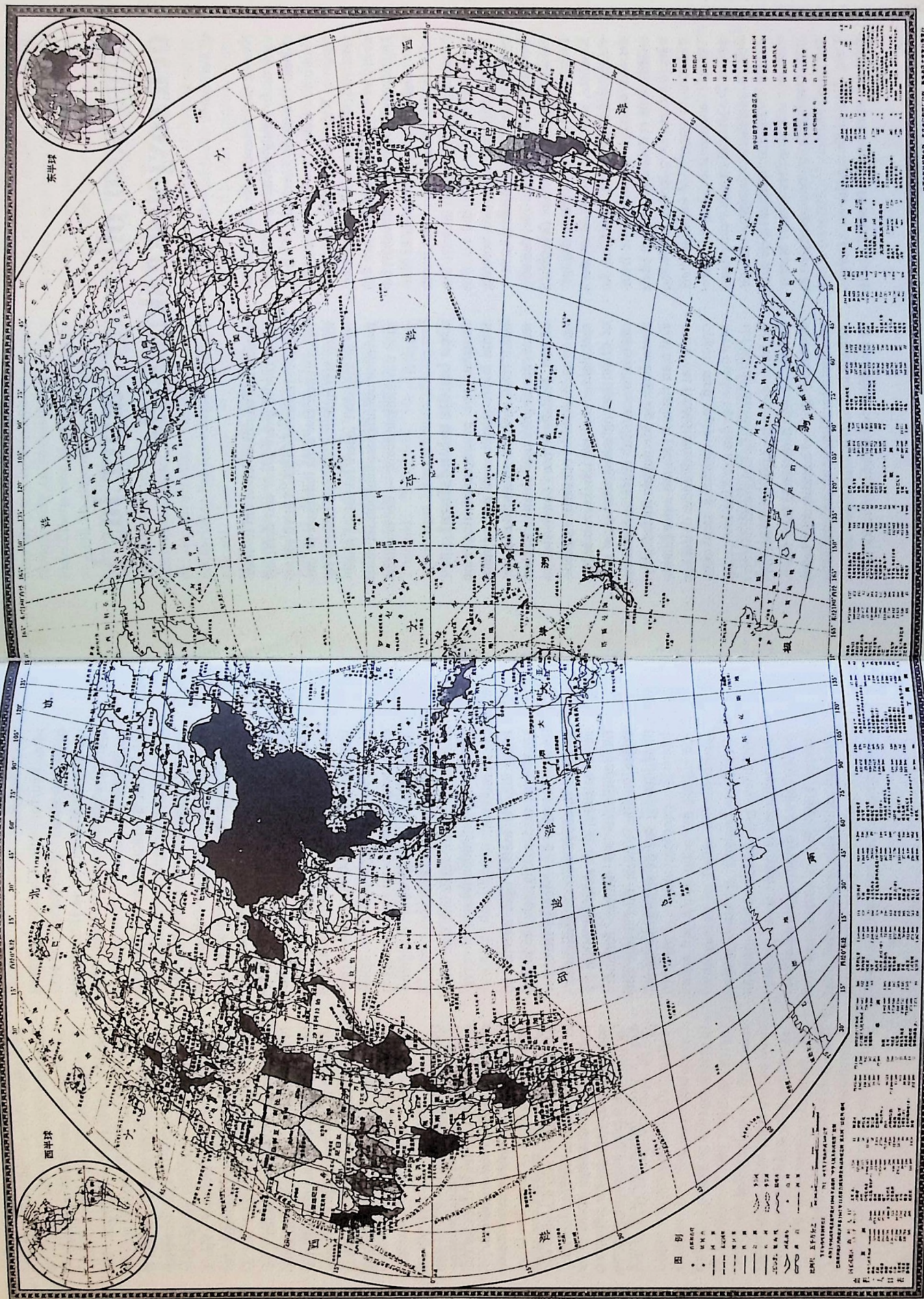
I dag står vi måske også overfor en kommende verdenskrig, selv om mange ikke vil erkende det. Men jo flere, der erkender faren, jo større er mulighederne for at sikre, at en aktiv indgriben fra folkeopinionen vil kunne forhindre krigen — eller i hvert fald bringe den til afslutning, før de strategiske kerne-

våben bliver anvendt. Det er i dette lys, de stadige kinesiske advarsler må ses. Kineserne regner det for sikkert, at sovjetiske og amerikanske tropper vil støde sammen i et eller andet konfliktområde, sandsynligvis i Europa. Det behøver ikke at ske de nærmeste par år; men udviklingen går så hurtigt, at det er nødvendigt allerede i dag at forberede sig. Sådanne forberedelser vil øge mulighederne for, at folkene både i Vesten og i Østeuropa og Sovjetunionen stillet overfor en umiddelbar trussel om en kernekrig vil forhindre en sådan igenem omfattende rejsninger imod krigsmagerne. Det er det, kineserne ønsker at medvirke til ved bestandigt at påpege, hvordan den nuværende udvikling uvægerligt fører frem til en storkrig imellem de to supermagter.

(1) I 1974 afslørede politiet en større illegal gruppe i den jugoslaviske delstat Montenegro. Afsløringen kom som et chock for Tito og hans kolleger, og i den efterfølgende politikampagne blev de øvrige grupper afsløret.

(2) I september 1938 mødtes Chamberlain med Hitler i München, hvor han tillod Hitler at erobre Sudeterne fra Tjekkosllovakiet. Hitler forsikrede højtideligt: »Dette er det sidste territoriale krav, jeg har i Europa«. Og Chamberlain priste højlydt den »afspænding«, München-forliget havde skabt i Europa.

圖地界世

Kina som oliemagt sætter lus i den sovjetiske skindpels

af Kai Moltke

Nye og skarpe brudflader, der synes at være under hastig udvikling i forholdet mellem Peking og Kreml på et vigtigt økonomisk felt: i et hastigt stigende tempo er Kina ved at udvikle sig til en førsterangs *oliemagt* med en begyndende export til verdensmarkedet, men den kinesiske prispolitik volder åbenbart betænkkeligheder hos de økonomiske ledere i Kreml. Kina er nemlig i visse u-lande i Asien og Afrika begyndt at sælge olie til betydelig *lavere priser* end både de vestlig oliegi-ganternes Rotterdam-notering og OPEC-landenes forhøjede takster.

Det var den 29. november i år, den sovjetiske kommentator *Mihail Georgiev*, i Pravda, midt i sovjetpressens daglige Kinahetz, satte ind med en leder, der i skarpe vendinger kritiserede Kina for dets selvstændige oliepolitik, der fremstilledes som et dolkestød i ryggen på de olieproducerende u-landes angivelige økonomiske opgør med imperialismen. Det må i denne sammenhæng understreges, at Sovjetunionen selv i sin prispolitik på oliemarkedet for længst — fra december 1973 — har tilsluttet sig de store vestlige oliemonopolers famøse Rotterdam-notering som retningsangivende ved sin export.

I sin Kina-kritik fremhæver *Georgiev* forarget: »Peking har afsluttet handels-

aftaler med en række lande om leverancer af olie til *lavere priser* end dem, der er blevet fastsat af OPEC. I år vil sådanne leverancer give Kina indtægter på omkring 800 millioner dollars. Således fører de kinesiske ledere faktisk en *undergravende* udenrigshandels-politik, rettet mod udviklingslandene — der er olieexportører.«

Den brudte u-landsfront

Moskvas nye propagandafelttog mod Kinas lavere oliepriser vil næppe vinde udelt tilslutning på u-lands-kontinenterne, der langt fra over alt anser Shahen af Iran, feudalherrerne i Saudi Arabien og de andre arabiske oliesheiker og stor-spekulanter som de selvskrevne ledere af de fattiges og udsugedes opgør med imperialismen. En sådan pragmatisk forenkling, og ideologisk forfuskning, skal man vist helt i Kremles indre gemakker for at finde frem til under de daglige opgør med ægte dialektisk tænkning. Men måske har den nye Kina-kampagne sin solide materielle baggrund: Netop i de første decemberdage havde lederne i Kreml — under deres stadig mere febrilske *kreditjagt* — et kærkomment besøg af oliestaten *Kuwait*s udenrigsminister *Sabach al Achmed*, med hvem der den 3. december blev indgået en række vig-

tige samarbejdsaftaler.

Men ellers er u-landsfronten uhjælpeligt fordelt: Selv en temmelig Moskva-tro *Fidel Castro* talte på en pressekonference i juli åbenhjertigt om olie-oligarchierne »nye privilegerede« og han tilføjede bittert: »I dag er det ikke den industrialiserede verden, der rammes af oliestaternes vinter, men de fattige lande, der savner olie«. Og med u-lands-solidariteten har det unægtelig været så som så!

Hvilke lande er det da, som Kina har dristet sig til — trods Kremls forargelse — at levere olie for billigere priser end OPECs? Med Japan har Kina sine gamle og faste olieaftaler, men de går helt tilbage til 1972. De nyere leverancer og aftaler, der har fremkaldt Kremls raseri, gælder sådanne oliestater som Thailand, *Nordkorea* og Tanzania, måske også Laos og Cambodia, og med Philippinerne har der ligeledes været forhandlet: altså *ofrene* for de stigende energipriser, der sammen med krisen har udmarvet disse landes økonomi til bristepunktet. Praktisk kinesisk u-landshjælp. Forargeligt? Selv OPECs oliemagter har jo i årevis forhandlet om oprettelse af en særlig »hjælpesfond« for betrængte u-lande med udlån af henved 1 milliard dollars — men foreløbig kun på papiret. Oliesheikernes nye privilegerede har langfra haft hastværk med den antiimperialistiske »solidaritet«.

Olieressourcer — rigere end Mellemøstens

Bag Moskvas nyeste hysteri-anfald over for »lave kinesiske oliepriser« ligger imidlertid et større perspektiv — visse grundlæggende *forskydninger* i den hidtidige balance i verdensøkonomien, på

det ømfindtlige energifelt. Tilsyneladende er Kina gradvist ved at rykke frem som en olieproducent *af verdensformat* — en position skabt med egne kræfter: uden koncessioner til udlandet, uden dettes »tekniske hjælp« eller milliardlån, men ud fra Kinas egen indre dynamik.

Kun tåber og enøjede kan overse, at Kina, under bevarelse af fredelig opbygning, har alle muligheder for at udvikle sig til et nyt ikke blot gigantisk — men også relativt *billigt* — centrum for olie og anden energiproduktion i verdensmålestok. Alle de hidtidige gamle globale energicentre *ved* dette, og de må regne med dette konsekvenser i verdensudviklingen. Netop i år er der fremkommet to vigtige vurderinger, foretaget af udenlandske eksperter. Deres vidnesbyrd bør næppe ignoreres.

Den første undersøgelse på stedet er foretaget af en professor og geologisk ekspert fra universitetet i Chicago — *Ho-Ping-tai*: amerikansk statsborger. Han foretog i efteråret en forskningsrejse til Kina, blev udnævnt til æresdoktor ved et kinesisk universitet og han berettede den 20. oktober i år ved en pressekonference i Hong Kong.:

»Kinas oliereserver, som de hidtil er blevet registrerede, overstiger allerede de hidtil kendte ressourcer i Mellemøsten selv uden, at man medregner, hvad der findes i det Gule Hav og i det Østkinesiske Hav ...* og Chicago-professoren konkretiserede sine påstande: »Det Nære Østens oliereserver vurderedes i 1972 til 54 milliarder metertons eller til 60 procent af verdens samlede reserver. Men denne procent-andel medregner *ikke* Kinas reserver!... I områder ved *Pohai-golfen*, hvor Kina med held er gået i gang med at udnytte to nye oliefelter

ved Shengli og Takang, ventes at blive et sidestykke til den Persiske Golf ...». Professor Ho rapporterede samtidig om nye kinesiske oliefund — og en påbegyndt produktion i områderne ved det Gule Hav, syd for Shanghai. Ud fra kendskab til kinesiske perspektivplaner forudsagde Ho, at Kina allerede i årene omkring 1980 ville være nået op på en årlig olieproduktion af 2-300 millioner tons råolie, af hvilke mindst 20 procent ville være beregnet til export til Japan og u-landene! Lidt af en radikal omkalfatring af vort alt for bevidst indsnævrede verdensbillede på energifeltet! Årets anden autentiske, og temmelig detaillerede beretning, om Kinas storstilede olieeventyr, der allerede er under hurtig udvikling stammer fra Japans

centrale stor-handels-organisation JETRO, og den blev offentliggjort i Tokio i den første uge af juli i år — velkendt og drøftet i Østasien, men så temmelig overset eller undervurderet under vore breddegrader, skønt eksperterne i japansk handel og industri i regelen er særdeles velunderrettede om udviklingen i det kontinentale Kina og i det Fjerne Østen i det hele taget.

JETROs beretning om den kinesiske olieproduktions udvikling og dens fremtidsperspektiver falder i store træk nøje sammen med professor Ho's amerikanske undersøgelser på Kina-rejsen. Også i Tokio regner man med en kolossalt hurtig rytme i udviklingen af Kinas årlige olieproduktion, der for 1980 vurderes til 210 millioner tons, for omkring 1985

Kina er selvforsynende med olie og kan endog eksportere. Det største oliefelt Taching åbnede i starten af 60-erne, men mange er fulgt med siden. Her Victoria oliefelt, der åbnede i 1965.

at springe op til 440 millioner tons — et niveau der svarer til noget i retning af underkanten af de to supermagters størrelsesorden af i dag. Kinas olieexport opgøres til 12,8 millioner tons i 1975, mod 49,8 millioner tons i 1980 — for at nå helt op på 193 millioner tons råolie i 1985. For tiden råder der dog temmelig stringente export-restriktioner med hensyn til produceret olie: *Udførslen må ikke overskride de 10 procent, af den samlede produktion.* For i år ventes olieexporten til Japan derfor at holde sig til omkring 7,8 millioner tons råolie. For 1980 venter JETRO imidlertid, at Kina takket være olien vil være nået op på et overskud i samhandelen med Japan på over 1 milliard dollars. I modsætning til eksempelvis Sovjetunionen har regeringen i Peking stillet sig temmelig afvisende over for gentagne tilbud om store eller langvarige kreditter, der opfattes som en dyr form for økonomisk afhængighed.

I JETRO-beretningen fastslås det tydeligt, at Peking-regimet i første række begrænser sin oliepolitik til det øst- og sydasiatiske marked samt til visse u-lande i Afrika: »I øjeblikket går Kinas olieexport næsten udelukkende til de asiatiske lande«. Man venter dog et omsving her omkring 1980, når udviklingen på transportfeltet også vil gøre Kina til en større faktor på verdensmarkedet: »Kinas overskud i handelen med udviklingslandene kan antage form af en ikke-bunden bistand. Fra 1980 og fremefter kommer Kinas handelsbalance til at begunstige dette. Desuden kan olien blive et mægtigt instrument til bistand for de ikke olie-producerende lande i den Tredje Verden, som har fået nok af olieprisforhøjelserne«.

»Kineserne har allerede opdaget de po-

litiske muligheder, olien kan tilbyde i konkurrencen med Sovjetunionen om den Tredje Verdens gunst. En »ven-skabspris« kan gøre meget for at vinde forbundsfæller og påvirke regeringer, hedder det tørt konstaterende i JETRO-beretningen. Derudfra også Moskvas ukontrollerede raseri-udbrud over Pekings prispolitik.

Pekings geopolitiske forsprog for Kreml

Det kan forekomme mærkeligt at Kina med sin øjeblikkelige årsproduktion på omkring en 80-100 millioner tons råolie skulle kunne skræmme, endsi-ge true, Sovjetunionens nyvundne position som vor klodes største producent af olie og naturgas. Forklaringen må søges i at der findes såre vigtige geopolitiske fordele, der begunstiger Kina på længere sigt i oliekapløbet. I Peking begrænsede man sig ikke til olieforkomsterne i det fjerne og temmelig utilgængelige Sinkiang i Centralasien, hvor de første fund blev gjort af russiske eksperter, før bruddet. Forskningen efter olieressourcer blev hurtigt koncentreret i kystegnene i Øst-kina, hvorfra transport og udførselsveje var lettest og billigst ud mod det ydre marked. En forudsætning for billige og konkurrencedygtige priser.

Sovjetunionens stilling er lige modsat: Man har i jagten efter olie og gas gjort kolossale fund, og udnyttet dem i et febrilsk tempo *uanset omkostningerne*, og uheldigvis blev de største og rigeste fund gjort i unionens fjerne polaregne: i Nordøstrusland, i Tiumen-området i Nordvestsibirien og i Jakutiens østlige polarzone, og nu sidst i Barentshavets is. Man så tilsyneladende bort fra den elementære økonomiske lov: »Input — output«, satte vældige arbejdsstyrker

ind, som måske kunne have givet *bedre* udbytte andetsteds. Vældige kapitaler investeredes tildels gennem kreditter og låntagning. Pumpestationer i hundredvis måtte opføres og titusinder af kilometer rørledninger er blevet anlagt og anlægges stadig for at føre olie og gas frem til produktion, og til et marked inden for den kortest mulige frist. Men var det ikke *omkostningerne*, der misagtedes? Olieproduktion er godt — *men en overkommelig pris er også en nødvendig betingelse for rentabel markedsføring*. Blev den globale førsteplads vundet for dyrt i overbevisning om, at *alle* billige energikilders tid nærmede sig enden?

Det er i denne indviklede problematik, vi har den egentlige årsag til, at man i Kreml nu raser over at *Kina* — Riget i Midten — kan tillade at sælge billigere olie til de fattige ulande, end det passer OPECs oliesheiker af forskellig format og støbning. Denne vanskelige plan-økonomi! Man skal ikke blot arbejde med ting og balancer, *som det er*. Man skal regne med fremtidige forskydninger og nye magtbalancer på vor skrøbelige og chokramte klode, hvor doktriner af i går viser sig værdiløse i morgendagen. Denne dialektiske tænkning er så vanskelig at anvende i praksis — specielt for gamle dogmatikere.

Udviklingsspørgsmålet

Siden Generalforsamlingens 6. ekstraordinære samling har den Tredie Verdens lande ført resultatrige kampe og har fremsat en række fornuftige forslag og ideer angående omformningen af den gamle internationale økonomiske orden, der er baseret på udbytning. De olieeksporterende lande har modigt holdt stand over for supermagternes intimideringer og trusler og har uanfægtet bevaret et fast greb om deres olieressourcer og håndhævet deres ret til at fastsætte oliepriserne. Mange lande har i forskellig udstrækning truffet foranstaltninger mod de multinationale selskaber med henblik på at genvinde deres suverænitetsrettigheder. Successivt er der blevet dannet forskellige sammenslutninger af råstofproducerende lande. Den Tredie Verdens lande har fremsat en række forslag til ændring af den nuværende urimelige internationale økonomiske orden som f.eks. forslagene om det integrerede vareprogram og prisernes indeksbinding. Situationen i kampen på det økonomiske område mod kolonialisme, imperialisme og hegemonisme er udmærket.

Når det gælder udviklingsspørgsmålet, har man at gøre med to hinanden modsatte standpunkter. Den Tredie Verden indtager det standpunkt, at man skal bevare selvstændigheden, støtte sig på egen indsats, omforme den gamle økonomiske orden, det forhold, at nogle få stormagter udbytter den Tredie Verden, og etablere en ny økonomisk orden baseret på principperne om suverænitet, ligestilling og gensidig fordel. Det andet standpunkt er det, der indtages af supermagterne, som i et forsøg på at bevare den gamle økonomiske orden betoner »den gensidige afhængighed« og »den internationale arbejdsdeling« mellem de udbytende og de udbyttede lande. Er de industrielt udviklede lande og de råstofproducerende lande gensidigt afhængige? Jo, det er de! Denne gensidige afhængighed har eksisteret, lige siden der fremstod ét verdensmarked. Spørgsmålet er *hvilken* slags afhængighed. Man kan således sige, at der eksisterer en gensidig afhængighed mellem hest og rytter. Men som bekendt er det hesten og ikke rytteren, der må bære byrden. Hvad angår »den internationale arbejdsdeling«, så er denne essentielt det samme som »den gensidige afhængighed«. Med kolonialismens og imperialismens fremkomst opstod der i verden en ny international arbejdsdeling, der medførte, at en del af kloden blev gjort til et område, hvor landbruget var hovederhvervet, og som stod i et tjenerforhold til den anden del af kloden, hvor industrien var hovederhvervet. Men at kalde denne udbytning på det globale plan for internationalisme er noget, der kun har kunnet fostres i social-imperialisternes hjerner. Hvorvidt de eksisterende internationale økonomiske relationer er præget af udbytning eller ikke er det, hvorvidt denne udbytning skal bringes til ophør eller ikke skal bringes til ophør – det er det, det virkelige drejer sig om i dag, og det er et problem af største betydning.

Over for den Tredie Verdens krav om en ændring af den gamle internationale økonomiske orden gør der sig hos de industrielt udviklede lande to

forskellige holdninger gældende. Den ene holdning er dialogholdningen, den anden konfrontationsholdningen. Siden de olieeksporterende lande begyndte at bruge olien som et våben, har den ene supermagt vedblivende ud-slynget skældsord mod dem og svinget truende med den store kæp, og den har endog forsøgt at tvinge dem i knæ ved at fremkomme med trusler om en væbnet intervention. Den anden supermagt har anslået de samme toner, idet den har hævdet, at man ikke ensidigt måtte forhøje oliepriserne, og truede har erklæret, at en forværring af olieproblemet kunne føre til en ny skærpelse af de internationale spændinger. Begge indtager således en utilsløret imperialistisk holdning. Vi vender os beslutsomt mod denne holdning. Kendsgerningerne viser, at man med denne optræden ikke har formået at kue de olieeksporterende lande, men tværtimod har ansporet dem til større sammenhold og har hærdet deres kampvilje. Vi går ind for en dialog. Gennem nu godt et års tid har mange af den Anden Verdens lande hyppigt forsøgt at få en dialog i gang med en række af den Tredie Verdens lande, og nogle af disse forsøg har affødt positive resultater. Båndene mellem den Anden og den Tredie Verden er blevet styrket. Dette er et positivt fænomen i nutidens internationale økonomiske liv.

Stillet over for den kapitalistiske økonomiske krise, der stadig forværres, og industrilandenenes bestræbelser for at overvælde krisen på andre har den Tredie Verdens lande med henblik på at forbedre deres bytteforhold og udvikle deres nationale økonomier fremsat forskellige forslag, herunder forslagene om det integrerede vareprogram, prisernes indeksbinding og demokratisering af de internationale finansinstitutioner. Disse forslag er helt igennem rimelige og er minimumskrav. Men de har mødt modstand hos nogle få store industrilande, fordi de indebærer en krænkelse af det såkaldte frie markedssystem, som angivelig er helligt og ukrænkeligt. I stedet har disse industrilande fremlagt en række konkrete forslag, som angivelig skulle »fremme den økonomiske udvikling«. I virkeligheden er nutidens såkaldte frie marked ikke et frit marked, og det har det ikke været siden monopolkapitalismens opståen. Det er kun frit for monopolkapitalen og for industrimagterne, men ikke for udviklingslandene. Lad os tage et eksempel. I 60'erne blev priserne på olie og mange andre råstoffer holdt på et meget lavt niveau. Var dette noget, der var bestemt af forholdet mellem udbud og efterspørgsel? Nej, det var bestemt vilkårligt, eller »frit« om man vil, af stormonopolerne. Hvis man vil ændre den gamle internationale økonomiske orden, er det nødvendigt at antaste dette frie markedssystem, hvor man høster fordele på bekostning af andre. Hvis dette ikke sker, så kan supermagterne fremkomme med nok så mange konkrete forslag og afgive løfter om nok så mange penge, men der vil i virkeligheden kun være tale om en slags almisser og foræringer, som i bedste fald midlertidigt kan mindske udviklingslandenes vanskeligheder en smule, men som ikke vil hjælpe dem til at frigøre sig fra udbyttingsåget og kontrollen. Den grundlæggende årsag til deres fattigdom vil stadig eksistere, og kløften mellem de fattige og de rige lande vil stadig

blive udvidet.

Med anvendelsen af olieåbnet har der åbnet sig nye perspektiver for kampen på det økonomiske område mod kolonialismen, imperialismen og hegemonismen. Nøglen til sejren i oliekrampen er, at man bevarer sammenholdet og har mod til at antaste det, som industrimagterne betragter som helligt og ukrænkeligt. Alle de råstofproducerende lande må organisere sig og gå ud i kamp for at værne deres retmæssige interesser. En del mennesker anklager de olieeksporterende landes organisation, OPEC, for at være en monopolorganisation, et kartel. Mon de ikke lige skulle tøve et øjeblik og huske på, at karteller, truster og multinationale selskaber er noget, der er blevet opfundet af industrimagterne, og som indtil dato stadig hviler som en tung byrde på udviklingslandenes ryg? Skal vi tolerere den uretfærdighed, at mandarinerne har ret til at brænde folks huse af, mens det er almindelige mennesker forbudt at bruge ild, bare til at tænde deres lamper med? Alle udviklingslandene bør styrke deres sammenhold. Det er rigtigt, at der blandt udviklingslandene er nogle, der befinder sig i de allerstørste vanskeligheder. De andre lande bør yde dem mere hjælp, og det er de også allerede begyndt at gøre. De mest forarmede lande og de øvrige udviklingslande har de samme erfaringer og står over for de samme opgaver. At benævne de mest forarmede lande den »fjerde verden« er grundløs snak eller noget, der siges med ond hensigt. I denne verden findes der ingen frelsere, der stiger ned fra oven. Hvis et land vil udvikle sin nationale økonomi, må det bevare selvstændigheden og støtte sig på egen indsats. Det var ingen let sag at tilkæmpe sig den politiske uafhængighed; nu må man til fulde gøre brug af den statslige suverænitet, således at man gradvis, men støt og sikkert får elimineret imperialismens kræfter og kolonialismens og neo-kolonialismens kræfter af alle afskygninger. Den gamle internationale økonomiske orden er bygget på århundreders kolonialistisk og imperialistisk udplyndring og udbytning. Det er ikke muligt at få denne orden ændret med ét slag. Generalforsamlingens 7. ekstraordinære samling var en videreførelse af kampen på den 6. ekstraordinære samling. Kampen mod udbytningen vil blive langvarig. Hvis vi udviklingslande står sammen og fører en ihærdig kamp, vil vi med sikkerhed nå vort mål.

(Uddrag af tale af den kinesiske delegations leder Chiao Kuan-hua ved FN's Generalforsamlings 30. samling)

De 8 principper

Når den kinesiske regering forsyner andre lande med økonomisk og teknisk hjælp holder den sig nøje til de følgende otte principper:

For det første bygger den kinesiske regering altid på princippet om lighed og gensidig fordel når den yder andre lande bistand. Den betragter aldrig sådan hjælp som en slags ensidig almisse, men som noget gensidigt. Gennem en sådan hjælp udvikler de venligtsindede, nyopdukkende lande gradvist deres egne nationale økonomier, gør sig fri af kolonimæssig beherskelse og styrker de anti-imperialistiske kræfter i verden. Det er i sig selv en vældig støtte til Kina.

For det andet respekterer den kinesiske regering nøje modtagerlandenes suverænitæt (overherredømme) når den yder hjælp til andre lande, og den udbeder sig aldrig privilegier, påhæfter aldrig betingelser.

For det tredje yder den kinesiske regering økonomisk hjælp i form af rentefri eller lavrente de lån, og den udskyder tidsfristen for tilbagebetaling sådan at byrden på modtagerlandene lettes mest muligt.

For det fjerde er den kinesiske regering's formål, når den yder hjælp til andre lande, ikke at gøre modtagerlandene afhængige af Kina, men at hjælpe dem til at komme igang, trin for trin, på den vej der hedder at støtte sig på egen indsats.

For det femte gør den kinesiske regering hvad den kan for at hjælpe modtagerlandene med at bygge projekter der kræver mindre investering, mens de giver hurtigere resultater, så at modtagerlandene kan forøge deres indtægter og opsamlede kapital.

For det sjette yder den kinesiske regering udstyr af højeste kvalitet samt materiale den selv fremstiller, til internationale markedspriser. Hvis udstyr og materiale der hidrører fra den kinesiske regering ikke svarer til de aftalte specifikationer og kvaliteter, så påtager den kinesiske regering sig at erstatte dem.

For det syvende vil den kinesiske regering når den giver særlig teknisk bistand, sørge for at modtagerlandets personale fuldt ud behersker sådan teknik.

For det ottende vil de eksperter der udsendes af den kinesiske regering for at hjælpe med opbygningen i modtagerlandene få samme levestandard som modtagerlandets eksperter. De kinesiske eksperter har ikke ret til at stille specielle krav eller nyde særlige goder.

Eksperten i lerhytten

af Clemens Stubbe Østergaard

Om at støtte sig mest på egne kræfter — og lidt på kinesiske.

Den tredje verden bliver stadig fattigere — Kina er blandt de få udviklingslande der udvikler sig, og det første der blev bistandsyder. Hvordan søger det at fremme udviklingen i den resterende del af Den tredje Verden?

I Kina mener man, på baggrund af egne erfaringer, at den sikreste måde, hvorpå man udvikler økonomien og bekæmper fattigdommen er at *støtte sig på egen indsats* og supplere den med sådan fremmed hjælp der ikke indebærer afhængighed. Princippet danner grundlaget for Kinas udenrigspolitik og Wang Jun-sheng, Kina's delegerede på FN's Økonomiske og Sociale Råd's plenum i 1972, definerede det sådan:

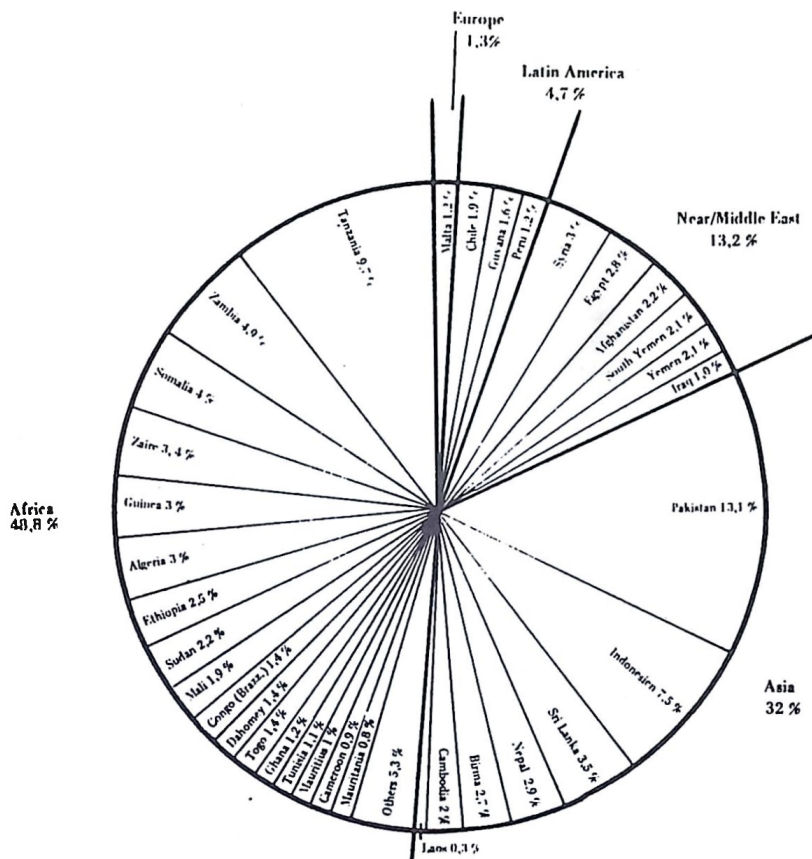
»"Støtte sig på egen indsats" betyder dette: *Sats* hovedsageligt på hvert lands egen befolknings styrke, *giv* fuldt spillerum for deres talenter, *eliminér* gradvist imperialismen, kolonialismen og neokolonialismens kræfter og indflydelse og *udnyt* alle de forhåndenværende, hjemlige ressourcer systematisk og på en planlagt måde: *gør* al muligt for at opsamle de nødvendige pengemidler til udvikling fra indre kilder; *træf* effektive forholdsregler for at træne landets eget tekniske og ledende personale; på en måde der er tilpasset de lokale betingelser skal den "enkelt-produkts økono-

mi" der hidrører fra lang tids kolonistyre gradvist ændres, *løft* landet ud af afhængighed af og underordnethed overfor imperialismen og *opret* et uafhængigt og forholdsvis alsidigt økonomisk system«.

Forskellige mål med bistanden

Både blandt giver- og modtagerlande har der været en vis *desillusionerethed med hensyn til vestlig og sovjetisk hjælp* i det sidste årti. Hvorfor? Ser man på f.eks. USA's bistand viser den sig at være meget forretningspræget. Der lægges ikke skjul på, at kapitaleksport og direkte investeringer skal (selvfølgelig) give overskud, og samtidig bane vejen for private investeringer, der så kræver politiske garantier. Det resulterer let i et forsøg på fastfrysning af samfundsudviklingen. Samtidig er hjælpen et instrument for udenrigspolitikken — stemmer u-landet mod USA i FN trues det på bistanden, nationaliserer det US-firmaers ejendom uden fuld erstatning, fratages det al bistand, etc.

Og den sovjetiske eller østeuropæiske hjælp? Under teorien en »international arbejdsdeling« udvikles modtagerlandenes økonomi ofte skævt, de bliver afhængige af færdigvarer, reservedele,

Kinesisk økonomisk bistand fordelt på regioner og lande 1950-73.

1956	39.1	1960	57.6	65	308.6	1970	722.5
57	25.6	61	167.2	66	35	71	565.7
58	56.4	62	25.3	67	79.8	72	647.9
59	0.1	63	90.4	68	57.6	73	229
		64	231.6	69	45	74	500

Kinesiske bistandslån, angivet med årstal og beløb i millioner US

Kilde: Wolfgang Barthe: *Chinas economic Aid*, Hurst and co. London, 1975.

tekniske rådgivere, etc. Ofte har der også været tale om politiske modydelser eller modydelser i form af baser eller transitfaciliteter (hvor hjælpen kan være gået til et pakhus på havnen, til russisk transitgods) altså krav på det fremmede lands territorium eller en krænkelse af dets suverænitet.

Kina har ikke samme mål for sin bistand som USA eller Sovjet. De to supermagter (Kina betragter deres adfærd som to former for imperialism) skal søge at opbygge den stærkest mulige position overfor hinanden både økonomisk og politisk, og Tredje verden kan synes nyttig til begge mål. Men det hæmmer øjensynlig enhver udvikling der.

Kinas hovedmål med sine »økonomiske og tekniske samarbejdsaftaler« om gaver, lån, udstyr og specialisthold er derimod at *fremme Tredje Verden — landenes udvikling af deres egne, uafhængige økonomier* så de på område for område unddrages de to supermagters indflydelse (sfærer). Dette mål er det bedst tænkelige udgangspunkt for bistand, fordi det falder sammen med de *nationale kræfters udviklingsmål*.

Tanzanias præsident, Nyerere, bemærkede om Kinas bistand (omtrent samtidig med overskriften: »Rødgardistbane tøffer ind i Afrika!« i en Wall Street Journal artikel om Tan-Zam jernbanen):

»Dette er virkelig "hjælp" med færre økonomiske eller politiske minusser, end det meste af den assistance Tanzania har modtaget fra Vesten. Kineserne ved, at vi ikke vil sælge vores uafhængighed, selv for den jernbane, og de har aldrig på noget tidspunkt foreslået, at vi skulle ændre nogen politik — indadtil eller udadtil — på grund af deres hjælp med denne jernbane«. Kina betragter

altså dette, at et land gør sig fri for afhængighed af supermagter eller supermagtshjælpere på bare ét område af teknologien eller produktionen, som den vigtigste modydelse der kan gives. På baggrund af disse oplysninger kommer det til at virke meget rosenrødt, når man fremstiller Kinas hjælp. Selvfølgelig begås der fejl — en fabrik placeres forkert, en varekredit omfatter en vare, som det viser sig svært for modtagerlandets handelskontor at afsætte, etc. Men fordi det grundlæggende sigte klart er, at landene skal udvikle sig til uafhængighed, ikke kun politisk men også økonomisk, så bliver disse ting rettet med stor omhu — fabrikken flyttes, varerne tages af listen, produktionsprocessen ændres, etc. Selv kolde økonomer, der skriver om Kinas hjælp, tegner et positivt billede. En af dem slutter sin bog: »Som helhed kan Kinas måde at tilbyde økonomisk hjælp betragtes som helt udsædvanlig effektiv«.

Afhængighed har mange former

Det er et princip for Kina, at bistanden ikke må give økonomisk profit. Gaveelementet i den kinesiske bistand er beregnet til 86 %. Det skyldes bl.a., at *Kinas lån er rentefrie* (bortset fra tre-fire tilfælde mellem 1958 og 1961). Vilkårene for tilbagebetaling er bedre end noget andet land, den påbegyndes først efter 10 år og strækker sig over 20—30 år. I praksis kan den udskydes i det uendelige. »Det er vores børnebørn, der betaler«, kommenterede nogle tanzanianere. Og de får det ikke så hårdt, for det årlige afdrag på den fornævnte bane bliver 5.6 mill. pund, mens banens overskud er beregnet til 11 mill. pr. år. Sovjet (og Vesten) giver principielt kun

lån der skal forrentes (det skulle også Sovjets bistand til Kina i 50'erne) og det er i disse år blevet en tung byrde for en del lande der nu betaler mere til Sovjet eller de østeuropæiske lande, end de modtager i hjælp derfra. Strømmen er vendt siden begyndelsen af 70'erne, og desto vigtigere bliver Kinas rolle. I 1970 over Kina netto Sovjets hjælp, og i 1972 i totalbeløb.

Risikoen for at afhængigheden af Sovjet eller Vesten blot erstattes med afhængighed af Kina synes lille. Den søges udelukket ved:

- a) Den ringe lånebyrde, der følger af at lånene er rentefrie, som nævnt ovenfor.
- b) At anvende enkel teknik, der kan vedligeholdes af lokale folk. Også reserverede skal kunne laves på stedet, de skal ikke i al fremtid købes i giverlandet.
- c) Udfra devisen »Alt hvad vi kan gøre kan I også gøre!« at *optræne lokale folk* til at erstatte de kinesiske tekniske rådgivere hurtigst muligt. Det er ikke »støtten sig på egen indsats« hvis giverlandets fortsatte tilstedeværelse kræves. I forbindelse med Tan-Zam jernbaneprojektet blev der optaget 200 unge tanzanianere på Peking Kommunikationsuniversitet, men kineserne oprettede også jernbaneskole i Dar Es-salam og i Zambia fordi de helst vil træne folk i landet og allerhelst på jobbet. De kinesiske eksperter har overflødiggjort sig selv i løbet af et par år. Udbredelse af know-how er også en ting der giver større uafhængighed af supermagterne.

En anden måde at øge uafhængigheden på er at yde støtte til virksomheder, der mindsker importbehovet. (Også selvom

det er kinesisk eksport der overflødiggøres, som fx. ved bygningen af en cykelfabrik i Zambia). Det tilsigtes specielt, at modtagerlandet kan gøre sig fri af de tidligere kolonimagters produkter — »Made in Britain«, »Made in France« — og spare valuta. Valutaindtægtene på en »kinesisk« cigaret- og tændstikfabrik i Guinea blev på 8 år ti gange større end den oprindelige investering! I den forbindelse betragter Kina det som en grov praksis, når hjælpeaftaler indebærer, at hele produktionen eller en del af den skal gå til giverlandet — hvis fx. betalingen for en mine skal ske med malmen fra den. Det hjemlige behov må komme i første række, og derefter skal der være mulighed for udviklingslandet til at prøve det internationale marked. Kina har selv prøvet at have »*traktathavne*«, hvor imperialistiske magter benyttede billig arbejdskraft og selv reeksporterede produktionen, der aldrig kom landet tilgode (Et lignende system synes Sovjet at have etableret i Indien indenfor bomuldsbearbejdning.)

Det typiske projekt

Kinas egne erfaringer med på egen hånd at udvikle et landbrugsland til et industri- og landbrugsland præger projekterne, der iøvrigt *tilpasses lokale forhold* og søges blandt eksisterende udviklingsplaners forslag. De dumper ikke ned fra et kontor 10.000 km væk. I samarbejde med regeringen undersøger kinesiske geologer, hydrologer*, landbrugshold, etc. de stedlige muligheder for fx. vandingsanlæg, industriafgrøder, udvikling af småindustrier, brug af biprodukter, udvidelse af samfærdsel, kraftforsyning, lægetjeneste, etc.

Det typiske bistandsprojekt er en for-

søgsfarm eller let industri af enhver art, fx. bomuldsspinderier, teglværker, cementfabrikker, papirfabrikker, eller forædling af landbrugsprodukter som sukkerraffinaderier og lignende. Det anvender lokale råvarer og mest mulig lokal arbejdskraft, den er der som regel nok af, eller for meget af. Det er altså ikke supermoderne, kapitalkrævende teknik der præger det typiske kinesiske projekt, men fordi det har en kort opbygningsperiode, og der er tænkt på den lokale afsætningsmuligheder kan det hurtigt begynde at give indtægter. De store projekter Kina påtager sig i transportsektoren — broer, baner, veje, jernbaner, havne, — bygger på samme princip. 52 pct af omkostningerne ved den netop fuldendte *Tan-Zam* bane var lokale — dvs. gik til lokale råvarer og

arbejdskraft. Det er det største hjælpeprojekt i Afrika, efter Aswan og Volta dæmningerne, og ikke mindre end 45.000 tanzanianerne, der blev en syvende-del af landets lønnede arbejdskraft, arbejdede sammen med 15.000 kinesere. Massedeltagelsen betyder dels en forøget teknisk træning og interesse i landets teknologiske udvikling. Desuden styrkede det lokalsamfundenes økonomi, når banearbejderne sendte penge hjem til familien. Endelig betød det jo også, af flest mulig blev klar over Kinas hjælp — begge supermagter havde afslået at hjælpe med projektet, der forøger de to landes politiske uafhængighed, giver mulighed for at udnytte egen kul og jernmalm og gør den zambianske kobbereksport fri af racistiske styrespression.

Den store, UHURU (friheds-) jernbane i Tanzania og Zambia får betydning for landenes uafhængige økonomiske udvikling. Nye områder blev tilgængelige, landbrugsproduktionen i den frugtbare Kilombero-dal og det sydlige højlend forøges. Jern og kullejer i Sydtanzania kan blive grundlag for sværindustri. Politisk set gør jernbanen Zambias kobbertransport uafhængig af Rhodesia (Zimbabwe) og støtter det sydlige Afrikas befrielse.

Legend: ————— Tanzam Railway — + + + + existing railway

Eksperter i lerhytten

Den mest synlige forskel på et kinesisk hjælpeprojekt og andre landes projekter er *de udsendte eksperters optræden*. En journalist ved det franske blad »Le monde« skrev i 64 fra Mali:

Kineseren i Mali, der bor i en lerhytte eller en hytte af strå, ikke kræver air-condition, køleskab, personlig bil, som er tilfreds med en løn, der er lig med eller ringere end Mali-funktionærens på samme niveau, som slider med at lære sig bambara-dialekten, og som er omgængelig og smilende sammen med alle, er hurtigt blevet en populær person som hævder sig i sammenligningen med alle de andre udenlandske tekniske hjælpere, inklusive de sovjetiske» (Le Monde 9/12-64.)

De afrikanske lande har haft en del eksperter, der har »udviklet« landene fra dyre villaer eller air-conditioned kontorer. De (flere end 20.000) kinesiske eksperter, der er ude, deltager direkte i det produktive arbejde, fordrer ikke særlige privilegier og aflønnes efter den lokale levestandard. De sætter et eksempel ved »disciplin og hårdt, uselvisk arbejde« (Nyereres udtryk) og også, i lille målestok, et eksempel på »støtten sig på egen indsats, som når de udsendte ved Tan-Zam banen dyrker grøntsager til at dække eget forbrug, på små marker ved deres lejr. De lave lønomkostninger betyder, at Kinas hjælp er mere værd end der ser ud til, hvis man sammenligner blotte tal for forskellige landes bistand. Generelt kan siges, at lønninger udgør cirka halvdelen af omkostningerne ved et hjælpeprojekt. Da en kinesers løn kun er cirka halvdelen af en europæer/sovjet/amerikaners, bør man altså i sammenlignende bedømmelse forøge den kinesiske bi-

stands værdi med 25 pct. Dertil kommer, at den manglende inflation i Kina betyder, at prisen på de nødvendige udstyr ikke stiger i byggeperioden. Alligevel er det kun i forhold til per capita indkomst, at Kina er verdens største bistands ydelser.

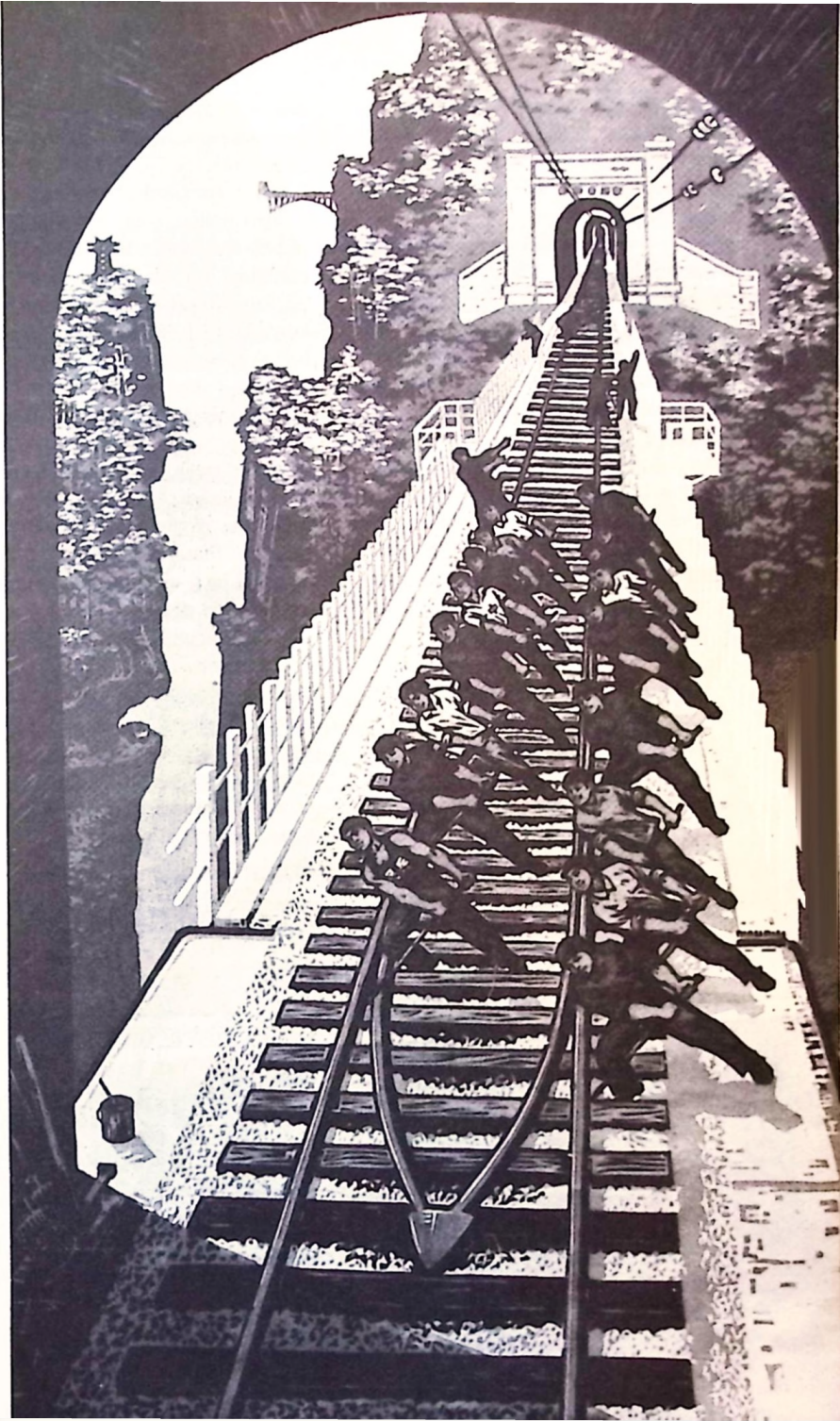
Hjælp til hvem?

Hjælpen ydes som kontanter, varekreditter, eller kreditter i Folkets Bank, Peking, og af *totale kreditter på godt 4000 mill. dollars* var over halvdelen brugt ved udgangen af 1973 (samarbejdsaftalerne forbliver med andre ord ikke på papiret). Det skal understreges, at det jo ikke er mængden, men hjælpens karakter, der er det afgørende.

Hvem modtager hjælp? Ifølge Chou En-lai tilbydes den til alle venligtsindede nye lande. I praksis går ca. 48 pct. til 30 lande i Afrika, en tendens der har været klar fra midt i 60'erne, men som blev helt markant i 1971 — 1972 efter Kissingers Kinarejse, da bunker af afrikanske lande turde vove at optage diplomatiske forbindelser med Kina, en af gevinsterne ved kontakten med USA.

Pakistan har siden Rann of Kutch-konflikten og krigen med Indien i 1965, og Indiens tilnærmelse til Sovjet, været en meget højt prioriteret bistandsmodtager. Det tidligere Ceylon er det sjettevigtigste modtagerland, og det er interessant, at hjælpen her bl.a. er gået til at opbygge en tekstilindustri med kinesisk forbillede — få, store spinderrier og 50 små spinderrier fordelt i landområderne.

Ægypten og Yemen og Syd-Yemen er de vigtigste modtagerlande i Mellemøsten. Ægypten, der efter Indien var Sovjets højst prioriterede modtagerland, har netop opsagt aftalerne med Sovjet og

modtager nu i stedet bistand fra Kina. Kinas hjælp har som helhed større spredning end Sovjet's, der af politiske grunde vælger at koncentrere sin bistand kraftigt.

Malta — en europæisk stat — får hjælp (42 mill. dollars i 1972) af Kina til bl.a. en tørdok til skibe på op til 300.000 t. Denne artikel behandler ikke Kinas støtte til revolutionære folk og *de socialistiske lande*. Nord-Korea, Vietnam, Albanien, Rumænien. Oplysningerne er mangelfulde, men det er klart, at der tales om gigantiske beløb, lad os nævne fx. Mao Tsetung vandkraftværket i Vau i Dejes i Albanien, med en kapacitet på 1000 mill. kWh, eller et lån på 245 mill. dollars til Rumænien i 1970. Vietnam er naturligvis det land i verden, der har fået størst støtte fra Kina.

»Tredje verden er historiens drivkraft«

Landene i Den Tredje Verden bliver i disse år en stadig vigtigere faktor i kinesisk udenrigspolitik — Kinas politik sigter klart mod at gøre disse lande uafhængige økonomisk og politisk, og på

Kinesisk lægehold i felten i et afrikansk land. De mobile lægehold er en helt speciel kinesisk opfindelse. Kina har udsendt over fyrre af disse hold, gennemsnitlig med 5 læger og et medicinsk personale på 30. De har arbejdet i 11 lande i Afrika, samt i Yemen og Sydyemen og behandler årligt ca. 50.000 ambulante patienter og udfører 3000 operationer. Samtidig etablerer de hospitalet og medicinalvarefabriker, som Kina giver, og deres virke giver en bred kontakt til befolkningerne, som de øvrige udsendte kinesere må savne, fordi de kun møder folk i en arbejdssammenhæng.

den måde fjerne selve grundlaget for supermagternes magt, — deres markeder og råvarer.

I denne forstand er bistandspolitikken et instrument. I en fase der præges af stat-til-stat forbindelser giver den både mulighed for at isolere supermagterne og for at skabe et bredt grundlag for kontakt med de lokale befolkninger — her er Pakistan et godt eksempel. Man kan heller ikke se bort fra, at kendskabet til kinesiske varer nok forøger samhandelen.

Tredje Verden, på sin side, vender sig i stigende grad til Kina — det nyeste eksempel er Ægypten. Udviklingslandene synes at finde et interessesammenfald, og med bitre erfaringer om afhængighed lægger de vægt på de »uafhængighedssikringer«, der er indbygget i Kina's bistand. De får endvidere, som vi har set, projekter der er lokalt tilpassede, arbejdskraftintensive og som giver hurtigt afkast. Og de får eksperter, der er et mønster på beskedenhed og hårdt arbejde. Mængdemæssigt får de stadigt mere, og støtten går til stadigt flere lande.

55. 老宋用双手接过药箱，把它紧紧地贴在自己的胸口，激动地说：“谢谢你，阿齐医生……”

Skulder ved skulder

Uddrag af en dialog mellem to kinesiske komikere, som gør grin med en hjemvendt kinesisk eksperts praleri og klicheprægede sprog. Den udsendte er antagelig vendt hjem fra arbejde på Tan-Zam jernbanen.

B: Var du hver dag i kontakt med de afrikanske venner?

A: Vi kæmpede skam sammen skulder ved skulder. Sammen tegnede vi skitser, sammen foretog vi opmålinger, sammen trængte vi gennem tætte skove, sammen mejede vi græs, sammen besteg vi høje bjerge, sammen krydsede vi store floder ...

B: Altsammen sammen?

A: Javist! Gennem dette samvær kan vi nå til en gensidigt dybere forståelse af hinanden og en styrkelse af venskabet. For hurtigere og bedre og mere sparsommeligt at bygge denne jernbane kæmpede vennerne og vi sammen mod bjergmassiverne.

B: Over stok og sten gennem torne og tjørne?

A: Sammen kæmpede vi mod vandmasserne!

B: I storm og i regn, gennem bølgenes brænding.

A: Sammen kæmpede vi mod menneskene!

B: Imperialismens dunkle komplotter og listige rænker.

A: Sammen kæmpede vi mod okserne!

B: Der skal kæmpes mod okserne til de ... øh, hør, hvad ska det sige at kæmpe mod okser?

A: Er du klar over hvad det er for en okse?

B: Hvaffor okser?

A: Vilde bisonokser fra de afrikanske urskove!

B: Vilde okser? Hvordan det?

A: Den type okser har en vældig størrelse, een fod vejer over en ton!

(oversættelse: Anne Wedel-Wedelsborg
og Vibeke Børdahl)

Solidaritet med Chiles folk

af Ellen Brun

Da Salvador Allende sejrede ved valget i Chile i 1970, kom det som en overraskelse for alle, inklusive ham selv. Det program han havde været opstillet på var blevet formuleret med henblik på at få flest mulig vælgere — det var ikke tænkt som en realistisk strategi for magtovertagelse. Efter valget måtte man så se at få teori og praksis til at hænge sammen.

For Chiles marxister at se var det en yderst vanskelig og farlig situation: flertallet af befolkningen sluttede op omkring Allendes forsøg på en fredelig ændring af samfundet i socialistisk retning. Samtidig viste enhver nærmere analyse, at dette forsøg kun havde minimale chancer for at lykkes, og at det tværtimod risikerede at fremprovokere en højre-reaktion. Sådanne analyser forelå fra første øjeblik (1) og bekræfter den marxistiske opfattelse, at *teorien om en fredelig overgang til socialisme under nutidens betingelser er fejlagtig og dødsens farlig*. Selv Salvador Allende vidste de sidste tre måneder af sin levetid, at et kup var i vente, men var i forbavsende grad ude af stand til at træffe modforholdsregler, der kunne have vundet lidt tid for venstrekræfterne og kommet fascismens initiativer i forkøbet (f.eks. udskrivning af nyvalg eller lign.).

I denne situation udspyrede Sovjetunio-

nen og mange pro-sovjetiske kommunistpartier — inklusive det danske, en strøm af propaganda for at udbrede den opfattelse, at Allendes valg beviste muligheden for en fredelig overgang til socialisme. Ud fra dette skulle man have troet, at Sovjetunionen havde en primær interesse i at hjælpe Allende-eksperimentet til at overleve, og at det i en situation, hvor Chile var truet af økonomiske sanktioner fra USA's side ville have overvældet Chile med økonomisk bistand. Men dette var besynderligt nok *ikke* tilfældet. I følge Kinas opfattelse forrædte Sovjet ved sine handlinger virkelig det chilenske folk. Ikke alene opmuntrede sovjetisk politik til gennemførelse af et eksperiment, som ifølge marxismen på forhånd var dødsdømt, men han gjorde ikke noget alvorligt forsøg på at komme styret til hjælp, da vanskelighederne begyndte.

Sådan var altså situationen. Hvilken holdning indtog Kina til alt dette? Ifølge den Proletariske Internationalisme, som er hovedlinien i kinesisk udenrigspolitik, forpligter Kina sig til at fremme den revolutionære proces i verden. Politisk støttede man chilenerne bl.a. ved at fremhæve umuligheden af en fredelig overgang til socialisme. Dette aspekt skal ikke undervurderes. Havde Kina ikke taget den ideologiske udfordring op, som den moderne revisionisme re-

præsenterer (ligesom i sin tid Lenin gjorde det i forholdet til Kautsky og Bernstein), så ville de revolutionære kræfter i verden i dag have stået politisk langt svagere. Nogen har bebrejdet Kina, at det ikke talte om »nødvendigheden af at radikalisere Unidad Popular«* sådan som Chiles revolutionære venstre gjorde det. Nej. Formentlig kunne ingen »radikalisering« have overvundet den svaghed, som karakteriserede Allende-eksperimentet, der i hele sit udgangspunkt byggede på en forkert strategi.

På det statslige plan førte Kina »fredelig sameksistens« med Chile (det var klart nok en forbindelse mellem lande med forskelligt samfundssystem). Forholdet til Allende var venskabeligt. Kineserne betragtede ham som en stor nationalist, der kæmpede for de undertrykte landes ret til selv at råde over egne ressourcer og for deres ligestilling i internationale forhold. På dette punkt førte Allende en anti-imperialistisk politik, som Kina støttede bl.a. i form af en relativt gavmild bistand i de tre år eksperimentet varede. Så kom militærkuppet (som længe havde været ventet). Kina opretholdt de diplomatiske forbindelser, men skar alle andre forbindelser ned på dråbeblus. At bryde de diplomatiske forbindelser ville være imod principperne om fredelig sameksistens, der i selve deres væsen ikke indebærer en godkendelse af de pågældende regeringer, man har forbindelse med. En lang række reaktionære kup i Indonesien, Brasilien, Chile, m.m. har været foretaget med amerikansk støtte og intervention. Ville det ikke være mere logisk at bryde forbindelserne med De forenede Stater? Imidlertid har Kina *ikke* diplomatiske forbindelser med USA. Deri-

mod søger Kina at gøre opmærksom på den rolle USA og Sovjetunionen spiller på det internationale plan for at forhindre små og mellemstore lande i at opnå ægte national og økonomisk uafhængighed.

I diskussionen om Kinas Chile-politik har det været kritiseret, at Kina i FN ikke har villet støtte en resolution om chilenske flygtninge, samt at man ikke har deltaget i boykotten af den chilenske udenrigsministers tale. Endelig hævdes det, at den kinesiske ambassade ikke modtog *en eneste* flygtning efter kupet.

Den fredelige sameksistens indebærer ikke-indblanding i andre landes indre anliggender — et princip Kina tager mere bogstaveligt end andre store lande gør det. Man kan imidlertid stille sig lidt skeptisk, når det påstås, at Kina ikke har støttet *en eneste* flygtning. Ifølge Felix Greene ydede Kina »hjælp til de forfulgte chilenske revolutionære, som ofte med Kinas bestand, fik mulighed for at forlade landet - noget det naturligtvis ikke kunne have gjort, hvis det havde afbrudt forbindelserne med Chile.« Materiel og praktisk støtte til revolutionære bevægelser eller enkeltpersoner er nu engang ikke noget man reklamerer med, hvis man mener det alvorligt. (Det ville være at hjælpe politiet og de reaktionære). Kina har måske lov til at forholde sig lidt reserveret overfor den del af de internationale aktioner under humanitære paroler i ovennævnte forbindelse. Udover den økonomiske og diplomatiske blokade Kina selv gennem så mange år blev udsat for, skal man huske, at kun et lille mindretal af lande har vovet at *protestere mod USA's politik* i Chile, Indonesien m.m. (for ikke at tale om Viet-

nam!) eller Sovjetunionens invasion af Tjekkoslaviet. En resolution om chilenske flygtninger kunne hurtigt blive fulgt af en resolution om tjekkiske flygtninge osv. osv. ad absurdum. Ifølge Amnesty International* er der næppe mange lande, der ikke har politiske fanger, der kunne bruge hjælp. *Måske er det dybest set ikke i den revolutionære sags interesse at gøre militæret i Chile til hovedansvarlig for begivenhederne.* USA spillede en stor rolle, men også Chiles kommunistiske parti bærer et stort ansvar for forløbet. At græde over at de reaktionære opfører sig som reaktionære er menneskeligt nok, men særlig mobiliserende eller revolutionært er det næppe. — Især hvis der slet ikke gøres forsøg på at lære af de begåede fejl!

Kina havde i lang tid ingen diplomatiske forbindelser med Brasilien — men intet tyder på at dette gjorde kampen lettere for de brasilianske venstrekræfter. Et diplomatisk brud med Chile ville næppe heller få større betydning for det chilenske folk. Men ved at have kontakt med Chile, kan man undgå, at det kinesiske eksempel bliver helt mørkelagt. Samtidig skal man ikke udelukke,

at der med tiden kan opstå gnidninger i forholdet mellem den chilenske junta og USA. En sådan udvikling har fundet sted med andre reaktionære regimer i verden. Hvis Kina brød diplomatisk med Chile, måtte man for at være logisk bryde forbindelserne med talrige andre lande, hvis regimer ikke er mindre reaktionære end Pinichets; Ifølge marxismen er »demokrati« under kapitalismen faktisk aldrig andet end et mere eller mindre kamufleret »borgerligt diktatur«, og den fredelige sameksistens kan aldrig bygge på point-uddeling der skelner mellem de forskellige nuancer af reaktion. Så ville princippet miste enhver mening. Til syvende og sidst er de mest »demokratiske« lande i verden f.eks. England og USA — samtidig lande der har undertrykt store dele af den øvrige verden. Mens de mest »reaktionære« regimer ofte findes i ulande, hvor de har været oprettet og holdt ved magten ved hjælp af de førnævnte »demokratiske« landes mellemkomst!

(1) Jr. Erfaringen i Chile — Om muligheden for fredelig overgang til socialisme red. af Ellen Brun, Jacques Hersh og Jens Lohman (Gyldendal 1974)

Angola spørgsmålet, marts 1976

af Ellen Brun og Jacques Hersch

I sin holdning til verdens udvikling er Kina tilbøjelig til at forholde sig strengt til en principiel linie og risikerer derved undertiden at gå glip af kortsigtede prestige points som en smule opportunisme* kunne have givet. Nogen ville kalde det usmidighed. Imidlertid står og falder Kinas diplomatiske strategi — og socialistisk strategi i det hele taget — med den troværdighed den vækker. I overensstemmelse med sit verdenssyn støtter Kina i Afrika de historiske tendenser, at »lande ønsker uafhængighed, nationer ønsker befrielse og folkene ønsker revolution.«

Den generelle holdning havde i de senere år vundet væsentlig respekt i de fleste afrikanske lande — såvel i den moderate som i den såkaldt progressive lejr. Sideløbende med denne udvikling havde sovjetisk prestige været dalende. Denne proces startede allerede i begyndelsen af 60'erne med den vestlige intervention i det daværende Congo (nu: Zaire). Det var som bekendt bl.a. Moskva der overtalte Congos første præsident, nationalisten Patrice Lumumba, til at gå med til stationeringen af en såkaldt »fredsbevarende styrke« under FN i landet. Derved startedes det begivenhedsforløb som førte til mordet på Lumumba og en generel nykolonisering af dette strategisk vigtige land. Senere var det den manglende fasthed

i forsvaret af et medlem af den socialistiske lejr, Nordvietnam, under Indokinakrigen, der fremkaldte skepsis overfor Moskva.

Kinas støtte til befrielsesbevægelserne

I Angola-spørgsmålet synes kinesisk diplomati at have lidt et vist tilbageslag bl.a. fremkaldt af Sovjetunionens aktive indgriben i det interne begivenhedsforløb. I overensstemmelse med sin antikolonialistiske holdning støttede Kina alle de tre angolesiske befrielsesbevægelser, MPLA, FNLA og UNITA*), uden at tage parti. (Noget lignende er tilfældet i Mellemøsten, hvor Kina også støtter flere forskellige partisanbevægelser, og opmuntrer dem til samarbejde. Efter at Angola var blevet selvstændigt 1975 og det trak op til et indre opgør stansede Kina al yderligere militærhjælp til bevægelserne. Ligesom den afrikanske Enhedsorganisation (OAU) opfordrede Kina de tre bevægelser til at søge en forhandlingsløsning for at undgå en borgerkrig, som kunne misbruges af udenlandske kræfter.

Den ene tjeneste er den anden værd

Den engelske Afrika-ekspert, Colin Legum, mener, at resultatet af den sovjetiske intervention i Angola snarere end

at have svækket Vestens position, har formindsket den kinesiske indflydelse på kontinentet: »Fra russernes synspunkt, ligger værdien i deres sandsynlige succes i Angola mere i det tilbage-slag de føler de har pådraget kineserne end i nogen tilbagegang for Vestens muligheder. Det var først og fremmest deres ønske at bremse hvad de anså som en farlig vækst i Kinas indflydelse i det sorte Afrika efter dets succes med Frelimo i Mozambique, der afgjorde russernes beslutning om at risikere deres dristige intervention i Angola.«

(*The Observer* 18/1-76)

På et tidspunkt, hvor sovjetisk udenrigspolitik i nogle år ikke har haft væsentlige triumfer, kunne den diplomatiske sejr i Angola benyttes i den interne politik — samt af de Moskva-tro partier — som bevis for Sovjetunionens aktive internationalisme. Ydermere bestod den mest iøjnefaldende del af interventionen i det 12.000 mand stærke cubanske ekspeditionskorps. Udelukkes kan det ikke, at Cuba selvstændigt tog denne beslutning. Det har længe været i tråd med den cubanske verdensopfattelse at yde direkte militær støtte til befrielsesbevægelser, samt at indtage en militant holdning overfor USA. En øget spænding mellem Sovjetunionen og USA ville formentlig passe Fidei Castro udmærket. På den anden side er det utænkeligt at en intervention af dette omfang kan være foregået uden Kremls aktive støtte og billigelse. Resultatet har i hvert fald været en slags »arbejdsdeling« der gjorde det muligt for Sovjetunionen på én gang at gribe militært ind i et land i den vestlige sfære og samtidig opfordre USA og Vesten til at fortsætte afspændingspolitikken!

Perspektiverne af udviklingsforløbet i

Angola er mangfoldige og har givet anledning til ikke så få følelsesladede betragtninger fra forskellige sider i det politiske liv. Der har i den forbindelse været tendens til at misfortolke 1) Kinas holdning, 2) Sovjetunionens politik og 3) Vestens interesser i sagen.

Skakbrikker i stormagternes spil

Det er som sagt en kendsgerning, at Kina har støttet alle tre befrielsesbevægelser under deres kamp mod portugisisk kolonialisme*. Kina har desuden — ligesom alle de andre socialistiske lande — haft forbindelser med Zaire. Zaires præsident Mobuto spillede i sin tid en meget reaktionær rolle i den congolesiske borgerkrig, men har i de senere år bevæget sig en del på det udenrigspolitiske felt. Faktisk var Zaires regering blandt de få pro-amerikanske regeringer der — i overensstemmelse med Vietnam-fredsftalen af 1973 — opretholdt diplomatiske forbindelser med både Saigon og Hanoi, samt Sydvietnams Provisoriske Revolutionsregering under Indokinakrigen. Mobuto støttede desuden Sihanouks kamp imod den amerikanske imperialisme og har haft gode forbindelser med de to Tysklande, samt både Nord- og Sydkorea.

Lige fra begyndelsen af modstandskampen i Angola støttede Zaire FNLA imod portugiserne. Dette var tilfældet allerede under Patrice Lumumbas ledelse, som støttede Holden Roberto. Det skal i denne forbindelse erindres, at den væbnede befrielseskamp i Angola startede i 1961 med et storstilet oprør i hele det nordlige Angola under FNLA's ledelse. I løbet af få dage blev portugiserne rendt helt over ende og et område tre

gange så stort som Portugal var i befrielsesfrontens hænder. Imidlertid benyttede portugiserne dette opgør som påskud til store massakrer på civilbefolkningen i Syd. Dette samt bombardementerne af de nordlige provinser anslås at have kostet omkring 50.000 menneskeliv.

Den anden befrielsesbevægelse, MPLA, kritiserede denne opstand som dårligt forberedt og hævdede, at den politiske mobilisering skulle gå forud i en mere langsigtet strategi. Da FNLA også gennem årene fik en (omend beskedent) hjælp fra Portugals allierede, USA, vandt MPLA større sympati blandt progressive kredse i verden. Det skal imidlertid huskes, at MPLA også i sin tid søgte hjælp i Washington. (Til syvende og sidst har selv Vietminh-bevægelsen under Ho Chi Minh i Vietnam på et vist tidspunkt fået amerikansk støtte mod franskmændene, mens Mozambiques FRELIMO i årevis også har været beskyldt for forbindelser til CIA). Økonomisk bistand opnåede MPLA fra de skandinaviske socialdemokratier, som klart satsede på denne bevægelse, uden at man af den grund skal tillægge socialdemokratierne overvældende revolutionære hensigter! For nogle år siden, i 1973, var MPLAs militære aktivitet dalende og Portugal blev derved i stand til at sende tropper fra Angola som forstærkninger til kolonikrigen i Mozambique. Dette skal have været baggrunden for at Zaires præsident Mobuto og Tanzanias præsident Nyerere direkte opfordrede Kina til at støtte FNLA og UNITA for atter at få gang i modstandsbevægelsen i Angola, og derved komme FRELIMO i Mozambique til undsætning (jr. *The Observer* 24/8-75). Det skal i denne forbindelse erindres, at

der endnu for få år siden ikke var udsigt til noget snarligt portugisisk nederlag. Kuppet i Lissabon omstyrede det fascistiske styre og banede vej for tilbagetrækningen fra Portugals såkaldte »afrikanske provinser«. Faktisk har man aldrig før oplevet, at en kolonimagt — uden at gå i forhandlinger med nogen af sine modstandere — ensidigt har besluttet at trække sig ud. I Mozambique og Guinea—Cap Verde stod bevægelsen nogenlunde samlet til at overtage magten. Men i Angola bærer Portugal et vist medansvar for den påfølgende borgerkrig. Under alle omstændigheder kom Angolas selvstændighed sikkert som en ligeså stor overraskelse for Kina som for befrielsesbevægelserne — for ikke at tale om det øvrige Afrika.

Sovjet intervenserer

Sovjetunionen kunne drage fordel af den opståede forvirring. Når vi på forhånd er tilbøjelige til helst at afvise at Sovjetunionen skulle være motiveret af ægte solidaritet med det angolesiske folk er det for det første fordi interventionens karakter er i klar modstrid med alle de traditionelle principper for socialistisk udenrigspolitik. For det andet var det en væsentlig afvigelse fra traditionel sovjetisk støtte til befrielsesbevægelsen, der under den anti-portugisiske kamp havde været af beskedent omfang.

Dette forhindrer naturligvis ikke Sovjetunionen i at fremstille den nuværende intervention som udtryk for ægte internationalisme: »Sovjetunionen ville uimodsigeligt have forandret sin socialistiske natur, hvis det havde nægtet at hjælpe MPLAs regering i det øjeblik da landet var genstand for en intervention,« skriver således en sovjetisk jour-

nalist i *Le Monde diplomatique* (marts 1976). Man kan så spørge sig selv, hvad det mon var for en slags »natur«, der i begyndelsen af 1970'erne fik Sovjetunionen til at bryde de diplomatiske forbindelser med Sihanouk-regeringen til fordel for det pro-amerikanske kupregime i Cambodia. Dette på et tidspunkt, da landet blev udsat for en aggression, der lader alt, hvad der hidtil er foregået i Afrika i skyggen! Først da de anti-imperialistiske kræfter i Cambodia var i færd med at sejre, ændrede Moskva politik og genoptog forbindelsen med Sihanouk.

Sovjetunionens leverancer af bombefly til Gowon-regeringen i Nigeria under Biafra-konflikten, samt dets støtte til Indiens væbnede interventioner mod først Kina og senere Pakistan er tre yderligere eksempler på en politik, der hvad man ellers kan mene i hvert fald næppe kan kaldes socialistisk.

En analyse af Sovjetunionens dybere bevæggrunde ville kræve et selvstændigt studie, der ligger udenfor rammerne af dette hefte. Imidlertid er det givet at visse globale overvejelser efter USA's nederlag i Indokina har påvirket den politiske beslutningsproces i Moskva. Dette nederlag betød ikke blot en økonomisk og politisk svækkelse, men fik til følge, at en anti-interventionistisk stemning bredte sig i den amerikanske kongres. Det var denne internationale baggrund, der fik Sovjetunionen til at vove en åbenlys intervention i den såkaldte vestlige indflydelsessfære, idet man under disse forhold betragtede en konfrontation med De forenede Stater som usandsynlig.

... det ville have tjent Afrika og jeres land bedre ...

I tiden umiddelbart før uafhængigheden var MPLA stærkt svækket og hærget af indre splittelse. Dertil kom, at to andre befrielsesbevægelser gjorde krav på samme ret til at repræsentere den angolesiske nation. På selve befrielsesdagen blev der således udråbt to forskellige regimer: Folkerepublikken Angola under ledelse af MPLA og Den demokratiske Folkerepublik Angola under FNLA og UNITA. Forsøget på at forene disse tre bevægelser blev saboteret først af amerikanske undergravende aktiviteter og derefter af de sovjetiske våbenleverancer til MPLA. Det var ikke kun Kina og den afrikanske enhedsorganisation der advarede mod følgerne, hvis de tre bevægelser ikke nåede et kompromis. De potentielle farer i den nye situation blev trukket op af chefredaktøren i *Jeune Afrique* 13/2-76), Bechir Ben Yahmed:

»Kun få er klare over eller erindrer sig, at forud for MPLA's historiske beslutning om at appellere til russerne og cubanerne, var Afrika i færd med at blive det kontinent, som huser de færreste udenlandske tropper på sin jord ...«

»Jeg tror oprigtigt på grundlag af denne analyse, at lederen af MPLA, Augustino Neto, og hans kammerater, havde tjent Afrika og deres eget land bedre, hvis de havde valgt at indgå et (årvågent) kompromis med deres konkurrenter om opbygningen af en national og borgerlig stat som første etape på vejen. De ville i så fald have gjort det samme som alle andre ... og især ville de sandsynligvis have sparet deres land, regionen hvor de befinder sig, samt selve Afrika en 30-års krig, som overalt på

kontinentet vil fremme oprettelsen af diktaturer og social ubevægelighed. Det hele, »retfærdiggjort« af »udenlandske trusler«. — Forhåbentlig bliver denne potentielle udvikling aldrig til virkelighed.

Selv hvis man accepterer den version, ifølge hvilken de to andre befrielsesbevægelser, med amerikansk hjælp (ca. 50 millioner dollars) samt en mindre syd-afrikansk militær-intervention, var ved at få overtaget over MPLA, ville et sådant nederlag næppe på længere sigt have styrket Vestens position på det afrikanske kontinent. Afrikas reaktion ville have været enstemmig imod Syd-afrika, og USAs bistand ville hurtigt blive så godt som umulig på grund af opinionen hjemme og i verden. Det skal ikke glemmes, at USA huser et større sort mindretal, hvis reaktion overfor en ensidig amerikansk/sydafrikansk indblanding ville være uoverskuelig og i hvert fald uønskelige for Amerikas indre stabilitet. MPLA har — ligesom de andre befrielsesbevægelser — kæmpet en partisan-krig mod en militær overlegen styrke i årevis. En fortsat befrielseskrig i Angola ville i længden også have påvirket situationen i Rhodesia og Sydafrika til gunst for hele Afrikas befrielse. Afrika ville have stået enigt, støttet af så godt som hele den internationale opinion. Vesten ville have fundet det politisk yderst bekosteligt at støtte Rhodesia og Sydafrika i en sådan situation og uden en sådan støtte ville disse regimer være i en prekær stilling.

Et splittet Afrika

Nu derimod er situationen blevet mere kompliceret. Ikke blot verdensopinionen, men hele Afrika står splittet i An-

gola-spørgsmålet (ca. halvdelen har anerkendt MPLA). Indadtil står bevægelsen uforberedt. Ganske vist fortæller presse-rapporter i februar-marts (1976) at MPLA i borgerkrigens seneste måneder skal have erhvervet sig en vis popularitet i de tidligere FNLA og UNITA kontrollerede områder, — men opga-verne man står overfor er enorme. Bevægelsens løse struktur, dens blandede sociale basis, samt mangel på kadre til at administrere hele det uhyre område, der så pludselig er kommet under kontrol, bidrager til den i forvejen vanskelige situation. Og skulle det endelig lykkes at overvinde den »medfødte« svaghed, vil udenlandske kræfter altid have mulighed for at spille på de indre mod-sætninger, som borgerkrigen uundgå-eligt efterlader sig.

Angolas genopbygning

Borgerkrigen selv, ser i øjeblikket ud til at være forbi. Den har kostet i hundrede tusindvis af menneskeliv, samt omfattende ødelæggelser af infrastruktur* og anlæg. Altsammen i væsentlig grad resultatet af introduktionen af moderne våben-teknologi, som disse befrielsesbevægelser ikke havde til rådighed i kampen mod Portugal. En af følgerne er en økonomisk situation, som vil gøre landet afhængig af vestlig kapital og teknologi. Det er sandsynligt, at Sovjetunionen er interesseret i politisk indflydelse, samt måske oprettelsen af flåde-baser i Angola. Ikke desto mindre er det en kendsgerning, at uanset hensigterne vil det næppe være i stand til på lidt længere sigt at påtage sig de økonomiske byrder, som opbygningen af landet kræver. (Man ved at Cubas økonomi længe har været en belastning for hele

Østeuropa). Forholdet mellem de to supermagter — nemlig »sammensværgelse og konkurrence« — risikerer derfor i Angola at få karakter af et lærestykke.

»Den mindst ringe løsning«

USA selv betragter formentlig situationen med blandede følelser. På grund af den internationale og hjemlige afsløring af imperialismen, som Vietnamkrigen medførte, ville en storstilet amerikansk indgriben være politisk for belastelig. På den anden side ville det være strategisk katastrofalt for vestlige interesser, hvis befrielsesprocessen i det sydlige Afrika fik lov til at udvikle sig uafhængigt og uden fremmed kontrol. Den sovjetiske intervention betyder at sovjetiske interesser nu pludselig er til stede i et område, der før var Vestens enemærker. Men da USA formentlig ligeså godt som enhver anden ved, at Sovjetunionen på lidt længere sigt vil have svært ved at honorere de krav om teknologi og kapital som genopbygningen indebærer, er den sovjetiske intervention måske »den mindst ringe løsning«. Dette behøver ikke at betyde, at der ligefrem eksisterer en underhåndsaftale mellem de to supermagter, men blot at Washington naturligvis ikke er blind for situationens forskellige muligheder.

Samtidig med at Sovjetunionen gennemførte sin operation i Angola og sandsynligvis høster i hvert fald en vis kortfristet bonus, risikerer den sovjetiske »detente«* politik at komme i klemme. Et væsentligt formål med sidstnævnte har været en svækkelse af Vestens årvågenhed overfor Sovjetunionens voksende militære styrke. Nu er man med sin Angola-politik i færd med

at fremprovokere meget reaktionære kredse i USA. Især i et valgår (1876) kan Sovjetunionens intervention blive påskud til en gevaldig højredrejning i amerikansk politik. Som den vigtigste amerikanske talsmand for »detende« — politikken overfor USSR, Henry Kissinger, sagde: »For første gang har russerne handlet militært, fjernt fra deres eget område for at indsætte det regime, de favoriserer. Det er første gang De forenede Stater ikke har reageret på en sovjetisk militær bevægelse udenfor dets eget område.«

Kina og Angola — fredelig sameksistens

I denne komplicerede situation går Kinas politik fortsat ud på at støtte verdens revolutionære proces i sin helhed. Og såvel af denne grund, som på grund af den krigsfare det indebærer, er Kina modstander af at de to supermagters samarbejde og konkurrence sker på bekostning af de små og mellemstore landes integritet.* Efter den nationale selvstændighed betragtes Angola nu som et land Kina kan have fredelig sameksistens med, hvilket bl.a. vil sige at man afstår fra enhver indblanding i interne forhold. Samtidig støtter man politisk tendensen til at »lande ønsker uafhængighed«, hvilket i denne forbindelse betyder modstanden mod de store magters forsøg på at dominere mindre lande. I modsætning til den opfattelse, som hersker i visse kredse, betragter Kina formentlig ikke den nuværende proces i Angola som først og fremmest en socialistisk revolution.

Måske undervurderer Kina MPLA's evner til at opretholde en uafhængig politik i forhold til Sovjetunionen. Men

Kina har selv visse erfaringer og ved, hvor vanskeligt det kan blive at rive sig løs, hvis man først er kommet i et afhængighedsforhold til denne store magt. Det kostede Kina enorme ofre at fortsætte revolutionen i begyndelsen af 1960'erne på grund af den sovjetiske modstand mod en udvikling, kineserne mente bedst svarede til deres interne forhold og forestillinger om socialisme. De kinesiske ledere er på den anden side opmærksom på, at forsøg på udenlandsk dominans før eller senere avler modstand. Det er en kendsgerning, at mulatterne i Angola ofte har været blandt de bedst uddannede og bedre stillede, og de udgør et væsentligt indslag i MPLA's ledelse. Blandt landets sorte flertal har der været protester imod regeringens påståede »pro-hvide« og »pro-mulat« holdning. Det er betegnende, at MPLA allerede i dag er nødt til at føre en kampagne imod, hvad der kaldes en »antihvid« racisme i landet. Dette kan blive et ubehageligt spørgsmål i en situation der på mange måder ikke har fået lov til politisk at modne. Det angolesiske folk betragtes af Kina som et folk, der ønsker revolution og ikke vil lade sig standse af stormagters indgriben. Det er karakteristisk at mens venstrefløj i Europa og USA har fortolket begivenhederne i Angola som et eksempel på fejlagtig kinesisk politik, har MPLA — fuldt vidende om Kinas

støtte til de to andre befrielsesbevægelser under kampen mod Portugal — ikke afskåret forbindelserne til Kinas kommunistiske parti. Således sendte en leder af MPLA følgende budskab efter Chou En-lais død: »På MPLA's centralkomité's vegne udtrykker jeg overfor Kinas kommunistiske partis centralkomité vores dybe kondolence i anledning af kammerat Chou En-lais død, en stor ven af det angolesiske folk. Hans død er et stort tab for det kinesiske folk og alle friheds-, freds- og retfærdighedsskende folk.«

I hele denne spegede situation er en ting sikker og det er at Angola i fremtiden vil kunne få støtte fra Kina, når erfaringerne i borgerkrigen er høstet og hjælpen fra den store sovjetiske allierede, samt de vestlige økonomiske interesser, bliver for tung for en byrde. Dette er Kinas fundamentale linie og skal forstås i relation til dets samlede verdenssystem og forestillinger om en *langvarig* revolutionær proces.

•MPLA = Folkebevægelsen til Angolas Befrielse (ledet af Angostino Neto)

•FNLA = Nationalfronten til Angolas Befrielse (ledet af Roberto Holden)

•UNITA = National Unionen for Angolas totale Uafhængighed (ledet af Jonas Savimbi)

•I Mozambique: FRELIMO = Mozambiques Befrielsesfront

ting, men den er også en god ting. En god ting, fordi den ved sit negative eksempel leverer et godt skolingsmateriale. Det gælder for enhver revolutionær bevægelse, at dens vej frem uundgåeligt vil være snoet og bugtet. Vi er overbevist om, at det angolesiske folks brede masser efter at have lidt tilbageslag og efter at have vandret ad omveje med sikkerhed vil værne enheden, kæmpe vedholdende, bringe supermagternes og især social-imperialismens planer til at strande og opnå uafhængighed og befrielse. Deres midlertidige vanskeligheder og deres ofre vil ikke blot i betydelig grad højne deres egen politiske bevidsthed, men vil også være en dyb lære for de undertrykte nationers befrielsesbevægelser i hele verden.

Situationen i Afrika er udmærket. Når Sydafrikas Vorster har foreslået en »dialog« mellem det hvide mindretalsregime i Syd-Rhodesia og Zimbabwes nationale befrielsesorganisationer, skyldes det netop, at racisterne i det sydlige Afrika er blevet trængt ind i en blindgyde. Det er absolut ikke et vidnesbyrd om disse racisters styrke, men kun et udtryk for deres svaghed. Deres sigte med denne taktik er at splitte den nationale befrielsesbevægelse og derved bevare det reaktionære hvide herredømme. Den Afrikanske Enhedsorganisations stats- og regeringslederes for nylig afholdte konference ramte hovedet på sømmet, da den fastslog, at »Vorsters afspændingsmanøvrer i Rhodesia-spørgsmålet er et let gennemskueligt kneb, der har til formål at forhindre et majoritetsstyre og afvæbne frihedskæmperne«. Konferencen understregede nødvendigheden af væbnet kamp, appellerede til Zimbabwes folk om ufortøvet at forstærke sin væbnede kamp og gav udtryk for, at man er fast besluttet på at bekæmpe de hvide racistiske regimer på enhver tænkelig måde, lige til de er blevet fuldstændig tilintetgjort. Vi støtter af hele vort hjerte dette korrekte standpunkt. Vi er altid gået ind for, at den kontrarevolutionære dobbelt-taktik må imødegås med en revolutionær dobbelt-taktik. Den væbnede kamp er det grundlæggende; hvad enten man fører forhandlinger eller ikke gør det, så må folkets stridskræfter styrkes, ikke svækkes. Kampen mod den kontrarevolutionære dobbelt-taktik er en kompliceret kamp, og undertiden kan det hænde, at man afviger fra den rigtige kurs og vandrør ad omveje. Men folket vil opsummere sine erfaringer, drage lære af dem, overvinde vanskelighederne og fortsætte sin fremmarch. Gennem langvarige kampe, gennem kampe, hvis forløb er snoet og bugtet, vil folkene i det sydlige Afrika til sidst opnå det afrikanske kontinents fuldstændige befrielse.

(Uddrag af tale af den kinesiske delegations leder Chiao Kuan-hua ved FN's Generalforsamlings 30. samling)

Spørgsmålet om kampen mod kolonialismen

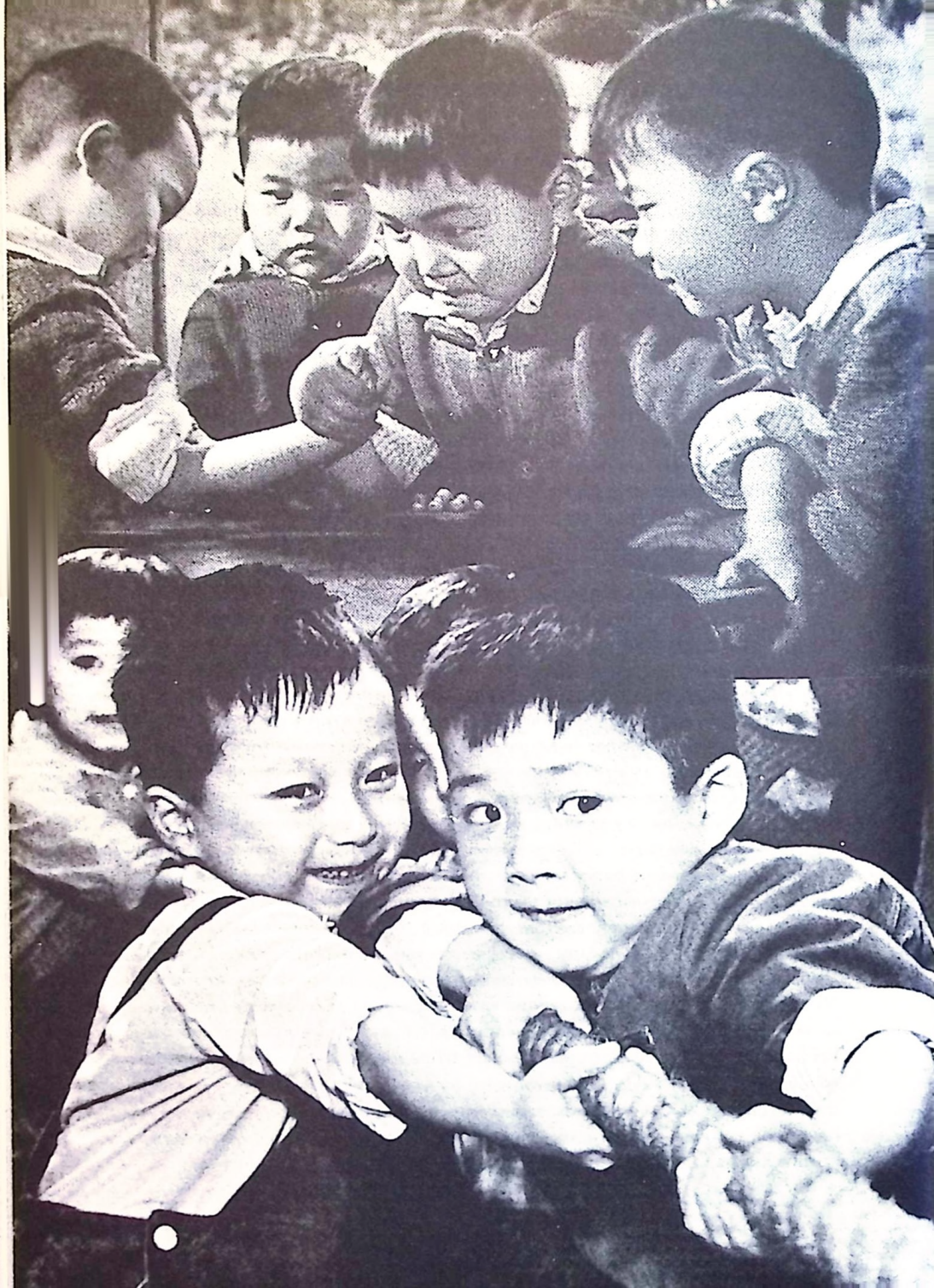
I det forløbne år har de afrikanske folk vundet yderligere betydningsfulde sejre i deres kamp for national uafhængighed og befrielse. Med det portugisiske kolonisystems sammenbrud og den berømmelige tilblivelse af en række nye uafhængige stater er den afrikanske nationale befrielsesbevægelse trådt ind i en ny etape, og kolonialismens sidste fæstninger i det sydlige Afrika er nu under angreb fra alle sider af de talrige afrikanske folk og lande, der fører en vedholdende kamp.

Men endnu før den gamle kolonialismes liv er helt udslukt, har de to supermagter allerede grebet ind. U.S.A. har i lang tid støttet koloniherrømmet i Afrika og især i det sydlige Afrika. Viftende med det »socialistiske« banner har Sovjetunionen foretaget infiltration i den afrikanske nationale befrielsesbevægelse for at så splid og skabe uro, idet den forsøger at få trukket bevægelsen ind i sin social-imperialistiske sfære.

Alle verdens revolutionære folk er bekymrede over borgerkrigen i Angola. At der forekommer meningsuoverensstemmelser inden for en national befrielsesbevægelse, er noget ganske normalt. Den korrekte holdning hertil består i at opfordre de forskellige parter til at stå sammen i den fælles kamp mod fjenden og sammen forjage kolonialisterne. Det er derfor, at den Afrikanske Enhedsorganisation har anerkendt og støttet alle de tre befrielsesorganisationer i Angola, der har ført en væbnet kamp, og det er derfor, at den utrætteligt har bestræbt sig for at fremme enheden i Angolas nationale befrielsesbevægelse. Men sovjetledelsen, der stiller sig an som den nationale befrielsesbevægelses skytsherre, har ladet hånt om den overenskomst om enhed i kampen mod fjenden, som de tre angolesiske organisationer havde opnået enighed om, og har ladet sit propagandamaskineri hæfte betegnelsen revolutionær på en af organisationerne og fordømme en anden som reaktionær i et bevidst forsøg på at så splid. Ydermere har den leveret store mængder våben, herunder svære våben, til den ene af de angolesiske organisationer. Det er på den måde, at borgerkrigen i Angola er blevet fremprovokeret. Den anden supermagt har på sin side heller ikke holdt sig tilbage. Situationen i Angola bliver således stadig mere kompliceret.

Lige fra begyndelsen har Kina ydet støtte til den nationale befrielsesbevægelse i Angola. For at støtte deres kamp mod den portugisiske kolonialisme har vi givet alle tre angolesiske befrielsesorganisationer militær hjælp. Vi var vidende om deres uoverensstemmelser, og vi rådede dem bestandig til at stå sammen i kampen mod fjenden. Efter at den angolesiske nationale befrielsesbevægelse og Portugal var nået til enighed om en uafhængighedsaftale, indstillede vi den militære hjælp, og vi har ikke sendt dem nye militære leverancer. Dette er kendsgerningerne, og kendsgerninger er mere overbevisende end ord. De sovjetiske bagvaskelser af Kina formår på ingen måde at tildække sandheden, men tjener tværtimod til at demaskere Sovjetunionen.

Borgerkrigen i Angola, som Sovjetunionen har ansporet til, er en dårlig

Kina — og den fremtidige magtforskydning

af Ellen Brun og Jacques Hersch

I nutidens komplicerede verdensbillede er der kun få ting der lader sig forudsige med nogen grad af sikkerhed. En af disse er, at meget i fremtiden vil afhænge af udviklingen i Kina med dets internationale virkninger, samt — og det skal ikke underkendes — af udlandets indflydelse på de interne forhold i verdens folkerigeste land.

Kinas muligheder

I en nylig udkommen bog forudser en Asien-ekspert tre fremtidige muligheder for Kina: »at det bliver et indadvendt univers, lukket mod omverdenen (...), at det bliver en civilisation der er i stand til at berige den menneskelige erfaring ved at give begrebet udvikling et universelt samfundsmoralsk indhold (...), at det bukker under for historiens mest fundamentale og vedvarende fristelse: at ændre verdens magtbalance til sin egen fordel. »(Tibor Mende, *Soleils levants: le Japon et la Chine*)

Selv hvis Kina i fremtiden skulle ønske det, er den første mulighed lidet sandsynlig. Verden er i det 20. århundrede blevet mindre og i takt med omverdenens krise vil udenforstående stadig prøve af finde ud af hvad der foregår i Det himmelske Rige. Desuden er Kina engageret i et forsøg på at opbygge soci-

alisme, hvilket indebærer en internationalistisk holdning. Da Kina ikke blot er et uland i færd med at løse sit økonomiske udviklingsproblem, men også arbejder på at indføre den socialistiske produktionsmåde, må landet nødvendigvis komme til at påvirke udviklingen i verden, ligesom denne udvikling uundgåeligt må ændre magtbalancen, som hidtil i en meget lang periode har været til fordel for det kapitalistiske verdenssystem.

Allerede i dag begynder disse ting at optage strategerne; styret i Peking påvirker i stigende grad fremtidsforskerens visioner. En væsentlig årsag hertil er, at — selv bortset fra det kinesiske samfunds ideologi — er denne nation i kraft af sin størrelse og potentiel i stand til at udfordre det verdensherredømme, som de to store supermagter, USA og Sovjetunionen på den ene side deler og på den anden side konkurrerer med hinanden om. Kina er i dag det eneste land af nogen betydning, der bevidst nægter at acceptere en verdensorden under dette hegemoni. Et land, der rummer en femtedel af jordens befolkning, med en høj grad af politisk mobilisering og stærk samfundsmoral — noget som i andre dele af verden synes at være ved at smuldre. Når dertil

lægges den stabile økonomiske udvikling og den omstændighed, at Kina om få år vil være en storproducent af olie, er forudsætningerne rigeligt til stede for at gøre det til en uafhængig stormagt. Samtidig synes Kina at have forkastet den model for levevis og forbrug som er udviklet i Vesten og Østeuropa og bestræber sig tydeligt nok på at forblive nøjsom. Kapløbet om forbrugerisme har hidtil kun haft ringe indflydelse.

»Athen og Sparta«

Til trods for at normerne for Kinas vedkommende adskiller sig fra alle tidligere samfundseksperimenter, drager mange eksperter sammenligninger med hvad der forekommer dem at være historiske fortillfælde til denne situation. I en analyse af verden i de resterende 25 år af dette århundrede sammenligner Le Mondes chefredaktør USA, der netop fejrer sin tohundredårsdag, med Athen, mens han kalder Kina for den ny tids Sparta. Han skriver: »I den uden ophør fornyede dialektik mellem Sparta og Athen, er det Kina og ikke mere Sovjetunionen der legemliggør Sparta ... Skål man deraf slutte, at Amerikas nederlag til Kina står skrevet i kortene ...?« (André Fontaine, *Le Monde* 13/1-75)

Sådanne overvejelser begynder at vinde overvægt blandt amerikanske politikere og forklarer den udenrigspolitik USA er ved at formulere efter nederlaget i Indokina. »Samstemmende vidnesbyrd viser, at Henry Kissinger på længere sigt betragter Kina som en farligere modstander end Sovjetunionen,« fortsætter samme franske skribent. »Og dette forklarer fuldt så meget som nogen terrorbalance hans bevidste støtte til afspæn-

dingspolitikken, til hvilken han i stadig mindre grad ser noget alternativ.«

Forventningerne går i Washington ud på, at de sovjetiske ledere i takt med Kinas udvikling vil være tilbøjelige til større sammenhold med den vestlige verden. Og sådanne forventninger beror ikke kun på ønsketænkning men bygger på parallelle forestillinger i Kreml. New York Times' kommentator, C.L. Sulzberger, skrev således om Moskvas holdning til samme problematik: »Sidste år meddelte Brehjnev USA, England og Frankrig at Rusland ikke i nogen forstand frygtede muligheden for kinesiske fjendtligheder nu, men ved slutningen af dette århundrede ville Kina være en formidabel magt. Han foreslog et mere samarbejdsvenligt sovjetisk-vestligt forhold, som kunne forhindre den mulighed at Peking, støttet af Den tredje Verden, kunne true både Rusland og Vesten i næste generation.« (*International Herald Tribune* 17-18/1-76)

Disse vurderinger, som givetvis deles af de to supermagter og indirekte fremgår af talrige udtalelser, bygger på en traditionel forståelse af international politik. Men den kinesiske »trussel« er mere dybtgående end en blot og bar erstatning af én supermagt med en anden i en fortsættelse af det internationale system man har kendt siden verden blev »kapitaliseret«. Fundamentale ændringer i verden i det sidste halve århundrede gør det urealistisk at antage at historien blot mekanisk vil blive ved at gentage sig selv.

U-landenes rolle

Således som den kinesiske ledelse opfatter verden, er denne karakteriseret ved fundamentale modsigelser, (se side 14, proletarisk internationalisme) hvoraf i

hvert fald én allerede kan forudses at ville påvirke hele den fremtidige udvikling: Nemlig modsigelsen mellem på den ene side industrilandenens nuværende behov for at bevare ulandene i deres halv-koloniale situation som leverandører af billige råvarer og aftagere af dyre færdigvarer i den såkaldte »internationale arbejdsdeling« — og på den anden side ulandenes krav om uafhængighed og lighed.

Ganske vist er Kinas støtte til ulandenes kamp helt i overensstemmelse med dets nationale interesser i det omfang modstanden rundt omkring i verden fastholder supermagternes opmærksomhed og forhindrer en fælles anti-kinesisk front. Alligevel er denne politik ikke kun dikteret af nationale interesser, men falder sammen med traditionel leninistisk strategi. Lige siden afholdelsen af den første Kongres for Østens Folk i Baku i 1920, da parolen blev udvidet til at hedde: »Arbejdere i alle lande og undertrykte nationer foren jer!« har støtten til de undertrykte lande været betragtet som en afgørende bestanddel af proletarisk internationalisme. Den strategiske betydning af denne linie for udfaldet af det globale opgør mellem socialisme og kapitalisme blev fremhævet af Lenin: »I sidste ende vil resultatet af kampen blive afgjort af den kendsgerning, at Rusland, Indien, Kina osv. udgør det overvældende flertal af verdens befolkning. Det er netop dette befolkningsflertal som i de forløbne år i usædvanligt tempo er blevet inddraget i kampen for frigørelse. Der kan derfor i den henseende ikke være den fjerneste skygge af tvivl om, hvad det endelige resultat af verdens kamp vil blive. I den forstand er socialismens endelige sejr helt og fuldt sikret.« (Lenin, »*Hellere færre,*

men bedre«, 2. marts 1923).

Denne iagttagelse er ikke mindre aktuell i dag. Hvis man betragter verden som helhed i de forløbne 30 år, er det på de tre ulandskontinenter, at de største forandringer har fundet sted: Hovedparten af de tidligere kolonier er i denne periode blevet formelt afkoloniseret — ofte i en proces der indebar små og store konflikter med industrilandene. Og siden slutningen af 1960'erne er en ny styrkeprøve i gang, der gradvis er ved at indskrænke de højtudviklede landes traditionelle kontrol og indflydelse i disse områder. Støtten til ulandenes krav om en »ny international økonomisk orden« betragtes utvivlsomt som første etape i en kamp mod den »internationale arbejdsdeling«, som er grundlaget for det imperialistiske verdenssystem. Samtidig løsner den de politiske bånd mellem eliterne i ulandene og de store kapitalistiske centre. Resultatet af denne udvikling skærper modsigelserne på alle fronter. Ifølge den kinesiske opfattelse betyder den gradvise frigørelse fra imperialismen og kolonialisme ikke nogen udligning af klassemodsigelserne i de fattige lande, hvis klasseskel tværtimod ofte øges i takt med at nationale eliter forsøger at udvikle en uafhængig økonomi uden forudgående reformer. Ulandenes økonomiske nationalisme bidrager derfor dels til at svække imperialismens bagland, dels til at skærpe kampen i selve disse ulande omkring fordelingen og anvendelsen af samfundets goder. Kampen for national uafhængighed og økonomisk udvikling der ofte indledes af alt andet end fremskridtsvenlige regimer, for at pacificere den hjemlige opposition, betragtes derfor som en fase på vejen til den fulde gennemførelse af revolutionen. En svækkelse af de imperialistiske

bånd svækker samtidig de reaktionære regimer i ulandene, som hidtil kun har holdt sig i sadlen med udenlandsk støtte. Mange paradokser i Kinas udenrigspolitik, f.eks. støtten til alt andet end venstreorienterede regimer blot de gør mine til en mere uafhængig politik, kan kun forstås i lyset af en sådan dialektisk analyse.

Dette forklarer også den kinesiske strategi, som i al sin enkelhed går ud på at støtte, hvad man ser som den uimodståelige historiske tendens, at *»lande ønsker uafhængighed, nationer ønsker befrielse, og folkene ønsker revolution.«*

Kinas verdensbillede

Ifølge det kinesiske verdensbillede kan verden yderligere opdeles i tre kategorier lande.

Den første verden består af supermagterne: USA og Sovjetunionen. Disse to landes forhold bygger på den ene side på samarbejde; men konkurrencen om kontrollen med hver deres udenlandske »interesse-sfære« er fundamental imellem dem og risikerer at føre til krig.

I den anden kategori placerer kineserne de mellemstore lande i Vest- og Østeuropa, samt Japan. På den ene side nyder de ligesom supermagterne godt af den ulige arbejdsdeling i forhold til ulandene, på den anden side lider de hver på deres måde under de to supermagters hegemoni. Under den økonomiske og politiske krise som i disse år er under udvikling vil disse lande komme i voksende modsætningsforhold til deres store »beskyttere« som under krisen vil benytte deres økonomiske overlegenhed på de mellemstore landes bekostning. Kina anbefaler derfor Europa ikke alene at styrke sit sammenhold for at kunne modstå det voksende pres, men sam-

tidig at søge fælles interesser med råvareproducenterne i Den tredje Verden for derved at svække deres fælles afhængighed af supermagterne.

I den tredje gruppe lande finder man den forhenværende koloniale verden. Selvom mange modsigelser eksisterer mellem disse lande indbyrdes, opfordrer Kina dem til at styrke en vis fælles solidaritet i den objektive konfrontation med de to andre kategorier lande, samtidig med at opmuntre til at søge arrangementer med Europa eller Japan.

»Ulven og tigreren«

Den dialektiske vekselvirkning mellem omverdenen og den interne kinesiske udvikling er tydelig. Uden den førnævnte *»uorden under Himlen«*, som er kinesernes karakteristik af verdenssituationen, ville det samfundsekspperiment som Kina gennemfører måske blive forhindret af udenlandsk intervention. I den henseende repræsenterer Sovjetunionen, set med kinesiske øjne, en større fare end USA. Efter Amerikas svækkelse i Indokina og forsøget på at anvende Kina diplomatisk i konkurrencen med Sovjetunionen, betragtes USA i stigende grad som et nedadgående magtcenter. Sovjetunionen, derimod ses som et oprindeligt socialistisk overgangssamfund, der er *»slået ind på den kapitalistiske vej«* for at blive, med et udtryk hentet fra Lenin, socialimperialistisk, det vil sige: *»socialistisk i ord, men imperialistisk i gerninger«*!

Det er en ekspansiv imperialisme med et stort offensivt militærapparat. (Kinas forsvar er derimod udpræget defensivt organiseret). Derfor advarer Kina de lande som nu på grund af USAs relative svækkelse har kunnet unddrage sig lidt af den amerikanske indflydelse om at

de skal passe på de ikke samtidig med at de »lemper ulven ud af fordøren, slipper tigreren ind ad bagdøren«, idet Sovjetunionen synes ivrig efter at udfylde eventuelle nyopståede »tomrum«.

Taktik

Indadtil findes der sandsynligvis ikke få kadrer i det kinesiske kommunistparti, som tidligere har været under indflydelse fra det første socialistiske land, som kan komme til at spille en rolle i forbindelse med de mange problemstillinger, som overgangen til socialisme frembyder. At det sovjetiske kommunistparti håber på at sådanne mennesker i fremtiden vil kunne dreje udviklingen i Kina er åbenbart. Dette forklarer også det eftertryk Kina lægger på sin teori om, at ingen strategisk alliance vil være mulig mellem de to supermagter, men kun midlertidige taktiske manøvrer.

Forsøget på ad diplomatisk vej at forhindre en anti-kinesisk koalition* i at opstå har sin historiske forløber i Brest-Litovsk fredstraktaten, som den unge sovjetiske republik i sin tid underskrev med Tyskland. Overfor kritiske røster i partiet forklarede Lenin denne politik som et forsøg på at bruge modsigelserne mellem Tyskland og USA: »Vi gav den tyske imperialisme den allerstørste indrømmelse og ved at give én imperialisme en indrømmelse beskyttede vi os med et slag mod at blive ofre for de to imperialismers på én gang.« (Lenin, »Speech at a Meeting of the Activists of the Mos-

cow Organization of the R.C.P.(B)«, 6. december 1920.

Bliver Kina en supermagt?

Således synes kinesisk udenrigspolitik at tage hensyn til situationen i verden uden illusioner med hensyn til fremtiden. Kina anvender i disse år rum og tid til på den ene hånd at opbygge sig selv til at blive økonomisk og politisk stærkt nok til ikke at kunne pustes om ved den første imperialistiske blæst. Samtidig udvikler man et nyt socialistisk system indadtil, mens man internationalt søger at fremme den revolutionære proces. Alle disse bestræbelser truer de kræfter i verden, som ønsker en fortsættelse af tingenes tilstand.

Tibor Mende skitserer en tredje mulighed, som det vil være naivt ikke at tage med i betragtning. Nemlig den at kinesiske ledere i fremtiden måtte anvende deres verdensbillede som påskud til selv at opnå en supermagts illusoriske fordele.

Selv dette synes at indgå i formuleringen af kinesisk udenrigspolitik. Under en betydningsfuld tale i FN udtalte Teng Hsiao-ping for få år siden følgende: »Hvis Kina en dag skulle skifte farve og blive til en supermagt. Hvis også Kina skulle spille tyrann i verden og overalt udsætte andre for sit tyranni, aggression og udbytning, bør folkene i verden identificere det som social-imperialisme, afsløre det, modsætte sig det og sammen med det kinesiske folk arbejde på at omstyrte det.« (Peking Review, No. 15 1974)

Ordforklaringer

Amnesty International En international organisation, som yder støtte til politiske fanger i alle lande.

Antagonistisk Uforsonlig.

Bilaterale forhold Forhold, som kun berører to lande.

Detente Afspænding. Det er især Sovjetunionen, som benytter denne betegnelse til at karakterisere den internationale situation i disse år.

Det store spring fremad Efter dannelsen af folkekommunerne (se dette) påbegyndte Kina en massemobilisering til opbygning af landbrug og industri. I 1960 løb Kina ind i svære økonomiske vanskeligheder af tre årsager: tørke, den pludselige tilbagetrækning af sovjetiske teknikere samt manglende erfaring og urealistiske mål i forbindelse med denne massemobilisering. Disse tilbageslag gjorde, at partibureaukraterne vandt overhånd og angreb massemobilisering som princip. De foretrak en rolig udvikling under bureaukratiets kontrol. Da Mao Tse-tung var klar over, at dette ville føre til en kapitalistisk genrejsning, begyndte han forberedelserne til kulturrevolutionen (se denne).

Dialektik Læren om modsætninger. Den dialektiske metode består i at analysere de modsætninger, som findes i en ting, en situation, et problem osv. og herudfra nå frem til konklusioner om den videre udvikling.

FN-pagten FN blev oprettet efter 2. verdenskrig af de sejrende samt de neutrale lande. Siden da er næsten alle selvstændige lande blevet optaget. FN-pagten giver retningslinier for, hvordan forholdet mellem landene skal være.

Folkekommuner Administrative enheder i Kinas landdistrikter. De tager sig af landbrug, små industrier, skoler og alle andre lokale opgaver. De blev oprettet i 1958.

Hegemoni Overherredømme over andre lande.

Historisk materialisme Den opfattelse, at de store linier i historiens forløb ikke skabes af enkeltpersoner, men af kampen imellem de forskellige samfundsklasser. Denne kamps forløb på lang sigt bestemmes igen af udviklingen af produktionsredskaberne.

Hydrolog Person, der undersøger nedbørs- og afstrømningsforhold. Vandbygningsingeniør.

Imperialisme Det stadi i kapitalismens udvikling, hvor konkurrencen imellem et utal af små kapitalistiske virksomheder er afløst af nogle få store monopolders dominans. Efter at monopolerne fra omkring 1870'erne blev dominerende i de førende kapitalistiske lande, begyndte kampen imellem disse for at sikre videre udvidelsesmulighed. Denne kamp har hidtil ført til 2 verdenskrige samt utallige mindre krige. Især er de tidligere kolonier blevet ramt af imperialismens trang til at udvide sit operationsfelt.

Infrastruktur Skoler, veje, jernbaner, havne m.m., dvs. de områder, hvor der ikke produceres, men som er nødvendige for den øvrige økonomi.

International arbejdsdeling Den arbejdsdeling, som de imperialistiske lande påtvang deres kolonier, og som i praksis er blevet opretholdt, efter at kolonierne er blevet selvstændige. Den består i, at de imperialistiske lande modtager billige råvarer mod at levere dyre færdigvarer tilbage til u-landene. Selv om u-landene er blevet selvstændige, så er denne prisforskel alligevel blevet forøget de sidste årtier.

Intervenere Blande sig i andre landes anliggender.

Kapital-akkumulation Den proces, hvorved et samfund frembringer de økonomiske midler til en videre industrialisering. Under kapitalismen sker det reelt ved en underbetaling af arbejderne og en plyndring af kolonierne. Under socialismen sker det igenem et overskud fra landbrug og industri, som man ved fælles beslutning benytter til investeringer.

Kapitalisme Et samfundssystem, som er baseret på privat ejendomsret af produktionsmidlerne. De, der ikke ejer produktionsmidler, må arbejde for andre, kapitalisterne. Disse ønsker at skabe sig størst muligt overskud (profit) af produktionen og investerer derfor i de sektorer, hvor profitten er størst. Efterhånden vil de dygtigste og mest kapitalstærke kapitalister vinde overhånd, mens de øvrige ruineres. Derved har kapitalismen udviklet sig til monopol-kapitalisme eller imperialismé.

Koalition Snævert samarbejde, eller forbund.

Kolonialisme Det forhold, at de vestlige industrilande underlagde sig lande i den tredje verden, som blev gjort til kolonier. Disse blev påtvunget den arbejdsdeling, som er beskrevet under »international arbejdsdeling«.

Kommunisme En fremtidig samfundsorden, hvor staten er visnet bort og alle klasseforskelle, mellem land og by, mellem industri og landbrug, mellem håndens og åndens arbejde, er forsvundet. Det nye menneske er opdraget i en kollektiv moral og vil som en naturlig ting følge princippet »arbejde efter evne og nyde efter behov«. Denne samfundsorden eksisterer endnu ingen steder men socialismen betragtes som et trin på vejen hertil.

Kulturrevolutionen Efter de store tilbageslag i Kina i 1960-62 (se »det store spring fremad«) vandt bureaukraterne overhånd i Kinas statsapparat og parti. Det medførte, at arbejderne og bønderne gradvist blev frataget mulighederne for at deltage i beslutningerne. I fire år ledte Mao Tsetung kampen imod bureaukratisme, indtil han fik det store gennembrud i 1966 for sin politik. Han fik mobiliseret de brede masser i Kina til at rejse sig, kritisere deres ledere og tage posterne fra dem, som ikke nød massernes tillid. Kulturrevolutionen varede til 1969, hvor hele stats- og partiapparatet var blevet reorganiseret og frigjort fra de gamle bureaukratiske bindinger. Siden da har masserne i stadig højere grad deltaget direkte i beslutningerne på de forskellige niveau'er i Kina. Massernes kontrol med ledelsen er den eneste garanti imod bureaukratisering, som nødvendigvis ville føre til en genrejsning af kapitalismen.

Moderne revisionisme Forskellige former for revisionisme (se dette) er altid opstået i den internationale arbejderbevægelse. Udtrykket »moderne revisionisme« blev første gang anvendt i den kommunistiske verdensbevægelse i 1960 til at fordømme den kurs, Jugoslavien slog ind på. Siden har kineserne og andre anvendt udtrykket på Sovjetunionen og de øvrige kommunistiske partier, som efter deres mening slog ind på den jugoslaviske kurs.

NATO En militær organisation omfattende USA, Canada og de fleste vesteuropæiske lande. Den blev oprettet i 1949, officielt som værn imod »faren fra Sovjetunionen«.

Neo-kolonialisme Den afhængighed af de imperialistiske lande, som kolonierne fortsat stod i, efter at de var blevet selvstændige.

Opportunisme Handlemåde eller politik, der udnytter eller tilpasser sig de øjeblikkelige forhold, uden hensyn til principper.

Proletariatets diktatur Ifølge marxismen er »demokrati« i et kapitalistisk samfund i virkeligheden udtryk for »borgerskabets diktatur«, fordi det i sidste ende er dem med økonomisk magt, der bestemmer. Under socialismen (se dette) er der stadig stærke rester af kapitalistiske levn, især i form af manges ambitioner om personlig karriere og vinding. Holdes disse ikke nede, vil sådanne personer uvægerligt vinde indflydelse, hvorved faren for en kapitalistisk genrejsning opstår. Proletariatets diktatur er den politik, som går ud på at forhindre kapitalistiske levn i at vinde overhånd. Diktaturet må støttes og udøves af de brede masser, for at det med rette kan kaldes proletariatets diktatur. Derfor var f.eks. kulturrevolutionen i Kina nødvendig. Først når socialismen har udviklet sig til kommunisme (se dette), overflødiggøres proletariatets diktatur, idet alle kapitalistiske levn da er udryddet.

Proletarisk Internationalisme Defineres bedst ved den parole, Marx og Engels sluttede af med i »Det kommunistiske Manifest«: »Proletarer i alle lande, foren jer!«

Revisionisme En revidering (ændring) af den marxistiske teori og praksis, ofte i form af en opportunistisk tilpasning til de eksisterende magtforhold.

Social-Imperialisme Betegnelsen for en politik, der er »Socialistisk i ord, men imperialistisk i gerning«. Udtrykket blev formuleret af Lenin under 1. verdenskrig, hvor de forskellige socialdemokratier støttede deres eget imperialistiske lands krigsførelse. Kina bruger i dag udtrykket til at beskrive Sovjetunionens politik.

Socialisme Samfundssystem, hvort produktionsmidlerne er samfundsejede og privatejede. Produktion og investeringer foregår efter en plan, som søger at tage samfundets behov i betragtning. Socialismen er et overgangssamfund imellem kapitalisme og kommunisme. For at hindre, at socialismen i stedet skal glide tilbage til kapitalismen,

er det nødvendigt at holde alle kapitalistiske levn nede igennem »proletariatets diktatur« (se dette).

Supermagt En imperialistisk magt, hvis styrke langt overstiger andre imperialistiske magter. Kineserne betegner i dag to lande som supermagter, USA og Sovjetunionen.

Suverænitæt Et lands ret til uden indblanding fra andre selv at tilrettelægge sin inden- og udenrigspolitik.

Territorial integritet Et lands ret til at nægte andre lande adgang til dets territorium, så-

vel landet selv, luftrummet over det samt territorialfarvandet omkring det.

Ultra-revisionisme En særlig udpræget, højredrejet revisionisme.

Unidad Popular Direkte oversat betyder det »Folkeenhed«. Det er navnet på den fælles front af partier, som stod bag Allende som præsidentkandidat.

Warszawa-pagten En fælles forsvarsorganisation oprettet af Sovjetunionen og de øst-europæiske lande i 1955 som modtræk til NATO og andre vestlig sammenslutninger.

Preben Sørensen: Vejen til folkekommunen. Et eksempel på kinesisk udviklingspolitik. 140 sider, 30,00 kr.

Spørgsmål denne bog stiller er: med hvilken politik kunne det lykkes på under ti år at få de millionvis af kinesiske bønder til - uden synlig anvendelse af tvang - at opgive deres nyvundne private jordstykker og deltage aktivt i opbygningen af socialismen?

Bogens centrale teoretiske emne er *udviklingsteori*, dvs. teorier om, hvilke faktorer der kan afstedkomme en samfundsmæssig udvikling. Bogen forsøger i en sammenligning med den sovjetiske kollektiviseringspolitik at præcisere, hvad der er det særlige ved den af Mao Tse-tung inspirerede metode til at ændre samfundet på.

Forlaget GMT, 9293 Kongerslev, tlf. 08-33 14 31
Forlaget GMT, 8500 Grenå, tlf. 06-32 17 12

Diplomatiske forbindelser Appendix I

Socialistiske lande

Sovjetunionen	(3. oktober 1949)
Bulgarien	(4. oktober 1949)
Rumænien	(5. oktober 1949)
Korea	(6. oktober 1949)
Tjekkoslaviet	(6. oktober 1949)
Ungarn	(6. oktober 1949)
Polen	(7. oktober 1949)
Mongoliet	(16. oktober 1949)
DDR	(27. oktober 1949)
Albanien	(23. november 1949)
Nord-Vietnam	(19. januar 1950)
Jugoslavien	(20. januar 1955)
Cuba	(20. september 1960)

Amerikanske kontinent

Canada	(13. oktober 1970)
Chile	(15. december 1970)
Peru	(2. november 1971)
Mexico	(14. februar 1972)
Argentina	(19. februar 1972)
Guyana	(27. juni 1972)
Jamaica	(21. november 1972)
Trinidad og Tabago	(20. juni 1974)
Venezuela	(20. juli 1974)
Brasilien	(15. august 1974)
Surinam	(28. maj 1976)

Vest-europa

Sverige	(9. maj 1950)
Danmark	(11. maj 1950)
Schweitz	(14. september 1950)
Finland	(14. september 1950)
Storbritanien	(17. juni 1954)
Norge	(5. oktober 1954)
Holland	(19. november 1954)
Frankrig	(27. januar 1964)
Italien	(6. november 1970)
San Marino	(6. maj 1971)

Østrig	(28. maj 1971)
Belgien	(25. oktober 1971)
Island	(8. december 1971)
Malta	(31. januar 1972)
Grækenland	(5. juni 1972)
Vesttyskland	(11. oktober 1972)
Luxemborg	(16. november 1972)
Spanien	(9. marts 1973)

Afrika

Ægypten	(30. juni 1956)
Marokko	(1. november 1958)
Sudan	(1. december 1958)
Guinea	(4. oktober 1959)
Ghana	(6. juli 1960)
Somalia	(17. december 1960)
Mali	(?. januar 1961)
Congo	(20. februar 1961)
Tanzania	(9. december 1961)
Algeriet	(?. august 1962)
Uganda	(8. oktober 1962)
Zanzibar	(11. december 1963)
Kenya	(14. december 1963)
Burundi	(23. december 1963)
Tunesien	(11. januar 1964)
Congo (Brazz)	(18. februar 1964)
Centr. Afr. Rep.	(29. september 1964)
Zambia	(29. oktober 1964)
Benin	(21. november 1964)
Mauritanien	(22. marts 1965)
Equa. Guinea	(15. oktober 1970)
Etiopien	(1. december 1970)
Nigeria	(10. februar 1971)
Cameroon	(26. marts 1971)
Sierre Leone	(29. juli 1971)
Ruanda	(12. november 1971)
Senegal	(7. december 1971)
Mauritius	(15. april 1972)
Togo	(19. september 1972)
Malagasy	(6. november 1972)

Zaire	(24. november 1972)
Chad	(28. november 1972)
Øvre Volta	(7. september 1973)
Guinea - Bissau	(15. marts 1974)
Gabon	(20. april 1974)
Niger	(20. juli 1974)
Gambia	(14. december 1974)
Botswana	(6. januar 1975)
Mozambique	(25. juni 1975)
Sao Tome	(12. juli 1975)
Comores	(13. november 1975)
Cap Verde	(15. april 1976)

Asien

Indien	(1. april 1950)
Birma	(8. juni 1950)
Indonesien	(9. juni 1950)
Pakistan	(21. maj 1951)
Nepal	(1. august 1955)
Gri Lanka (Ceylon)	(7. februar 1957)
Cambodia	(23. juli 1958)
Laos	(7. september 1962)
Syd Vietnam	(?. juni 1969)
Japan	(29. september 1972)
Maldiv øerne	(14. oktober 1972)
Malaysia	(31. maj 1974)
Filipinerne	(9. juni 1975)
Thailand	(1. juli 1975)
Bangla Desh	(12. september 1975)

Det nære og mellemste Østen

Afghanistan	(20. januar 1955)
Syrien	(10. august 1956)
Yemen	(24. august 1956)
Palæstina	(22. marts 1965)
Syd Yemen	(2. februar 1968)
Kuwait	(29. marts 1971)
Tyrkiet	(4. august 1971)
Iran	(16. august 1971)
Libanon	(9. november 1971)
Cypern	(14. december 1971)

Australien og det Indiske Ocean

Australien	(22. december 1972)
New Zealand	(22. december 1972)
Fiji-øerne	(13. november 1975)
Vest Samoa	(6. november 1975)

Internationale organisationer

F.N.	(2. november 1971)
E.F.	(16. september 1975)

- 1) United with Tanganyika 1974
- 2) Level: Consulate — Generel

Kilde: China aktuell, March 1976. Official Activities, page 9.

Kommentar til Appendix II

Mens Kina i 1950'erne var afhængig af produktionsmiddelimport fra USSR, har Vesten, især Japan igennem 1960'erne og 1970'erne i stigende omfang markeret sig som vigtigste leverandør af produktionsmidler til Kinas socialistiske opbygning. Kinas udenrigshandel er beskeden, idet den svarer til ca. 5% af landets BNP. Eksporten har til formål at finansiere importen, mens denne skal imødekomme behov indenfor industri- og landbrugssektoren, dvs. fremme landets socialistiske opbygning.

Kinas Udenrigshandel

Appendix II

Udenrigshandelens regionale fordeling

	Total i mill U.S. \$	Planøkonomiske stater angivelse i %		Kapitalistiske stater			
		Total	USSR	total	Japan	Vest Europa	USA
1950	1210	40	37	60	4	10	16
1959	4290	70	48	30	1	15	0
1966	4245	26	8	74	15	21	0
1973	9870	17	3	83	21	17	9

Varesammensætningen 1973 — i pct.

Import

Fødevarer	20	heraf korn	17
Råmaterialer,		heraf gummi	3
brændstoffer og spiseolier	20	tekstilfibre	8
Kemikalier	9	heraf kunstgødning	4
Industrivarer	50	heraf jern og stål	19
		ikke jernholdig metal	8
		maskiner og udstyr	17
		tekstiler	1
Andre varegrupper	1		
Total	100		

Eksport

Fødevarer	33	heraf kød og fisk	10
		frugt og grønt	5
		korn	11
Råmaterialer		heraf oliefrø	2
brændstoffer og spiseolier	18	tekstilfibre	6
		rå animalske produkter	3
Kemikalier	5		
Industrivarer	44	heraf jern og stål	2
		ikke jernholdig metal	1
		beklædning	6
		tekstiler	16
Andre varegrupper	1		
Total	100		

Hovedkilde: Nai-Ruinn Chen: *China foreign Trade 1950-74. China: A reassessment of the Economy (a compendium of papers submitted to The joint Economic Committee, Congress of the United States, Washington 1975.*

Litteraturliste

- Brun, Ellen og Jacques Hersch: *Sameksistens og revolution* (Politisk Revy, 1972, no. 201, s. 19-21 og no. 202, s. 17-20). Behandler kortfattet og klart de historiske forudsætninger for Kinas udenrigspolitik, samt specielt Nixons besøg i Kina, og Kinas holdning til Ceylon, Bangla Desh og Sudan.
- Faurby, Ib: *Kinas udenrigspolitik efter 1949* (Gyldendal, 1974). Kildesamling fra især kinesiske tidsskrifter. Dækker emnerne »Udenrigspolitik i almindelighed«, »Forsvarspolitik og strategi«, samt forholdet til Sovjet, U.S.A., Japan, den 3. die verden og til Indokina. Har også en kronologi samt forslag til elevopgaver og supplerende læsning.
- Smith, Jack: *Front mot supermakterna — om det revolutionära Kinas utrikespolitik* (Stockholm: Oktober, 1974). Fremstiller udviklingen frem mod bruddet med Sovjet og Kinas kamp mod såvel revisionismen som kapitalismen, desuden analyseres Kinas holdning til politiske brændpunkter i 60'erne og 70'erne.
- Snow, Edgar: *Rød stjerne over Kina*, 2 bd. (Chr. Erichsen, 1976). Den klassiske bog om det socialistiske Kinas rod i Yenan-basen. Det bedste fundament for ethvert studium af Kina, uanset emne.
- Store Polemik Peking-Moskva, Den* (Tiden, 1975). Planlagt til ialt seks bind, med alle de dokumenter som vedrører konflikten mellem Kina og Sovjet. En uvurderlig samling, som man vanskeligt kan stykke sammen på egen hånd. Dokumenterne er ukommenterede.
- Tale af den kinesiske delegations leder Chiao Kuan-hua ved FN's Generalforsamlings 30. samling* (Den Kinesiske Folkerepubliks Ambassade, 1975). Indeholder lige som talerne fra tidligere FN-samlinger Kinas vurderinger af en række problemer i den internationale politik.
- Østergaard, Clemens Stubbe: *Vinden suser gennem tårnet, varsler stormen, der nærmer sig fra bjergene*. Kina ser på omverdenen og den internationale situation. (Nationalmuseet: kina — Riget i midten, 1975, s. 178-192) Forklarer de begreber, som Kina benytter i sine analyser. Artiklen er velegnet til at skabe faste rammer for forståelsen af Kinas udenrigspolitik.
- Kina i dag*. Månedssblad udgivet af Den Kinesiske Folkerepubliks Ambassade i Danmark indeholder i de fleste numre artikler om udenrigspolitik.

潮江紅
 和郭沫若
 小寰球
 有果千
 蒼蠅碰壁
 啼叫
 築巢
 萬厲求
 都去抽泣
 蟻緣
 槐花南
 帳子
 橫河易正
 西風
 下長安
 飛鳴
 多少事
 從
 急
 光陰
 二萬里
 太長
 朝
 海
 看
 水如
 長湯
 月
 要掃
 西
 金
 雨
 九月

Mao Tsetung's dikt: Samtale mellem to fugle.

Oversættelse og kommentar i »Kina i dag«, nr 1. januar 1976.

PHILIP AGEE

TET PÅ CIA EN AGENTS DAGBOG

Philip Agee arbejdede i 12 år for CIA – i tre forskellige lande. I begyndelsen troede han blindt på formålet, men efterhånden tvivlede han mere og mere på, at målet i den grad helligede midlet.

Uden melodramatik, men på en yderst nogtern måde beskriver han rekrutteringen, uddannelsen og hele apparatet, som CIA kører med. Han fører læseren præcist og uden overspændte gloser gennem CIA's medvirken ved Svinebugten, det græske kup, Che Guevara's død og op til Allendes fald og udslettelse.

Hans bog afslører ikke kun CIA's fremgangsmåder, men i land efter land afsløres alle de institutioner, firmaer og partipolitikere, der samarbejder med CIA.

Under verdenspressens gennemgang i de sidste måneder af CIA's infiltrationstaktik rundt om i verden, citeres Philip Agee gang på gang – ja mange sagers oprulning er simpelthen inspireret af oplysningerne i denne bog.

Christian Winther, Danmarks Radios korrespondent i Washington, har skrevet bogens efterskrift og følger begivenhederne helt op til i dag.

695 sider, kr. 98.00

RHODOS

KOLDING HØJSKOLE

Arbejdsplan september 76 — juni 77

Højskolens arbejdsplan er bygget op i 2- og 4-måneders perioder. I hver periode kan man følge én arbejdsgruppe og ét grundfag. Perioderne begynder september, november, januar, marts og maj. Opholdene kan vare 2, 4, 6, 8 og 10 måneder.

	ARBEJDSGRUPPER	SEP-OKT	NOV-DEC	JAN-FEB	MAR-APR	MAJ-JUN
ØKOLOGI	Byggeri					
	Sol og vind					
	Energi og international politik					
	Mad og international politik					
FILM - PRESSE - MEDIER	Radio og TV					
	Det lokale dagblad					
	Video som våben					
ARBEJDSPLADS OG ARBEJDS- MARKED	Arbejderbevægelsens historie					
	Krisen og fagbevægelsen					
	Portugal - på vej hvorhen?					
	Arbejderbevægelsens historie - lokalt					
KVINDER - MÆND - BØRN	Børn og samfund					
	Kvinderne og arbejdsmarkedet					
	Konjunkturer, daginstitutioner og barneopdragelse					
	Den nye kvindebevægelse					
KULTUR- POLITIK	Hvem ejer min bevidsthed?					
	Grønlands hjemmestyre					
	Fascisme					
	Folkeskolen					
GRUNDFAG	Kritikken af den politiske økonomi					
	Sund mad					
	Samfundslæg					

Kursusafgiften 1250 kr/md., børn under skolealderen 500 kr/md. incl. børnehave-
afgift. Mulighed for stats- og kommunestøtte samt støtte fra skolens fond. Ring eller
skriv efter yderligere oplysninger.

Kolding Højskole, Nørremarksvej, 6000 Kolding
telefon (05) 53 06 00.